

Nr 98

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående omorganisation av byggnadsstyrelsen, m. m.; given Stockholms slott den 2 mars 1962.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

Gösta Skoglund

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges förslag rörande avveckling av djurgårdsnämnden och omorganisation av byggnadsstyrelsen.

I fråga om djurgårdsnämnden föreslås, att nämnden skall avvecklas och dess återstående arbetsuppgifter överflyttas till byggnadsstyrelsen den 1 juli 1964.

Vad beträffar byggnadsstyrelsen föreslås en genomgripande omorganisation av väsentliga delar av ämbetsverket och i samband därmed en kraftig upprustning av styrelsens personella resurser. Härigenom skapas ökade förutsättningar för styrelsen att kunna rationellt, effektivt och ekonomiskt leda den omfattande statliga byggnadsverksamhet, som erfordras för genomförande av beslutade eller planerade reformer inom olika områden av samhällslivet. Omorganisationen innebär bl. a., att verkets ledning förstärkes med två nya chefsbefattningar, vilkas innehavare skall ha till uppgift att närmast under generaldirektören sammanhålla och samordna verksamheten. Vidare föreslås en ändring av byråindelningen, varigenom antalet permanenta byråer ökas från sex till åtta. Uppgifter som sammanhänger med bokföring och ekonomisk kontroll förutsättes koncentrerade till den administrativa byrån. För- och efterkalkylering samt upprättande av byggnadskostnadsindex skall åvila en särskild avdelning. Vid sidan av de permanenta enheterna skall vid behov kunna inrättas speciella byråer för vissa byggnadsprojekt av större omfattning. Dessa byråer föreslås kompletterade med lämpligt sammansatta programkommittéer, varigenom särskilda byggnadskommittéer i fortsättningen icke kommer att behöva tillsättas. Vidare förordas inrättandet

av två rådgivande organ för samhällsplaneringsfrågor och för tekniska frågor. I förenklande syfte föreslås även vissa anslagstekniska förändringar.

I propositionen framlägges förslag om en förstärkning av byggnadsstyrelsen med ett 50-tal nya tjänster. Vidare uppflyttas ett betydande antal tjänster i högre lönegrad. Dessutom omändras en rad extra tjänster till extraordinarie, varigenom verkets personalorganisation ges ökad stadga.

Slutligen äskas anslag för nästa budgetår till byggnadsstyrelsens verksamhet med sammanlagt 8 416 000 kr. De i propositionen framlagda förslagen innebär en ökning i förhållande till motsvarande anslag innevarande budgetår med i runt tal 2 439 000 kr.

*Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 2 mars 1962.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Skoglund, anmäler — efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter — fråga angående *omorganisation av byggnadsstyrelsen, m. m.* och anför därvid följande.

I årets statsverksproposition har jag vid anmälan av de frågor, som tillhör regleringen för budgetåret 1962/63 av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel (bil. 8, p. 42), hemställt att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att, i avbidan på särskild proposition rörande byggnadsstyrelsens organisation, för budgetåret 1962/63 till *Byggnadsstyrelsen: Avlöningar m. m.* preliminärt beräkna ett anslag av 9 000 000 kr. Vidare har jag vid behandlingen av anslaget till avlöningar till djurgårdsnämnden (VI ht p. 55) anført, att jag vid framläggandet av förslag rörande omorganisation av byggnadsstyrelsen även avsåg att redovisa mitt ställningstagande till frågan om avveckling av djurgårdsnämnden. Hithörande frågor torde nu få tagas upp till fortsatt behandling.

A. AVVECKLING AV DJURGÅRDSNÄMNDEN

I. Inledning

1. Utredningsuppdraget m. m.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 oktober 1959 uppdrog jag åt tre sakkunniga att utreda frågan om djurgårdsnämndens uppgifter och därmed sammanhängande spörsmål. I yttrande till statsrådsprotokollet samma dag anförde jag bl. a., att de sakkunniga borde närmare klarlägga samt redovisa arten och omfattningen av de uppgifter, som ännu syntes återstå för djurgårdsnämndens del. Vidare borde förslag framläggas, hur sådana uppgifter, som kunde beräknas återstå vid en viss framtida tidpunkt, med hänsyn till statens ekonomiska intressen bäst borde slutför-

ras eller eljest lösas samt om de härför lämpligaste organisatoriska formerna. I fråga om organisationen framhöll jag, att i första hand möjligheterna att överföra återstående uppgifter till byggnadsstyrelsen borde undersökas. De sakkunniga borde även överväga huruvida riksdagens inflytande i frågor rörande försäljning av statlig mark på Djurgården fortfarande med hänsyn till exploateringsverksamhetens framtida omfattning behöver tillgodoses i särskild ordning. Som sakkunniga tillkallade jag generaldirektören R. G. Renlund, tillika ordförande, numera överintendenten S. E. Granström och numera ledamoten av riksdagens första kammare, ombudsmannen F. J. H. Persson.

De sakkunniga, som antagit benämningen *djurgårdsnämndsutredningen*, har den 17 januari 1961 överlämnat ett betänkande med *förslag rörande avveckling av djurgårdsnämnden och överförande av dess återstående uppgifter till annat organ* (stencilerat). Betänkandet var enhälligt.

Över djurgårdsnämndsutredningens betänkande har *utlåtanden* avgivits av bostadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, kammarkollegiet, statskontoret, riksantikvarieämbetet, lantmäteristyrelsen, överståthållarämbetet (efter hörande av Stockholms stadskollegium), vetenskapsakademien samt — såvitt avser betänkandets kap. 6 angående behovet av särskilda statliga markorgan — fortifikationsförvaltningen, försvarets fastighetsnämnd och domänstyrelsen. Därjämte har riksmarskalksämbetet och fullmäktige i riksgäldskontoret inkommit med *yttranden*.

Djurgårdsnämnden har dels avgivit utlåtande över betänkandet, dels i särskild skrivelse den 26 januari 1962 lämnat den av utredningen förutsetta tidsplanen för slutförandet av nämndens återstående arbetsuppgifter.

2. Djurgårdsnämndens nuvarande arbetsuppgifter och organisation m. m.

I det följande lämnas först en redogörelse för de historiska förhållanden, som ligger till grund för djurgårdsmarkens nuvarande användning och för den tidigare statliga exploateringsverksamheten på Djurgården.

Djurgården överfördes år 1810 i statens ägo, varvid emellertid den regerande Konungen förbehölls dispositionsrätten över området. Som en följd av denna rätt har Djurgårdens förvaltning varit uppdragen åt ämbetsmän, som utsetts av Konungen personligen; denna förvaltning utövas f. n. av en avdelning inom riksmarskalksämbetet, benämnd *djurgårdsförvaltningen*. Djurgården har i stort fått karaktären av ett fritidsområde för huvudstadens invånare. Emellertid har en rad upplåtelser av djurgårdsmark till skilda ändamål ägt rum, på senare tid i regel under medverkan av Kungl. Maj:t i statsrådet och riksdagen. Sålunda har mark ställts till förfogande för en rad undervisningsanstalter, vetenskapliga institutioner, sjukhus m. m. Vidare har till Stockholms stad upplåtits bl. a. Hjorthagen och Värtahamnen, delar av Ladugårdsgårde samt Kaknäsområdet. Slutligen har kronan själv bedrivit en ganska omfattande exploateringsverksamhet.

Denna verksamhet har krävt en särskild organisation. Sålunda tillskapades år 1910 den s. k. *djurgårdskommissionen* för att ombesörja exploateringen av vissa mindre områden. Sedan grunderna för användningen av kronans mark på Norra Djurgården öster om Lidingövägen klarlagts ge-

nom avtal med Stockholms stad (1928 års ladugårdsgärdesavtal) bestämdes vid 1930 års riksdag att kommissionen skulle handhava den förestående exploateringen av Ladugårdsgärdet och även förvalta huvuddelen av ifrågasvarande område. I samband härmed erhöll Kungl. Maj:t bemyndigande att försälja mark utan riksdagens hörande vid exploatering genom kommissionens försorg. Riksdagen tillförsäkrades medinflytande genom vissa bestämmelser om kommissionens sammansättning. Sedermera uppdrogs åt kommissionen att förhandla om stadsplaneavtal och genomföra exploatering av tre kronan tillhöriga områden i Stockholm utanför Djurgården, bl. a. Konradsbergs-Mariebergsområdet.

Djurgårdskommissionens åligganden i fråga om exploateringsverksamheten övertogs den 1 juli 1947 av ett nytt organ, *djurgårdsnämnden*. Nämnden erhöll därjämte vissa nya uppgifter, främst att verka för en ändamålsenlig och enhetlig disposition av statens mark på Djurgården.

Djurgårdsnämndens återstående *exploateringsuppgifter* hänför sig till tre områden, nämligen Ladugårdsgärdet och Östermalm, Marieberg och Konradsberg på Kungsholmen samt Frescati, Lappkärrsberget och Torphagen inom stadsdelen Brunnsviken. Exploateringen inom det förstnämnda området är numera till större delen slutförd. Under nämndens förvaltning eller vård och inseende kvarstår dock vissa områden, som enligt stadsplanen reserverats för allmänt ändamål eller idrottsändamål eller vilkas slutliga disposition eljest av skilda orsaker ej blivit löst. Detsamma är förhållandet med vissa angränsande områden; i första hand märkes därvid den nordöstra delen av Ladugårdsgärdet, för vilken ett stadsplaneförslag godkänts av 1960 års riksdag (prop. 114; SU 125; Rskr 253). Enligt planen skall här uppföras bostads- och kontorshus jämte vissa industri- och lagerbyggnader; tomtmarken har redan till stor del försålts.

Inom det andra huvudområdet, beläget på Kungsholmen, har exploatering av Marieberg i det närmaste slutförts, medan Konradsberg sannolikt måste behållas för sjukhusändamål under ytterligare lång tid. Beträffande det tredje huvudområdet, som ligger inom stadsdelen Brunnsviken, fastställdes grunderna för exploateringen vid 1959 års riksdag (prop. 106; SU 103; Rskr 256). För närvarande pågår arbetet med upprättande av stadsplan för de delar av området, som är avsedda för studentbostäder m. m. i anslutning till Stockholms universitet.

Det sammanlagda försäljningsvärdet av djurgårdsnämndens återstående exploateringsområden — med undantag för Konradsberg — uppskattas av nämnden till ca 60 mkr.

Beträffande djurgårdsnämndens uppgifter i vad avser planläggningen av den återstående statliga djurgårdsmarkens användning kan nämnas, att arbetet på upprättandet av en *dispositionsplan* sedan ett antal år pågått inom nämnden. Planen avser att åstadkomma en slutgiltig avvägning mellan å ena sidan markbehov för allmän och enskild bebyggelse, trafikleder m. m. och å andra sidan intresset att bevara Djurgården som naturlig park.

Vidare har nämnden jämlikt sin instruktion även att fungera som *remiss-*

organ åt bl. a. riksmarskalksämberet i frågor om markupplåtelser på Djurgården. Slutligen har nämnden i begränsad omfattning biträtt vissa myndigheter i ärenden rörande avyttring av kronomark i och utanför Stockholm.

Djurgårdsnämnden består av ordförande samt ytterligare fyra ledamöter; de senare skall tillhöra riksdagen. Nämndens personal utgöres av en kanslichef och två ingenjörer jämte viss biträdespersonal. Härjämte äger nämnden anlita expertis. Avlöningar och arvoden till ledamöter, personal och experter liksom omkostnader för nämndens kansli bekostas från särskilda anslag på riksstaten. För budgetåret 1961/62 uppgår nämndens avlöningsanslag till 184 000 kr. och omkostnadsanslag till 12 000 kr.

Kostnaderna för exploateringsverksamheten bestrides i övrigt från diversemedelstiteln Djurgårdsnämndens markförsäljningsmedel på vilken influtna exploateringsinkomster redovisas. För dessa kostnader fastställs efter förslag av nämnden årligen en utgiftsstat av Kungl. Maj:t. För budgetåret 1961/62 upptar denna stat utgifter med sammanlagt omkring 2,7 mkr.

Inkomsterna av djurgårdsnämndens markförsäljningar tillföres numera i huvudsak investeringsstaten för statens allmänna fastighetsfond. Summan av nämndens och kommissionens markförsäljningsinkomster från 1931 t. o. m. budgetåret 1960/61 uppgår till 128 mkr., varav en tredjedel avser de fem senaste budgetåren.

II. Djurgårdsnämndsutredningen

1. Återstående arbetsuppgifter

Utredningen framhåller inledningsvis att djurgårdsnämndens exploateringsverksamhet ännu är av relativt stor omfattning och omspanner betydande värden. Det anses därför uppenbart att alltjämt stora krav, inte minst i ekonomiskt och tekniskt avseende, måste ställas på det organ, som har det omedelbara ansvaret för denna verksamhet, och att de skäl som föranlett inrättandet av en för dessa speciella uppgifter särskilt anpassad organisation ännu äger giltighet. Utredningen har också ansett sig kunna konstatera att djurgårdsnämndens exploateringsuppgifter icke omedelbart kan övertagas av annan myndighet. Enligt utredningens mening bör således djurgårdsnämnden bibehållas, till dess att de åt nämnden anförtrodda uppgifter, som är av större omfattning, i huvudsak slutförts.

Utredningen övergår härefter till frågan när sådana *nya förutsättningar för exploateringsverksamheten* kan beräknas komma att inträda, att en ändring av organisationen är motiverad.

Inom nu aktuella exploateringsområden räknar utredningen med att stadsplane- och avtalsfrågorna i stort sett skall bli lösta under loppet av år 1962. Även härefter kan dock en del planarbeten, väsentligen avseende ändringar i 1931 års stadsplan för ladugårdsgärdesområdet, återstå.

Försäljningen eller upplåtelsen av tomtmark beräknas av utredningen, om icke oförutsedda hinder uppstår, kunna vara i huvudsak avslutad vid ut-

gången av år 1962. Ännu olösta planfrågor, vissa evakueringsproblem samt frågor rörande finansiering av studentbostäder och industriella anläggningar synes emellertid kunna verka fördröjande och föranleda att försäljning av en del tomtmark måste utsträckas över en något längre tidrymd. Även de på exploateringsorganet ankommande gatu- och ledningsarbetena beräknas vara i huvudsak avslutade år 1962. Inom bl. a. Torphagen—Lappkärrsområdet kan emellertid vissa sådana arbeten av större omfattning antagas pågå även under år 1963.

Utredningens tidsuppskattning inbegriper ej Konradsbergsområdet, vars slutliga disposition f. n. ter sig tämligen osäker. På grund härav och med hänsyn till områdets relativt begränsade storlek har utredningen bedömt ifrågavarande område endast böra tillmätas sekundär betydelse för den nu aktuella organisationsfrågan.

Enligt vad utredningen inhämtat torde någon ytterligare exploateringsmark på Djurgården för enskild bebyggelse icke komma att redovisas i djurgårdsnämndens dispositionsplan, som skulle framläggas under år 1961. Ej heller i övrigt synes inom Stockholm i kronans ägo finnas någon mark, som under överskådlig tid kan tänkas bli exploaterad genom statligt organ. Statens exploateringsverksamhet i Stockholm under den tidsperiod som nu kan överblickas kan därför beräknas vara avslutad i och med att sådana åt djurgårdsnämnden hittills uppdragna uppgifter slutförts. Utredningen har därvid förutsatt, att någon statlig exploateringsverksamhet icke kommer att bedrivas i fråga om det s. k. Järvafältet.

Utredningen har således bedömt det såsom sannolikt, att redan under något av de närmaste åren djurgårdsnämndens exploateringsuppdrag torde vara i stort sett avslutade och att därför — i enlighet med vad som förutsattes vid nämndens tillkomst — en ändring av verksamhetens organisation från och med en näraliggande tidpunkt är påkallad. När det gäller att bestämma denna tidpunkt blir bedömningen säkrare vid ett senare ställningstagande än i nuläget. Enligt utredningens mening bör det därför uppdragas åt djurgårdsnämnden att förslagsvis före den 1 februari 1962 anmäla i vad mån större avvikelser i den av utredningen beräknade tidsplanen inträffat eller kan beräknas inträffa, varvid nämnden i så fall bör ange orsakerna härtill. Utredningen anser på basis av föreliggande, huvudsakligen från djurgårdsnämnden införskaffade material att en ändrad organisationsform är möjlig att genomföra från och med den 1 januari, alternativt den 1 juli, 1963. Emellertid bör fastställandet av tidpunkten för genomförandet såsom förut nämnts bli beroende av de faktiska förhållanden som djurgårdsnämnden har att anmäla.

2. Omorganisationens genomförande m. m.

Utredningen tar först upp frågan om lämpligheten av att till *byggnadsstyrelsen överföra djurgårdsnämndens vid utgången av år 1962 återstående uppgifter.*

Vad först exploateringsverksamheten beträffar anses rent principiellt behandlingen av de stadsplaneärenden, varom efter den valda tidpunkten kan bli fråga, vara väl förenlig med byggnadsstyrelsens verksamhet. Särskilt är detta givetvis fallet beträffande mark, vilken enligt gällande stadsplan avsetts för allmänna byggnader. Utredningen finner sålunda, att samma betänkligheter ej längre är för handen som vid djurgårdsnämndens tillkomst, då vissa invändningar restes mot att byggnadsstyrelsen som central myndighet på stadsplaneväsendets område skulle företräda markägaren vid ny planläggning för exploatering av större omfattning.

Utredningen anser vidare, att sådana markförsäljningsfrågor, som ej är slutbehandlade vid utgången av år 1962, lämpligen bör överflyttas till befintlig förvaltningsmyndighet i stället för att ett särskilt organ skall bibehållas för handhavande av ett fåtal ärenden årligen. Byggnadsstyrelsen är på grund av sina förvaltnings- och övriga uppgifter enligt utredningens uppfattning bäst lämpad att mottaga denna verksamhet. Försäljningsfrågorna bör härvid behandlas i den ordning som gäller för försäljning av statlig mark över huvud. Utredningen pekar särskilt på möjligheten för Kungl. Maj:t att, om så befinnes lämpligt för att ernå större smidighet, begära riksdagens medgivande till ifrågasatta försäljningar inom visst eller vissa områden, redan innan avtal i de enskilda fallen slutligt träffats. Utredningen har med detta ställningstagande ansett det icke behövt att, såsom i direktiven för utredningen ifrågasatts, tillgodose riksdagens inflytande i hithörande frågor i särskild ordning.

Utredningen anser ej heller, att betänkligheter föreligger i fråga om att låta byggnadsstyrelsen övertaga djurgårdsnämndens ansvar för gatu- och ledningsarbeten. Uppgifter, som ankommer på djurgårdsnämnden i samband med byggandet av Stockholms universitet vid Frescati, finner utredningen ävenledes utan tvekan ligga inom byggnadsstyrelsens kompetensområde. Övrig med exploateringen förbunden verksamhet, som kan beräknas återstå vid utgången av år 1962, torde väsentligen vara av administrativ natur. Jämväl dessa uppgifter torde utan större svårighet kunna överflyttas till byggnadsstyrelsen.

Vissa smärre områden som omfattas av exploateringsverksamheten torde f. n. närmast ha karaktären av naturlig park. Det ändamålsenligaste organet för sådana områdens skötsel och vård torde, så länge denna karaktär består, vara djurgårdsförvaltningen. Det synes därför utredningen lämpligt, att vid överförandet av djurgårdsnämndens verksamhet till byggnadsstyrelsen vården och inseendet över sådana områden i nämnda avseende får mot viss ersättning för kostnaderna tills vidare omhändervhas av djurgårdsförvaltningen.

Vad beträffar frågan om den slutliga dispositionen av Djurgårdens mark förutsätter utredningen, att de väsentligaste hithörande problemen kommer att på en gång prövas i samband med den allmänna dispositionsplanen. Sedan ställning tagits till innehållet i denna plan, synes sålunda väsentligt enklare förutsättningar finnas att i fortsättningen handhava de uppgifter,

som gäller markdispositionsfrågor. Utredningen anser, att byggnadsstyrelsen är ett lämpligt organ för att ombesörja sådana eventuellt uppkommande frågor inom ramen för den allmänna planen.

Även djurgårdsnämndens uppgifter i fråga om att tillhandagå riksmarskalksämbetet med råd och utredningar i ärenden rörande markupplåtelse på den del av Djurgården, som omfattas av den kungliga dispositionsrätten, bör enligt utredningens mening kunna övertagas av byggnadsstyrelsen. Utredningen påpekar emellertid, att styrelsen i framtiden kan tänkas bli försatt i en sådan situation att den anser sig företräda ett statligt intresse, som står i visst motsatsförhållande till intresset av Djurgårdens bevarande som park och fritidsområde. Mot bakgrund härav har utredningen ansett befogat att undersöka om icke en viss organisatorisk förstärkning är påkallad inom riksmarskalksämbetet. Denna förstärkning torde enligt utredningens mening kunna ernås om ämbetet utser en särskild *rådgivande nämnd till djurgårdsförvaltningen* i frågor rörande disposition av mark eller andra betydelsefulla frågor rörande Djurgården. Nämnden skulle bestå av förslagsvis sex ledamöter av vilka fem skulle utses av riksmarskalksämbetet enligt förslag av de institutioner vilkas intressen kan anses bliva berörda i sammanhanget. Utredningen framhåller sålunda, att en ledamot lämpligen kan föreslås av vetenskapsakademien som företrädare för naturvården, en av riksantikvarieämbetet som företrädare för kulturvården, en av Stockholms stad som företrädare för det lokala parkvårdande intresset, en av riksgäldsfullmäktige som representant för det allmänna och utövare av riksdagens insyn i djurgårdsfrågor och slutligen en av byggnadsstyrelsen som företrädare för den statliga förvaltningens intresse. Riksmarskalken eller chefen för djurgårdsförvaltningen synes böra vara nämndens ordförande.

Sammanfattningsvis föreslår utredningen, att djurgårdsnämndens efter utgången av år 1962 återstående arbetsuppgifter med nämnd inskränkning överföres till byggnadsstyrelsen och att djurgårdsnämnden avvecklas efter nämnda tidpunkt. En viss jämkning med avseende på tidpunkten kan emellertid komma i fråga beroende på eventuella avvikelser i den beräknade tidsplan, som djurgårdsnämnden enligt utredningens förslag skulle få i uppdrag att anmäla före den 1 februari 1962.

Beträffande *omorganisationens genomförande* bör enligt utredningen den föreslagna tidpunkten ge djurgårdsnämnden möjligheter att dessförinnan bedriva sin verksamhet på sådant sätt, att övergången till den nya organisationen kan ske utan men för återstående arbetsuppgifters ändamålsenliga handläggning. Utredningen har vidare utgått från att de av djurgårdsnämndens befattningshavare, som icke söker sig anställning på annat håll, skall kunna beredas anställning hos byggnadsstyrelsen inom ramen för dess då gällande personalstat. Utredningen anser sålunda, att övertagandet av de uppgifter av förhållandevis ringa omfattning, som utredningen beräknat återstå för djurgårdsnämnden vid utgången av år 1962, icke bör medföra några ökade kostnader för byggnadsstyrelsens organisation. Skulle däremot

utvecklingen fram till denna tidpunkt ge vid handen att verksamhetens omfattning till en början blir större än som nu kan förutses, synes vissa temporära personalförstärkningar kunna bli erforderliga. Härmed förbundna kostnader torde i så fall böra bestridas av inkomsterna från exploateringsverksamheten.

Som en följd av djurgårdsnämndens avveckling bör föreskrifter utfärdas för byggnadsstyrelsen med avseende på de till styrelsen överförda arbetsuppgifterna. Dessa föreskrifter torde ges formen av dels ändringar i styrelsens instruktion, dels — beträffande de tidsbegränsade uppgifterna — särskilda Kungl. brev. Utredningen förutsätter att vid byggnadsstyrelsens nuvarande organisation huvuddelen av den verksamhet, som övertages från djurgårdsnämnden, inordnas i intendentsbyrån.

Med hänsyn till att djurgårdsnämnden i några fall biträtt vid markförsäljningsärenden vid sidan av sitt instruktionsenliga arbetsområde har under utredningsarbetets gång satts i fråga om förevarande organisationsspörsmål borde ses i ett något vidare sammanhang. Utredningen framför i anslutning härtill vissa synpunkter på *behovet av ett särskilt statligt markorgan* i första hand för rådgivning vid försäljningsärenden. Med hänvisning till försvarets fastighetsnämnds sedan 1955 utvidgade befogenheter framhåller utredningen därvid som sin mening, att inrättandet av ytterligare ett fristående organ för markfrågor knappast är motiverat. Utredningen anför fortsättningsvis följande.

Om behov av ytterligare samordning av vissa fastighetsförvaltningsspörsmål i nuläget ändå anses föreligga, torde ifrågakommande uppgifter böra anknytas till ett redan befintligt organ, varvid i första hand försvarets fastighetsnämnd bör ifrågakomma. En lösning i denna riktning kan bedömas kräva endast relativt begränsade åtgärder. Sålunda bör åt nämnden försöksvis kunna uppdragas att, i de fall Kungl. Maj:t eller statlig myndighet finner viss fråga om försäljning för bebyggelse eller motsvarande ändamål av annan kronan tillhörig mark än försvarets böra behandlas med särskild hänsyn till andra intressen än dem vederbörande myndigheter företräder, biträda statlig myndighet i markförsäljningsfrågorna bl. a. genom att verkställa utredningar och om så erfordras å myndighetens vägnar förhandla med kommunala organ ävensom på grundval härav eller eljest hos myndigheten föreslå de åtgärder som kan finnas påkallade. Erforderlig samverkan med vederbörande fastighetsförvaltande myndighet torde därvid smidigt kunna ernås, om representant för myndigheten ingår som ledamot i nämnden vid behandlingen av fråga som rör av myndigheten förvaltat mark.

Med hänsyn till den kyrkliga jordens speciella natur och ordningen för sådan jords försäljning synes däremot nämndens biträde vad gäller dessa markfrågor böra begränsas till att på begäran tillhandagå med erforderlig rådgivning och liknande uppgifter.

Skulle behov föreligga att inte endast för de nu ifrågasatta uppgifterna utan även för nuvarande verksamhet till nämnden anknyta ytterligare teknisk expertis, bör detta uppmärksammas i samband med behandlingen av personalfrågorna vid djurgårdsnämndens avveckling.

III. Yttrandena

Utredningens förslag om en avveckling av djurgårdsnämnden har vid remissbehandlingen i princip biträts eller lämnats utan erinran. I vad avser vissa delar av betänkandet har ett antal remissinstanser dock framfört särskilda synpunkter. En samlad redogörelse för djurgårdsnämndens ställningstaganden kommer att lämnas i ett följande avsnitt.

Byggnadsstyrelsen har i fråga om tidpunkten för djurgårdsnämndens avveckling och överförandet av nämndens uppgifter till styrelsen framhållit angelägenheten av att beslut i ärendet fattas på ett tidigt stadium. Med hänsyn till dels önskvärldheten av en ej alltför kort övergångstid, dels lämpligheten av att omläggningen sker i samband med ett budgetårsskifte förordar styrelsen, att nämndens avveckling sker per den 1 juli 1963. Representanter för byggnadsstyrelsen bör därvid i god tid före omläggningen beredas tillfälle att följa nämndens verksamhet. Styrelsen önskar särskilt deltaga i nämndens arbete med dispositionsplanen för djurgårdsmarken. Helt oberoende av den tidpunkt som kan komma att fastställas för omläggningen bör möjlighet vidare hållas öppen att till styrelsen överflytta djurgårdsnämndens befattning med Frescatiområdet så snart exploateringen för universitetet börjar. Styrelsen utgår från att styrelsen vid övertagandet av djurgårdsnämndens arbetsuppgifter skall äga anställa den personal, som för dessa uppgifter kan visa sig oundgängligen erforderlig och att kostnaderna för personalen övergångsvis får bestridas av inkomsterna från exploateringsverksamheten.

Några remissinstanser har givit uttryck åt en viss tveksamhet beträffande den av utredningen föreslagna tidpunkten för omorganisationen. Sålunda anser *fullmäktige i riksgäldskontoret*, att någon bestämd dag för avvecklingen av djurgårdsnämnden tills vidare icke bör fixeras. *Riksmarskalksämberet* framhåller med hänvisning till intresset av att bevara Djurgården som park, att nämnden ej bör avskaffas innan dispositionsplanen för Djurgården blivit definitivt av statsmakterna fastställd och förhandlingarna med Stockholms stad slutförda. Liknande synpunkter framföres av *kammarkollegiet* — som anser att planen bör underställas riksdagens prövning — och *lantmäteristyrelsen*. Härutöver framhåller kammarkollegiet, att det starkt måste ifrågasättas, om djurgårdsnämndens exploateringsuppgifter kommer att ha slutförts vid den av utredningen beräknade tidpunkten. Med hänsyn till bl. a. önskvärldheten av att ej försvaga nämndens förhandlingsposition bör enligt kollegiets mening överhuvudtaget icke på förhand fixeras en viss tidpunkt, vid vilken den nuvarande organisationen skall brytas. Kollegiet förordar därför, att nämnden tills vidare bibehålles intill dess nämndens återstående arbetsuppgifter i huvudsak slutförts.

I några utlåtanden hänvisas till den pågående utredningen angående byggnadsstyrelsens organisation. Enligt *statskontorets* mening bör åt utred-

ningen uppdragas att pröva på vad sätt inlemmandet av djurgårdsnämndens arbetsuppgifter i byggnadsstyrelsen bör komma till stånd. *Kammarkollegiet* och *lantmäteristyrelsen* anser, att ett eventuellt överförande av djurgårdsnämndens arbetsuppgifter till byggnadsstyrelsen bör anstå tills dess utredningen framlagt sitt förslag.

Utredningens förslag om förstärkning av djurgårdsförvaltningen med en rådgivande nämnd tillstyrkes av bl. a. *riksmarskalksämbetet* och *Stockholms stadskollegium*. Stadskollegiet understryker i anslutning härtill angelägenheten av att programmet för djurgårdsmarkens skötsel får en mera aktiv utformning och att erforderliga resurser ställs till förfogande. Den föreslagna nämnden borde sålunda få som första uppgift att framlägga en plan för pånyttfödelse av Djurgården som rekreationsområde.

Utredningens uppfattning att ett för hela statsförvaltningen gemensamt markorgan icke är motiverat delas av *fortifikationsförvaltningen*, *försvarets fastighetsnämnd* och *domänstyrelsen*. *Bostadsstyrelsen* framhåller däremot, att samordningsproblemen icke är av den begränsade omfattning som utredningen förutsatt. Det betecknas som tvivelaktigt om förslaget rörande utvidgning av försvarets fastighetsnämnds uppgifter inrymmer önskvärda garantier för att nämnden alltid anlitas där så enligt förslagets syfte bör ske. Enligt styrelsens mening föreligger behov av en ytterligare samordning av statens och kyrkans markförsäljning utöver det som f. n. kan tillgodoses genom försvarets fastighetsnämnd.

Djurgårdsnämnden framhåller i sitt yttrande, att nämndens återstående exploateringsverksamhet påverkas av en rad olika faktorer, som var för sig kan vara svåra att överblicka och som sammantagna gör verksamheten mycket komplicerad. Som exempel på sådana faktorer anför nämnden stadsplaneförhandlingar med de kommunala myndigheterna, friställande av markområden från befintlig användning samt samordning av bebyggelse med gatu- och ledningsarbeten. Dessa faktorer, över vilka exploateringsorganet icke ensamt kan råda, kan verka fördröjande, och försök att forcera verksamheten måste vanligen medföra ett försämrat ekonomiskt resultat. I fråga om flera exploateringsobjekt har tidsförskjutningar uppstått, och utredningens tidsplan framstår redan på grund härav som orealistisk. Härtill kommer att utredningen ansett det möjligt att vid avvecklingen helt bortse från sådana fullföljdsarbeten i fråga om exploateringen, som kvarstår efter markförsäljningarna. Enligt nämndens mening skulle emellertid detta innebära åsidosättande av väsentliga krav i fråga om verksamhetens praktiska och ekonomiska handhavande. Ett brytande av kontinuiteten i verksamheten måste förorsaka störningar i avtalsförhållanden med åtföljande risk för skadeståndsanspråk från avtalsparters sida. Därest nämnden i dagens läge trots alla osäkra faktorer skulle söka ange hur lång avvecklingsperiod, som erfordras, nödgas nämnden nöja sig med att uttala, att exploateringsverksamheten icke kan vara i huvudsak avslutad före utgången av år 1966.

Beträffande den av utredningen föreslagna överföringen av djurgårds-

nämndens återstående uppgifter till byggnadsstyrelsen framhåller nämnden, att starka invändningar av såväl principiell som praktisk art allttjämt kvarstår mot ett sammanförande hos ett och samma centrala statliga ämbetsverk av markexploateringsuppgifter med tillsynen över stadsplaneväsendet. Enligt nämndens mening skulle bevakandet av kronans intressen såsom markägare ogynnsamt påverka styrelsens obundenhet i de planvårdande uppgifterna. Därtill anser nämnden, att behovet av affärsmässighet och smidighet vid markfrågornas handläggning svårigen kan tillgodoses med byggnadsstyrelsens nuvarande organisation.

Enligt djurgårdsnämndens mening bör andra organisatoriska lösningar av föreliggande spørsmål övervägas. Nämnden framhåller, att åtskilliga betydelsefulla frågor rörande kronans markinnehav inom Stockholmsområdet under den närmaste framtiden kommer att aktualiseras och kräva sin lösning, varvid en samordnad prövning erfordras mellan å ena sidan kronans olika långsiktiga markbehov för skilda ändamål och å andra sidan markbehov för andra ändamål. Tillgodoseendet av dessa skilda intressen kan i regel icke erhållas genom överenskommelser av engångsnatur utan kräver en fortlöpande utrednings- och förhandlingsverksamhet från den statliga sidan. Ett för sådana arbetsuppgifter särskilt avpassat fristående organ, försedd med erforderlig expertis och med uppgift att samordna olika statliga intressen, är erforderligt. En närmare utredning av hithörande spørsmål är enligt djurgårdsnämndens mening motiverad innan slutlig ställning tages till frågan om nämndens upphörande och om hur de kvarstående arbetsuppgifterna i fortsättningen skall handläggas.

I skrivelse den 26 januari 1962 har djurgårdsnämnden närmare angivit omfattningen av nämndens återstående arbetsuppgifter. Rörande tidsplanen för exploateringsverksamheten framhålles bl. a. följande.

Inom den nordöstra delen av *Ladugårdsgärdet*, för vilken stadsplaneförslag godkänts av 1960 års riksdag, har tomtmarken till stor del försålts. Vissa tomter har dock ännu ej kunnat friställas från förutvarande användning. Inom hela området pågår gatu- och ledningsarbeten. Vissa mindre stadsplanefrågor återstår också att lösa. Markförsäljningarna beräknas vara avslutade under åren 1964—1965 och exploateringen i huvudsak år 1967. Detta torde innebära en försening med ett å två år i förhållande till utredningens tidsschema.

Beträffande de övriga områden på *Östermalm*, som fortfarande förvaltas av nämnden, är frågan om en revision av stadsplanen för vissa kvarter öster om Lidingövägen — bl. a. förutvarande kasernområden — under utredning. Ett av staden nyligen framlagt förslag till s. k. zonplan för innerstaden synes få betydelse för stadsplaneförhandlingarna. Tidpunkten för dessas slutförande är svår att angiva, ehuru stadsplanerevisionen torde komma att försenas minst ett år i förhållande till den av utredningen angivna tidpunkten. Efterföljande exploateringsåtgärder kan antagas vara slutförda tidigast år 1966. Vissa andra uppgifter återstår också att lösa, bl. a. friställande av kvarteret Fältöversten norr om Karlaplan från nuvarande användning samt vissa gatu- och ledningsarbeten.

I fråga om *Mariebergsområdet* återstår endast en försäljning, som beräknas kunna äga rum år 1963 eller 1964. För *Konradsberg* pågår förhandlingar

om en stadsplanerevision, som synes behöva utsträckas över en tidrymd av 2—3 år.

Vad angår områdena inom stadsdelen *Brunnsviken*, som enligt 1959 års riksdags beslut avses disponeras för bl. a. Stockholms universitet, erfordras förhandlingar med staden angående avloppsledningar och Roslagsvägens dragning. Förhandlingar med skogs- och lantbruksakademien pågår beträffande friställandet av Experimentalfältet. För den östra delen av Stora Lappkärrsberget, som är avsedd för studentbostäder, har en stadsplanetävling hållits; en erforderlig omtävling pågår och beräknas vara slutförd våren 1962. Stadsplan torde kunna föreligga i början av år 1963, en försening med ett å två år i förhållande till utredningens tidsplan. Tomtförsäljningarna kan beräknas bli genomförda under åren 1963—1964 och exploateringen i huvudsak utförd år 1966. För Torphagen är stadsplanen beroende av Roslagsvägens utformning, varför ett genomförande av bebyggelsen torde komma att fördröjas och ligga åtminstone ett år senare än för Lappkärrsberget.

Beträffande dispositionsplanen för djurgårdsmarkens användning framhåller nämnden, att vissa delfrågor fortfarande är föremål för överläggningar med berörda intressenter. Anspråk på markreservationer föreligger från ett antal institutioners sida. Under år 1962 väntas vidare de förslag till markreservation komma att framläggas, som föranledes av generalplanen för tekniska högskolans utbyggnad. Vissa trafikledsfrågor kommer även att vara av betydelse för planläggningen. Vidare måste principerna för planens genomförande klarläggas genom förhandlingar med staden. Förslag till dispositionsplan torde kunna framläggas för statsmakternas ställningstagande under senare delen av år 1963, d. v. s. två år senare än som angivits i djurgårdsnämndsutredningens betänkande.

Enligt djurgårdsnämndens mening är avsevärda olägenheter förenade med att redan nu fastställa en tidpunkt för nämndens upphörande. Svårigheter skulle uppkomma för nämnden att under tvånget av ett fixerat tidsschema genomföra förhandlingar och träffa för verksamheten erforderliga avtal. Ett ställningstagande till tidpunkten för nämndens upphörande bör därför icke ske förrän förutsättningar och konsekvenser säkrare kan överblickas. Att nämnden bör kunna uppdragas att i god tid anmäla, när förutsättningarna för ett slutligt ställningstagande föreligger. Nämnden torde därjämte ha att i samband med sina årliga anslagsäskanden redovisa verksamhetens omfattning.

B. BYGGNADSSTYRELSENS ORGANISATION

I. Inledning

1. Utredningsuppdraget m. m.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade jag den 28 november 1960 direktören i Svenska riksbyggen förening u. p. a. E. J. Severin, tillika ordförande, professorn vid tekniska högskolan i Stockholm N. O. Ahrbom, direktören i Svenska industribyggen aktiebolag S. A. R. Dahlberg, överdi-

rektören i statskontoret P. A. V. Tammelin och byråchefen i civildepartementet R. I. T:son Wetterblad att såsom sakkunniga verkställa översyn av byggnadsstyrelsens organisation. De sakkunniga, vilka antagit benämningen *1960 års byggnadsstyrelseutredning*, har den 12 september 1961 avlämnat delbetänkandet *Byggnadsstyrelsens organisation* (SOU 1961:48). För utredningen återstår här efter vissa frågor vilka enligt utredningen icke är av sådan natur, att de påverkar genomförandet av utredningens nu föreliggande förslag.

Över betänkandet har *yttranden* avgivits av fångvårdsstyrelsen, fortifikationsförvaltningen, arbetsmarknadsstyrelsen, bostadsstyrelsen, medicinalstyrelsen, generalpoststyrelsen, telestyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, luftfartsstyrelsen, djurgårdsnämnden, statskontoret, riksrevisionsverket, riksantikvarieämbetet, skolöverstyrelsen, lantbruksstyrelsen, lantmäteristyrelsen, statens råd för byggnadsforskning, statens institut för byggnadsforskning, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Uppsala, Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Västerbottens län (den sistnämnda länsstyrelsen efter hörande av länsarkitekten och överlantmätaren i länet), kanslern för rikets universitet (efter hörande av rektorsämbetena vid universiteten i Uppsala, Lund och Stockholm samt drätselnsämnden vid universitetet i Göteborg och lärarkollegiet vid karolinska institutet), överstyrelsen för de tekniska högskolorna (efter hörande av kollegienämnden vid tekniska högskolan i Stockholm, tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté och kollegienämnden vid Chalmers tekniska högskola), statens råd för samhällsforskning, administrationsutredningen, fångvårdens byggnadskommitté, kommittén för akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande, kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande, mentalsjukvårdsberedningen, organisationskommittén för medicinska högskolan i Umeå, organisationskommittén för teknisk högskola i Lund, postutredningen 1956, 1955 års universitetsutredning och utredningen om universitetens egendomsförvaltning.

Härjämte har yttranden över betänkandet avgivits av riksmarskalksämbetet (efter hörande av Kungl. Djurgårdens förvaltning och ståthållarämbetena på de Kungl. slotten), Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Svenska landstingsförbundet, Svenska teknologföreningen, Tjänstemännens centralorganisation (TCO; efter hörande av Statstjänstemannaförbundet), Hyresgästernas sparkasse- och byggnadsföreningars riksförbund u. p. a. (HSB), Svenska arkitekters riksförbund (SAR), Svenska byggnadsentreprenörföreningen, Svenska byggnadsindustriförbundet, Svenska byggnadsingenjörers riksförbund (SBR), Svenska kommunal-tekniska föreningen, Värme-, ventilations- och sanitetstekniska föreningen (VVS-tekniska föreningen), Svenska riksbyggen förening u. p. a., Svenska väg- och vattenbyggares riksförbund (SVR), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO; efter hörande av Svenska museimannaföreningens facksektion) och Sveriges allmännyttiga bostadsföretag (SABO), varjämte Aktiebolaget Bostadsforskning, Föreningen Civilekonomer i allmän tjänst (CIAT) och

Svenska museimannaföreningen inkommit med skrifter. Landsorganisationen i Sverige, som förklarat sig icke finna anledning att avgiva eget yttrande i ärendet, har överlämnat yttrande från Svenska byggnadsarbetareförbundet.

2. Byggnadsstyrelsens nuvarande arbetsuppgifter och organisation m. m.

Byggnadsstyrelsens verksamhet regleras genom instruktionen för styrelsen den 27 juli 1961 (nr 452), byggnadslagen, byggnadsstadgan och vissa andra författningar ävensom genom särskilda beslut av Kungl. Maj:t.

Enligt instruktionen är byggnadsstyrelsen central statsmyndighet för ärenden rörande planläggning av bebyggelse och byggnadsväsende i övrigt. Styrelsen är chefsmyndighet för länsarkitektorganisationen och har att meddela erforderliga föreskrifter för denna organisation. Det åligger styrelsen att förvalta de under styrelsen ställda delfonderna av statens allmänna fastighetsfond. Styrelsen har att anskaffa lokaler för statsmyndigheterna, utreda behovet av statliga byggnadsföretag samt verkställa förhyrningar för statens räkning, allt i den mån dessa uppgifter icke ankommer på annan myndighet. Vidare skall styrelsen efter vederbörligt uppdrag projektera och utföra byggnadsföretag för kronans räkning. Styrelsen har också till uppgift att handha föreskriven kontroll över driftsekonomin vid värmeanläggningar. Slutligen föreskrives i instruktionen att styrelsen skall insamla och bearbeta kunskapsmaterial inom styrelsens verksamhetsområde ävensom utöva den rådgivande verksamhet och utgiva de publikationer som kan för-anledas härav.

Byggnadsstyrelsens *tekniska och ekonomiska fastighetsförvaltning* avser de fastigheter, som redovisas på slottsbyggnadernas delfond, beskickningsfastigheternas delfond och byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond. Kungl. Djurgården förvaltas dock av djurgårdsförvaltningen och djurgårdsnämnden. Även i vissa andra fall är styrelsens tekniska förvaltningsuppgifter begränsade.

Styrelsens *utredande, projekterande och byggande verksamhet* avser i stort sett följande slag av byggnader.

1. Byggnader som redovisas på de av styrelsen förvaltade delfonderna, såvida byggnadsverksamheten icke uppdragits åt tillfälliga organ. För närvarande är ett sådant organ verksamt, nämligen tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté.

2. Byggandet av lokaler för fångvårdens räkning är anförtrodd fångvårdens byggnadskommitté. Byggnadsstyrelsen har emellertid hittills fått i uppdrag att utföra huvuddelen av dessa byggnadsföretag. Byggnaderna redovisas på fångvårdsstyrelsens delfond av allmänna fastighetsfonden.

3. Byggnader för Uppsala och Lunds universitet. Den byggnadsverksamhet, som avser Akademiska sjukhuset i Uppsala, handhas dock av en särskild kommitté. Förevarande byggnader redovisas på respektive universitets delfond av allmänna fastighetsfonden.

4. Byggnader för mentalsjukvård utredes och projekteras av mentalsjukvårdsberedningens byggnads- och utrustningsdelegation, medan byggnadsstyrelsen i allt väsentligt svarar för byggandet. Byggnaderna redovisas på medicinalstyrelsens delfond av allmänna fastighetsfonden.

5. På postverkets fond redovisade lokaler för postverket, vilkas byggnads-kostnad överstiger 100 000 kr.

6. På televerkets fond redovisade lokaler för televerket, vilkas byggnads-kostnad i allmänhet överstiger 400 000 kr.

7. Vissa på luftfartsfonden redovisade byggnader, vilka bestämmes efter samråd mellan byggnadsstyrelsen och luftfartsstyrelsen.

8. Centrala ämbetsbyggnader för försvaret, vilka redovisas på försvarets fastighetsfond.

9. Byggnader, som förvaltas av riksgäldsfullmäktige och riksbanken.

10. Icke statliga undervisningssjukhus, där statsbidrag utgår för vissa lo-kaler.

Bebyggelse inom övriga delfonder av allmänna fastighetsfonden, d. v. s. generaltullstyrelsens, sjöfartsstyrelsens och karolinska sjukhusets delfonder, utföres av vederbörande verk respektive kommittén för karolinska sjukhu-sets fortsatta utbyggande. Byggnader, som redovisas på statens järnvägars, statens vattenfallsverks och domänverkets affärsverksfonder utföres av ve-derbörande förvaltningsmyndighet.

Byggnadsstyrelsen utgöres av en generaldirektör och chef samt såsom ledamöter en byggnadschef, fyra byggnadsråd och två byråchefer. En av le-damöterna skall vara generaldirektörens ställföreträdare. Hos styrelsen är anställda tjänstemän i enlighet med gällande personalförteckning samt dess-utom annan personal i mån av behov och tillgång på medel.

Inom styrelsen finnes sex byråer, nämligen administrativa byrån, bygg-nadsbyrån, intendentsbyrån, kulturhistoriska byrån, planbyrån och utred-ningsbyrån, samt en värmeteknisk avdelning. Av dessa föreslås administra-tiva byrån och värmetekniska avdelningen av byråchefer, byggnadsbyrån av byggnadschefen samt övriga byråer av byggnadsråd.

En tablå över byggnadsstyrelsens nuvarande organisation torde såsom bi-laga (*Bilaga 1*) få fogas till statsrådsprotokollet.

I fråga om de olika byråernas och värmetekniska avdelningens verksam-het och organisation gäller i huvudsak följande.

Administrativa byrån handlägger ärenden, som rör styrelsens medelsför-valtning, organisation och personal samt juridiska och administrativa ären-den, vilka ej tillhör annan byrå. Byrån består av fyra avdelningar, näm-ligen allmänna avdelningen, personalavdelningen, ombudsmannaavdelning-en och kameralavdelningen. Under personalavdelningen sorterar på byrån pla-cerad personal för hela styrelsens gemensamma behov, nämligen skrivcen-tral, telefonväxel, expeditionsvakter, bibliotek, arkiv och kontorsmateriel-förråd samt byråns kansli.

Utredningsbyrån handlägger ärenden, som avser utredning och projekte-ring av byggnadsfrågor t. o. m. huvudhandlingar samt granskning av för-slag till byggnadsföretag och vad därmed äger samband.

Byråns organisation har på grund av arbetsuppgifternas väsentligt ökade omfattning under de senaste åren undergått flera förändringar. På byrån ankommande uppgifter är f. n. fördelade på i huvudsak fem enheter, nämli-

gen en allmän avdelning, en avdelning för universitet och högskolor i allmänhet, en enhet för utbyggnaden av Stockholms universitet vid Frescati, en anstaltssektion samt en särskild arbetsgrupp med personal från såväl utredningsbyrån som byggnadsbyrån för frågor rörande planering, projektering och byggande av radio- och televisionshus i Stockholm. De olika enheterna har en huvudsakligen fristående ställning i förhållande till varandra och har sålunda i viss mån karaktär av självständiga byråer.

Byggnadsbyrån är verkställande organ i avseende på ny-, om- och tillbyggnader. Byrån svarar dessutom för byggnadsärendenas projektering under hela projekteringskedet beträffande byggnads-, VVS- och el-konstruktioner samt beträffande arkitekthandlingar efter huvudhandlingarna, allt i samråd med vederbörande utredningsorgan. Kostnadsberäkning och kostnadsuppskattning för styrelsens byggnadsärenden samt erforderliga tekniska utredningar och geotekniska undersökningar utföres på byrån. Vid sidan av den byggande verksamheten tillhandahåller byrån sakkunskap åt övriga byråer i fråga om kostnader, byggnadsteknik, geoteknik, VVS- och el-teknik samt handhar den rådgivande och upplysande verksamhet, som sammanhänger med styrelsens centrala ställning inom husbyggnadsområdet.

Byrån består av åtta avdelningar, nämligen entreprenadavdelningen, egenregiavdelningen, byggnadstekniska avdelningen, VVS-avdelningen, el-avdelningen, ekonomiavdelningen, samordnings- och kalkylavdelningen samt allmänna avdelningen. Under egen-regiavdelningen sorterar en arbetschefsorganisation samt under entreprenadavdelningen en distriktsorganisation omfattande sju distrikt.

Intendentsbyrån handlägger ärenden beträffande under styrelsens förvaltning ställda, staten tillhöriga fastigheter samt vissa nybyggnadsfrågor. Förvaltningen omfattar i första hand fastigheter, som redovisas på byggnadsstyrelsens delfond, beskicksfastigheternas delfond och slottsbyggnadernas delfond, dock med undantag för Kungl. Djurgården. Byrån handlägger vidare uppgifter beträffande möblering av vissa statliga representationslokaler m. m. samt remisser i frågor rörande fastighetsförvaltning, köp och försäljning av fastigheter för statens räkning m. m. Byrån handhar även förhyrning av lokaler för statsverkets räkning och uthyrning av lokaler i förvaltade fastigheter. Arbetsuppgifterna fördelas i stort på sex avdelningar: Stockholms-, landsorts- och slottsavdelningarna, som tillsammans bildar inrikessektionen under en gemensam chef, samt hyresavdelningen, allmänna avdelningen och utrikesavdelningen.

Kulturhistoriska byrån handlägger ärenden rörande statliga byggnadsminnesmärken samt kyrkor, kapell och andra byggnader eller anordningar på kyrkotomt ävensom begravningsplatser och byggnader på dessa inklusive krematorier, begravningskapell och kolumbarier. De grundläggande bestämmelserna för byråns verksamhet återfinnes huvudsakligen i dels kungörelsen rörande det offentliga byggnadsväsendet, dels kungörelsen om begravningsplatser samt gravsättning och eldbegängelse m. m.

Planbyrån handlägger de ärenden som berör bebyggelseplaneringen och

huvuddelen av de ärenden som avser byggande, vilka ankommer på styrelsen vid tillämpningen av byggnadslagstiftningen. Byrån arbetar i princip på följande sex avdelningar, nämligen avdelningen för översiktlig planläggning, avdelningen för detaljplaner, avdelningen för utredning och information, juridiska avdelningen, samhällsvetenskapliga avdelningen samt vatten- och avloppstekniska avdelningen.

Värmetekniska avdelningens huvudsakliga arbetsuppgifter består av bränslekontroll, utredningar av större värmetekniska frågor samt i viss mån granskning av värmetekniska program. Därtill kommer tillsyn över byggnadsstyrelsens värmepersonal, frågor rörande personal vid samtliga av bränslekontroll berörda värmeanläggningar och anbudsgranskning samt konstruktions- och besiktningsarbete. Den bränslekontrollerande verksamheten omfattar statsverkets och riksdagens byggnader med undantag av dem, som järnvägsstyrelsen och försvarets myndigheter förvaltar. Därjämte äger landstingen rätt att ansluta sina anläggningar mot en avgift, vars storlek Kungl. Maj:t årligen fastställer. För närvarande är 20 landsting anslutna.

Till byggnadsstyrelsen är sedan år 1953 knutet ett *råd för översiktlig planläggning*. Rådet fungerar som en samarbetsdelegation mellan centrala ämbetsverk samt vissa andra institutioner och sammanslutningar, som har intressen att bevaka i samband med den översiktliga planläggningen. Dess huvuduppgift är att verka för utformning av enhetliga bedömningsgrunder inom olika sektorer av samhällsplaneringen. Det har vidare bedrivit viss utredningsverksamhet för att belysa principiella planläggningsfrågor.

I rådet ingår representanter för arbetsmarknadsstyrelsen, bostadsstyrelsen, lantbruksstyrelsen, lantmäleristyrelsen, skolöverstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund och statens råd för samhällsforskning. Ordförande är generaldirektören och chefen för byggnadsstyrelsen samt vice ordförande och föredragande chefen för styrelsens planbyrå. Till rådet har vidare knutits vissa experter.

Vid rådets tillkomst utsågs ledamöterna och experterna av vederbörande myndighet eller institution efter hemställan från byggnadsstyrelsen. Sedermera har rådet utsett ledamöter och experter efter initiativ av rådet självt eller av respektive myndighet eller institution.

Enligt instruktionen den 27 juli 1961 (nr 453) för *länsarkitektorganisationen* skall varje län utgöra ett länsarkitektdistrikt, som förestås av en länsarkitekt. Personalen utgöres härjämte av biträdande länsarkitekter, arkitekter, ingenjörer och biträdespersonal.

Länsarkitektorganisationen har till uppgift att biträda byggnadsstyrelsen och länsstyrelserna vid fullgörandet av deras uppgifter med avseende å planläggnings- och byggnadsväsendet, att handha den närmaste tillsynen över kronans under byggnadsstyrelsens förvaltning ställda fastigheter samt att utöva arkitektverksamhet för statsverkets räkning.

II. Byggnadsstyrelseutredningen

1. Allmänt angående byggnadsstyrelsens arbetsuppgifter m. m.

Utredningen konstaterar, att arbetsvolymen inom byggnadsstyrelsens byggnads- och förvaltningsverksamhet ungefär fördubblats under 1950-talet. Motsvarande relativa tillväxt ägde rum under femtonårsperioden 1935—1950. Byggnadsverksamhetens produktionsvärde i 1960 års prisläge, som år 1935 var 25 mkr., hade år 1950 stigit till 65 mkr. och år 1960 till 125 mkr. Motsvarande värden för reparations- och underhållskostnader var resp. 3,5, 7,5 och 14,0 mkr. samt för byggnadsvärdet å byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond resp. 300, 650 och 1 140 mkr.

Den statliga husbyggnadsverksamhetens framtida årsvolym är enligt utredningens uppfattning icke möjlig att förutsäga med någon större säkerhet. Utredningen har emellertid införskaffat vissa uppgifter rörande den sannolika byggnadsvolymen under 1960-talet för hittills aktualiserade byggnadsobjekt inom byggnadsstyrelsens verksamhetsområde. Enligt dessa uppgifter skulle styrelsens byggnadsverksamhet under decenniet medföra följande medelsförbrukning (mkr. i 1960 års priser).

1961/62.....	210,1	1966/67.....	264,3
1962/63.....	284,6	1967/68.....	251,8
1963/64.....	349,6	1968/69.....	229,6
1964/65.....	368,6	1969/70.....	227,1
1965/66.....	307,1		

Summa 2 492,8

Uppgifterna antyder att byggnadsstyrelsen de närmaste åren får att svara för en synnerligen starkt ökad byggnadsverksamhet, vilken redan budgetåret 1963/64 kan innebära ungefär en tredubbling i jämförelse med byggnadsvolymen år 1960. Det synes dock utredningen ligga närmast till hands antaga, att investeringsökningen under den närmaste femårsperioden sker i något långsammare takt än de lämnade uppgifterna anger. Vidare torde efter hand nya byggnadsbehov uppkomma. Utredningen anser det därför föga sannolikt, att en nedgång i byggnadsverksamhetens volym kommer att ske efter år 1965.

Utredningen anför, att drygt två tredjedelar av såväl total- som årsinvesteringarna synes komma att avse ett fåtal större byggnadsobjekt inom områden där en exceptionellt stark utbyggnad pågår eller planeras. Enligt de till utredningen lämnade uppgifterna beräknas sålunda investeringarna under budgetåret 1964/65 för universitet och högskolor, mentalsjukvård, fångvård samt radio och television uppgå till sammanlagt ca 270 mkr. Dessa investeringar kan till en betydande del beräknas vara av i princip engångskaraktär, även om byggnadstiderna kommer att bli av avsevärd längd. Sam-

tidigt finnes anledning räkna med att för den tidsperiod som nu kan överblickas den årliga byggnadsvolymen, oberäknat större investeringsobjekt av den art som nyss nämnts, kommer att vara av minst samma storleksordning som under större delen av 1950-talet, d. v. s. lägst 80 mkr. och att den kan nå upp till ett produktionsvärde per år av inemot 200 mkr.

Det av byggnadsstyrelsen förvaltade fastighetsbeståndet torde enligt utredningen komma att öka snabbt och en tredubbling inom en femtonårsperiod bedömes såsom sannolik. Nybyggnadsvärdet å byggnadsstyrelsens delfond kan beräknas ha stigit till omkring 2 000 mkr. år 1965 och till inemot 3 000 mkr. i början av 1970-talet. Ungefär motsvarande relativa utveckling är att förvänta beträffande beskickningsfastigheternas delfond.

Utredningen erinrar vidare om att jämsides med den kvantitativa tillväxten av byggnadsstyrelsens arbetsuppgifter en djupgående förändring ägt rum bl. a. beträffande teknik och metoder inom byggandet, vilket självfallet i hög grad kommit att påverka styrelsens verksamhet inom hela dess arbetsområde. Den snabba utvecklingen inom samhällslivets och på teknikens olika områden har därför medfört ett växande behov av central ledning, samordning och vidareutveckling vad gäller planläggnings- och husbyggnadsfrågorna. Härigenom har byggnadsstyrelsens ställning som central statlig myndighet inom planväsende och byggnadsväsende enligt utredningen blivit mera accentuerad än förut.

Mot bakgrund av utvecklingen under de senaste årtiondena och uppskattningarna rörande byggnadsstyrelsens arbetsuppgifter under 1960-talet konstaterar utredningen sammanfattningsvis, att styrelsen nu av allt att döma står i början av en period, som kännetecknas av en synnerligen snabb ökning av arbetsuppgifternas omfattning. Denna utveckling sammanfaller i tiden med en period, under vilken bristen på tekniker synes bli allt mera markerad. Det har för utredningen framstått som angeläget att snara åtgärder vidtages för att möta det uppkomna läget. En översyn av huvuddragen i byggnadsstyrelsens organisation har därför bedömts böra föregå en närmare analys i fråga om organisationsdetaljer och behovet av biträdande personal etc. Utredningen har vidare bedömt de modifikationer av styrelsens verksamhet, som kan bli en följd av ifrågasatta förändringar i gränsdragningen mot andra verks eller organs uppgifter, ha så begränsad räckvidd, att de inte rimligen kan påverka organisationens utformning i stort.

Mot bakgrund av byggnads- och förvaltningsuppgifternas starka tillväxt och den ökade betydelsen av styrelsens uppgifter som central myndighet inom plan- och byggnadsväsendet har utredningen inte ansett sig böra underlåta att antydningssvis ifrågasätta, om det inte relativt snart kan visa sig befogat att även med hänsyn till styrelsens interna organisationsproblem åter taga upp frågan om avgränsningen av verkets ämbetsbefattning till förnyad prövning. Den hittillsvarande utvecklingen torde ej kunna fortgå utan att de problem, som sammanhänger med kompetensområdet, leder till komplicerade och relativt kostnadskrävande organisationslösningar utan medföljande vinster i effektivitetshänseende. I särskilt hög grad torde detta gälla

i fråga om verksamhetens samordning och planering samt administrativ ledning och kontroll. Redan nu kan enligt utredningens uppfattning flera skäl åberopas för bildandet av ett särskilt organ för byggande och fastighetsförvaltning.

För utredningens del synes någon reform med avseende på styrelsens förvaltningsformer icke vara aktuell. Utredningen utgår således från att byggnadsstyrelsen skall bibehållas vid sin nuvarande verkstyp.

Utredningen har vidare övervägt frågan, huruvida som ledamöter i byggnadsstyrelsen lämpligen bör ingå andra personer än tjänstemän vid verket men har icke funnit att styrelsens arbetsuppgifter motiverar någon ändrad organisation på denna punkt.

Utredningen har funnit, att byggnadsstyrelsens verksamhetsområde med hänsyn till uppgifternas kvalitativa och kvantitativa representation kan sammanfattas i följande tio större funktionsgrupper, nämligen administrativa inklusive juridiska och kamerala frågor, lokalplanering, programarbete, projektering, byggande, fastighetsförvaltning inklusive förhyrning, bränslekontroll, kultur- och konsthistorisk byggnadsvård samt centrala uppgifter inom planväsendet och motsvarande uppgifter beträffande byggnadsväsendet. Mellan flera av funktionsgrupperna finnes ett starkt samband varför en samordning är erforderlig. Lika viktig är emellertid kravet på specialisering, vilket skärpes genom arbetsvolymens tillväxt och uppgifternas alltmer komplicerade natur.

2. Verksledning

Utvecklingen av byggnadsstyrelsens arbetsuppgifter och de ökade kraven i fråga om bl. a. ledning, samordning och specialisering gör enligt utredningen en förstärkning av styrelsens ledning nödvändig. Flera olika lösningar har diskuterats. Valet har funnits böra stå mellan två huvudalternativ. I båda fallen synes en strikt genomförd specialisering på byråer böra förutsättas.

Det ena alternativet innebär inrättandet av två eller flera avdelningar, var och en under ledning av en teknisk direktör och uppdelad i två eller flera byråer. En sådan lösning medför att i förhållande till nuvarande ordning ytterligare en organisationsnivå mellan generaldirektören och byråernas chefer införes. Tänkbart är härvid även att låta vissa uppgifter sortera direkt under generaldirektören liksom att låta teknisk direktör samtidigt förestå viss byrå. Till följd av det samband som råder mellan olika grupper av uppgifter inom ämbetsverket är det knappast möjligt att ange, vilken kombination av grupper som är mest ändamålsenlig vid en fördelning av uppgifterna mellan generaldirektören och de tekniska direktörerna. Bl. a. är detta i viss mån beroende av kompetens och intresseinriktning hos de personer, som kan förvärvas till ledande befattningar. Därest det nu diskuterade alternativet skulle väljas, har utredningen emellertid för sin del stannat för att förorda en lösning med två tekniska direktörer, varav en för fastighetsförvaltning,

bränslekontroll, lokalplanering och programmering samt en för projektering, byggande och styrelsens uppgifter för byggnadsväsendet. Övriga arbetsuppgifter, d. v. s. planväsende, kultur- och konsthistorisk byggnadsvård ävensom administration, synes i så fall böra ledas direkt av generaldirektören.

Utredningens andra alternativ innebär, att verkets ledning förstärkes med en överdirektör i souschefs ställning. Överdirektören bör i så fall följa styrelsens hela verksamhet och biträda generaldirektören vid utövandet av dennes ämbete. Han bör ha till särskild uppgift att åstadkomma samordning mellan de olika byråernas arbete. Vidare bör han efter uppdrag av generaldirektören i dennes ställe kunna avgöra viss grupp eller visst slag av ärenden eller alla till en eller flera byråer hörande ärenden. Detta alternativ innebär till skillnad mot det föregående alternativet en förstärkning av verksamledningen utan att ytterligare en organisationsnivå införes.

Efter vilket av de två nämnda huvudalternativen verksamledningen organisation bör sökas, anser utredningen ytterst vara beroende av verksamhetens omfattning och organisationens härav beräknade totala storlek. Den mera tyngande administration, som torde bli följden av en lösning efter det först diskuterade alternativet, anser utredningen således inte kunna förordas med mindre ett sådant steg framtvings av en ytterligare ökning av arbetsmängden. Även om en lösning efter dessa linjer sålunda för närvarande synes innebära en överorganisation, är det dock möjligt att verksamheten framdeles kan komma att öka så väsentligt, att en omprövning blir påkallad. Utredningen har därför slutligen stannat för att föreslå, att en tjänst såsom överdirektör med nyss nämnda arbetsuppgifter inrättas vid byggnadsstyrelsen. Därest en organisationsförändring på förevarande punkt efter någon tid skulle visa sig erforderlig, anser utredningen att en sådan anpassning relativt enkelt kan genomföras efter förslag av styrelsen själv.

Verksamhetens omfattning och ekonomiska betydelse motiverar emellertid redan nu en ytterligare förstärkning i styrelsens ledning genom inrättandet av ett mindre stabsorgan för samordnings- och andra organisationsfrågor. Utredningen föreslår därför, att en särskild organisationsavdelning inrättas och ställes direkt till ledningens förfogande.

Den byråindelning, som utredningen i det följande föreslår, har utformats så att den avsetts vara anpassbar till båda de diskuterade lösningarna av verksamledningens konstruktion.

3. Byråindelning m. m.

Permanenta byråer

För att styrelsens verksamhet skall kunna bedrivas effektivt och ekonomiskt samt tillgodose högt ställda kvalitetskrav erfordras enligt utredningen en sådan gruppering av arbetsuppgifterna, att en klar och entydig samt med hänsyn till sak, funktion eller annan grund ändamålsenlig arbets- och

ansvarsfördelning ernås. De sannolika växlingarna i arbetsmängden för byggnadsstyrelsen nödvändiggör också en elastisk organisation.

Genom att kraven på byggnadsstyrelsens organisation numera väsentligt skärpts till följd av den förut redovisade utvecklingen inom styrelsens arbetsområde, har såväl gränsdragningen mellan olika byråers uppgifter som sammansättningen i övrigt av vissa byråers verksamhet kommit att framstå som otidsenlig. En av de mest framträdande bristerna när det gäller gränsdragningen mellan byråerna är uppdelningen mellan utredningsbyrån och byggnadsbyrån på olika avsnitt av projekteringen. Den nu rådande arbetsfördelningen medför bl. a. oklarheter i ansvarsfördelningen. En samordning av styrelsens experter under en projektledare försvåras också. Utredningen har funnit, att projektering och byggande bör skiljas åt på olika enheter inom styrelsen. En sådan arbetsfördelning tillämpas så gott som konsekvent inom byggbranschen i övrigt. Projekteringsuppgifterna har numera fått sådan omfattning, att utredningen funnit att särskilda enheter bör koncentrera sig på dessa uppgifter. Härvid har utredningen även beaktat det vidgade ansvar för projekteringen som vid den förordade lösningen bör läggas på projekteringsorganet inom styrelsen.

Projektering och byggande skall föregås dels av en mera långsiktig planering, dels av upprättandet av ett byggnadsprogram. Utredningen betonar särskilt vikten av dessa förberedande åtgärder och framhåller vidare att programarbetet normalt bör utföras av tjänstemän hos styrelsen, givetvis under erforderligt samarbete med nyttjaren m. fl. Utredningen har funnit att en noggrann och effektiv handläggning av dessa uppgifter måste vara garanterade i organisationen. Utredningen har sålunda kommit till att en ny byrå bör inrättas för planerings- och programarbete beträffande statliga byggnadsföretag. Denna byrå benämnes förslagsvis lokalplaneringsbyrån.

De arbetsuppgifter, som åvilar byggnadsstyrelsen som central myndighet inom husbyggnadsområdet, har till följd av utvecklingen påtagligt ökat i omfattning, varjämte den hithörande verksamheten blivit av mera komplicerad natur. Utredningen erinrar om att det bör ankomma på centralorganet att med uppmärksamhet följa utvecklingen på husbyggnadsområdet och att bidra till att främja en rationalisering av byggnadsverksamheten. Här för erfordras en kontinuerlig och auktoritativ arbetsinsats från styrelsens sida. Denna insats bör bl. a. sikta till en fortlöpande översyn och utformning av husbyggnadsnormerna i anvisningarna till byggnadsstadgan (BABS). De större krav på styrelsen, som således numera ställes i denna för byggnadsfacket så väsentliga verksamhet, gör det enligt utredningens mening nödvändigt, att styrelsens resurser förstärkes. Detta synes lämpligen böra ske genom inrättandet av en särskild teknisk byrå, sammansatt av experter på olika tekniska husbyggnadsfrågor. Ett ytterligare motiv för en sådan åtgärd är att styrelsens byggande verksamhet nu nått en sådan volym, att en särskild byggnadsbyrå utan tvekan erfordras enbart för denna verksamhet.

Utredningen har ej funnit anledning ifrågasätta ett bibehållande av nuvarande planbyrån.

Byggnadsstyrelsen förvaltar en betydande del av landets förnämsta byggnadsminnesmärken. Styrelsen är för sin byggande och förvaltande verksamhet därför beroende av den specialinriktade arkitektexpertis, som finnes inom kulturhistoriska byrån. Vid förvaltningen och underhållet av slott och andra märkliga statliga bygnader måste intendentsbyrån således ha nära samarbete med denna byrå. Också med den nuvarande utredningsbyrån förekommer dylikt samarbete. Planbyrån är vidare i stigande omfattning i behov av kulturhistoriska byråns speciella sakkunskap, t. ex. i fråga om ingrepp i kulturhistoriskt märkliga stadsbilder och miljöer eller i fråga om sådana motsättningar mellan gammalt och nytt som allt oftare uppkommer vid städernas ombyggande och tillväxt.

För kulturhistoriska byråns verksamhet är å andra sidan nära tillgång till den tekniska sakkunskap, som finnes inom de projekterande och byggande byråerna, av stort värde. Utredningen har därför kommit till att kulturhistoriska byrån har sin naturliga hemvist i byggnadsstyrelsen och att byrån, även om den är förhållandevis liten, bör bestå som självständig enhet.

Behovet av en särskild byrå för styrelsens fastighetsförvaltning finner utredningen ej behöva närmare motiveras. På denna byrå bör samtliga med fastighetsförvaltningen sammanhängande uppgifter handläggas. Det har diskuterats om icke lämpligen det rent tekniska byggnadsunderhållet bör anförtros åt byggnadsbyrån. Då dessa uppgifter har en från nybyggnadsverksamheten artskild karaktär, som kräver särskild skolning och erfarenhet, har utredningen funnit att de bästa garantierna för en ekonomisk och tekniskt fullgod underhållsverksamhet erhålles, om densamma bibehålles i förvaltningsorganet. Däremot bör större om- och tillbyggnader på inrikesfastigheter, vilka nu i viss utsträckning projekteras och utföres genom intendentsbyråns försorg, enligt utredningen överföras till respektive projekteringsbyrå och byggnadsbyrå.

För ett riktigt handhavande av nybyggnadsverksamheten för beskickningsfastigheterna utomlands anser utredningen de erfarenheter av utländska förhållanden, som erhålles via förvaltningen, vara en stor tillgång. Det bör också beaktas, att en stor del av projektering och byggledning vad gäller utrikes fastigheter utlämnas till arkitekter på platsen och vederbörande beskickning. Dessa förhållanden jämte de goda erfarenheterna av nuvarande ordning för handläggning av byggnadsfrågor för de utrikes beskickningarna talar enligt utredningen för att uppgifterna bibehålles vid en särskild enhet inom styrelsens förvaltningsorgan. Härigenom vinnes också förenklingar ur administrativ synpunkt med hänsyn till samarbetet med utrikesdepartementet.

Utredningen föreslår att benämningen intendentsbyrå bibehålles för styrelsens förvaltningsorgan.

Värmetekniska avdelningens ställning inom byggnadsstyrelsen har förut diskuterats i olika sammanhang. Två tidigare utredningar har föreslagit, att den bränslekontrollerande verksamheten bör inordnas i den byrå som svarar för fastighetsförvaltningen. Även byggnadsstyrelseutredningen konstate-

rar, att bränslekontrollen har nära samband med förvaltningen. Utredningen anser sålunda att det bör ankomma på det bränslekontrollerande organet att till den som är ansvarig för förvaltningen lämna de förslag, vartill kontrollen ger anledning. Det förhållandet att byggnadsstyrelsen skall utöva värmekontroll även för statliga fastighetsbestånd, som icke förvaltas av styrelsen, samt för landstingens räkning synes icke ge anledning till att modifiera detta bedömande. Den bränslekontrollerande verksamheten torde ej heller påkalla sådana ställningstaganden från styrelsens sida att den motiverar en särskild ledamot i styrelsen. Utredningen föreslår således, att värmetekniska avdelningen inordnas i intendentsbyrån.

En administrativ byrå slutligen utgör enligt utredningen en självklar enhet inom styrelsen.

Särskilda byråer

Den förestående starka ökningen av styrelsens byggnadsverksamhet betingas väsentligen av ett fåtal projekt av sällan förekommande storleksordning. Vid sådana större byggnadsobjekt ställs speciella krav på planering, programutredning och projektering, vilka vanligen icke kan tillgodoses utan särskilda organisatoriska anordningar. De olika delarna av arbetet är också vanligen tidsmässigt och funktionellt inflätade i och beroende av varandra och pågår parallellt under i stort sett hela byggnadstiden. Dessa förhållanden medför enligt utredningen, att starka skäl finnes för en gemensam ledning av hela detta arbete. Organisationen av byggnadsstyrelsens uppgifter för nu avsedda byggnadsobjekt kan inte utan vidare inordnas i den permanenta byråindelning som utredningen skisserat. Ett av de mera framträdande skälen härtill är behovet av kvalificerade ledare, som kan ägna hela sin tid för uppgiften. Utredningen räknar med att i nuvarande läge erforderliga toppkrafter härför knappast kan förvärfvas under byråchefspanelet. En möjlig lösning är att förse styrelsen med flera permanenta projekteringsbyråer och förutsätta att styrelsen fördelar arbetet mellan dessa inbördes samt mellan dessa och övriga byråer efter omständigheterna i det enskilda fallet. Utredningen anser emellertid att ett sådant alternativ ej ger tillräcklig elasticitet och smidighet åt organisationen utan förordar i stället att särskilda, för det speciella fallet anpassade organisationsenheter — särskilda byråer — inrättas. Dessa enheter bör anknytas till styrelsen på samma sätt som de permanenta byråerna, varigenom de får tillgång till styrelsens administrativa och tekniska resurser och ställs under gemensam ledning med verksamheten i övrigt.

Med hänsyn till de förberedande arbetenas vikt och omfattning anser utredningen det ändamålsenligt att Kungl. Maj:t utser lämpligt sammansatta programkommittéer eller programdelegationer med representanter för bl. a. huvudmannen och eventuellt även för berörda departement. Dessa organs ledning bör samordnas med ifrågavarande byrå inom byggnadsstyrelsen. En sådan kommitté bör fungera som kontaktorgan mellan styrelsen och huvudmannen även under projekterings- och byggnadstiden, men bör i övrigt ej ha befattning med verksamheten under dessa skeden.

Genom förslaget med särskilda byråer kombinerade med nyssnämnda organ anser utredningen även, att en ersättning för byggnadskommittéer och liknande organ tillskapats, varför nya sådana i fortsättningen ej blir erforderliga.

Utredningen finner det vara möjligt att, även om särskilda byråer inrättas för vissa byggnadsprojekt, själva byggandet kan anförtros åt byggnadsbyrån. Lämpligheten härav i de enskilda fallen kan vara beroende av flera omständigheter. Utvägen att för ett objekt bilda ett särskilt organ för projekteringen och ett för byggandet anser utredningen också böra hållas öppen.

De särskilda organens sammansättning och arbetsuppgifter blir sålunda enligt utredningen beroende av förhållandena i varje särskilt fall. Dessa frågor torde bäst kunna överblickas av byggnadsstyrelsen, som därför synes böra vara förslagsställare. Beslutanderätten bör dock tillkomma Kungl. Maj:t.

Utredningen föreslår att de särskilda byråernas chefer, vilka bör benämnas byggnadsråd, i styrelsens plenum skall ha att taga befattning enbart med ärenden som rör vederbörande byrå.

För nu förestående byggnadsverksamhet anser utredningen, att särskilda byråer bör övervägas för Stockholms universitet, radio- och TV-hus i Stockholm, universitetet och Chalmers tekniska högskola i Göteborg, universitetet och ny teknisk högskola i Lund samt för mentalsjukvård och fångvård. Det är emellertid tänkbart, att det kan visa sig lämpligt att åt en byrå uppdraga flera av dessa objekt. Utredningen ifrågasätter, om inte en av de nämnda byråerna bör placeras i Göteborg och en i Lund eller Malmö. Ett ställningstagande härtill blir beroende av bl. a. möjligheterna att rekrytera erforderlig personal.

Utredningen, som framhåller eventualiteten av ytterligare viss reform med avseende på byggnadsstyrelsens ledning, anser att man vid ett sådant tillfälle också bör ha vunnit tillräckliga erfarenheter av systemet med särskilda byråer samt att säkrare bedömanden då bör kunna ske med avseende på arbetsuppgifternas utveckling. Det är också möjligt att ett annat läge på arbetsmarknaden inträtt och att därför behovet av tekniker blir lättare att tillgodose. Det torde då enligt utredningen också kunna visa sig lämpligt att anknyta de särskilda byråernas uppgifter till den permanenta byråindelningen på sätt här nyss antytts. En sådan anpassning av styrelsens organisation efter utvecklingen bedömer utredningen icke komma att möta större svårigheter. Det bör ankomma på styrelsen själv att uppmärksamma dessa frågor och komma med erforderliga förslag.

Rådgivande organ

Den organisatoriska splittringen inom den översiktliga *planläggningens område* finner utredningen medföra ett starkt behov av ett samordnande organ. Det till byggnadsstyrelsen knutna rådet för översiktlig planläggning har härvidlag en viktig funktion att fylla. Ett sådant råd bör därför enligt utredningen bibehållas. Rådet bör emellertid ej längre bedriva utrednings-

verksamhet utan vara ett rent samordningsorgan. De stora och väsentliga frågorna för rådet torde även i fortsättningen komma att avse den översiktliga planläggningen. Rådet bör emellertid kunna behandla också andra med samhällsplanering förbundna problem.

Rådets behov av kansli bör lämpligen kunna tillgodoses genom byggnadsstyrelsens planbyrå. Särskilda medel för avlöning av personal åt rådet är således icke längre nödvändiga. Utredningen förutsätter då, att erforderliga medel kommer att ställas till disposition för en ändamålsenlig och tillräcklig organisation av planbyrån.

Utredningen har ej funnit anledning föreslå någon förändring med avseende på rådets sammansättning. Det bör emellertid nu ges en något fastare form. Utredningen föreslår därför att rådets ledamöter, förutom representanterna för byggnadsstyrelsen, på förslag av styrelsen förordnas av Kungl. Maj:t för en tid av tre år. Säsom rådets ordförande bör styrelsens generaldirektör fungera och säsom dess vice ordförande och föredragande chefen för styrelsens planbyrå. Rådets benämning synes samtidigt böra ändras, förslagsvis till byggnadsstyrelsens råd för samhällsplanering. Byggnadsstyrelsen bör ha möjlighet att från fall till fall adjungera ledamöter eller tillkalla särskilda sakkunniga och experter.

Vid handläggning av ärenden rörande *tekniska frågor*, som sammanhänger med byggnadsstyrelsens ställning som central myndighet på husbyggandets område samt vid utarbetande av tekniska anvisningar m. m. är det nödvändigt för styrelsen att samråda med åtskilliga parter, intressenter och expertinstanser. Ett sådant samråd torde oftast kunna äga rum genom direkt kontakt med representanter för de i varje särskilt fall närmast berörda parterna. Vid handläggning av frågor av större vikt och omfattning eller av principiell betydelse torde det emellertid inte sällan vara motiverat att samrådet sker inom en för ändamålet särskilt tillsatt kommitté eller arbetsgrupp. Detta förfaringssätt bör bland annat ifrågakomma, då det gäller att revidera och komplettera de tekniska anvisningarna till byggnadsstadgan. Då de första anvisningarna av denna art skulle utarbetas, förutsatte Kungl. Maj:t att byggnadsstyrelsen skulle utföra arbetet i samråd med särskilda sakkunniga. Även vid de sedermera genomförda omarbetningarna av anvisningarna har byggnadsstyrelsen med Kungl. Maj:ts medgivande tillkallat sakkunnigkommittéer, med vilka samråd ägt rum.

Samråd och samarbete enligt de angivna principerna måste förutsättas komma att äga rum även i framtiden. I och med att byggnadsstyrelsens åliggande att utfärda anvisningar till byggnadsstadgan utvidgats att avse praktiskt taget alla tekniska frågor inom husbyggandet samt anvisningarna genom den nya byggnadsstadgan får giltighet för huvudparten av husbyggnadsverksamheten i landet, finnes det emellertid anledning att taga upp frågan om en mera fast organiserad form för en fortlöpande samverkan mellan byggnadsstyrelsen och företrädare för berörda parter på husbyggandets område. En sådan samverkan skulle kunna ske inom ett permanent organ, i vilket ingår sakkunskap på olika tekniska områden.

Behovet av ett permanent samarbetsorgan bör också ses mot bakgrund

av den form, som anvisningarna till byggnadsstadgan (BABS) nu erhållit. Enligt 76 § byggnadsstadgan har byggnadsstyrelsen att utfärda råd och anvisningar, vilka för att bli bindande kräver Kungl. Maj:ts fastställelse. BABS 1960 har efter samråd emellan kommunikationsdepartementet och byggnadsstyrelsen icke fastställts av Kungl. Maj:t och har sålunda ej bindande form. Det kan i den nuvarande situationen på det tekniska området vara en fördel att normerna icke är alltför fastlåsta och att de utan större omgång låter sig justeras. Men för att de utfärdade normerna under sin giltighetstid ändå så långt möjligt skall respekteras, är det angeläget att byggnadsstyrelsen vid normernas utfärdande har stöd hos de berörda parterna.

Organet, som lämpligen kan benämnas byggnadsstyrelsens tekniska råd, bör vid behov och på kallelse av byggnadsstyrelsen sammanträda för att dryfta frågor av större vikt eller av principiell betydelse för att lämna råd till byggnadsstyrelsen. Härigenom torde förutsättningarna vidgas för styrelsen att fullgöra sina krävande och mångskiftande uppgifter som centralmyndighet på husbyggnadsområdet.

I rådet bör ingå representanter för de mera väsentliga verksamhetsgrenarna inom husbyggandet. Det synes utredningen lämpligt att rådet begränsas till att omfatta förslagsvis högst 16 personer representerande forsknings- och projekteringsverksamhet, byggnadsarbetare och byggnadsföretagare samt byggnadsnämnder. I rådet bör ingå byggnadsstyrelsens generaldirektör som ordförande och chefen för tekniska byrån som vice ordförande och föredragande. Erforderlig sekreterarhjälp m. m. bör tillhandahållas rådet av byggnadsstyrelsen. Styrelsen bör liksom beträffande planrådet ha möjlighet att från fall till fall vid sidan av rådet eller som adjungerade ledamöter av rådet tillkalla särskilda sakkunniga och experter.

Utredningen har funnit att rådet bör tjänstgöra endast som rådgivande sakkunnigorgan. Beslut i de ärenden som behandlas av rådet skall sålunda i vanlig ordning fattas av byggnadsstyrelsen. Rådet bör ej heller bedriva någon självständig, utåtriktad verksamhet. Rådets ledamöter, förutom representanterna för byggnadsstyrelsen, bör på förslag av styrelsen förordnas av Kungl. Maj:t för en tid av tre år.

Till de icke statsanställda ledamöterna av de båda föreslagna råden synes böra utgå särskild ersättning. För detta ändamål bör medel beräknas på styrelsens avlöningsanslag. För första budgetåret har medelsåtgången uppskattats till 10 000 kr.

Organisation för vissa arbetsuppgifter

Bokföring och ekonomisk kontroll

Bokföring och ekonomisk kontroll förekommer f. n. på såväl administrativa byrån som utrednings-, byggnads- och intendentsbyråerna. Med en sådan decentralisering följer enligt utredningen lätt en bristande enhetlighet såväl i fråga om bokföringens uppläggning som beträffande metoder och hjälpmedel för dess utförande, varjämte risken för dubbelarbete ökar. Även

beträffande principerna för kostnadsredovisningen synes samordningssvårigheter föreligga. Med styrelsens bokföringssystem föreligger också svårigheter att snabbt kunna erhålla sammanställning av vissa kostnadsuppgifter. Tillräckliga resurser synes även saknas för att lämna regelbunden information beträffande medelsdispositioner och det ekonomiska läget för pågående arbeten och uppdrag till underlag för den ekonomiska kontrollen. Dessa svårigheter befarar utredningen kan öka avsevärt vid stigande omslutning och allt större antal byggnadsobjekt m. m.

Enligt utredningens mening måste bästa möjliga garantier skapas för att verksamheten på snabbaste och effektivaste sätt skall kunna tillförsäkras information om det ekonomiska läget och för att en effektiv kostnadsövervakning skall kunna utövas samt underlag för erforderliga kostnadsanalyser etc. erhållas. Utredningen anser vidare, att detta mål måste nås genom en effektivisering av bokföring och redovisning, varigenom onödiga felkällor i görligaste mån undviks och dubbelarbete i största utsträckning elimineras. Väsentligt härvid synes utredningen vara, att antalet bokföringar och redovisningar nedbringas till ett minimum och samtidigt samordnas så långt som möjligt. I den mån så erfordras för att dessa resultat skall kunna uppnås måste styrelsen tillföras ytterligare resurser, varjämte organisationen måste ges en sådan utformning att den befodrar dessa syften. De krav, som med denna målsättning måste ställas på bokföringen i fråga om snabbhet, korrekthet och detaljriktighet, även om arbetsvolymen kraftigt stegras, genom att insätta i marknaden tillgängliga bokföringsanläggningar. En eventuell kombination av manuella och maskinella system eller av maskinella system av olika mekaniseringsgrad måste emellertid avvägas rätt för att arbetsprocessen skall kunna förlöpa så jämnt och störningsfritt som möjligt.

Det successivt ökade behovet av snabb tillgång till detaljerade och aktuella data för såväl planering som kontroll har inom alla områden visat sig framtvinga samordning av förekommande bokföringssystem och nödvändiggjort en högre grad av mekanisering än tidigare på detta område. Ett sammanförande av de olika bokföringsenheterna — ej blott organisatoriskt utan även genom att lokalt samla dem hos en enda organisationsenhet — skapar enligt utredningens mening de bästa förutsättningarna för ledningen att kunna utnyttja bokföringen som ett instrument för ekonomisk ledning och övervakning av verksamheten. En sådan lösning medför också att den erforderliga maskinparken kan dimensioneras efter det samlade behovet samt att förekommande bokföringssystem kan utformas i anslutning härtill.

Utredningen föreslår, att redovisnings- och bokföringsuppgifterna på de olika byråerna sammanslås till en ekonomiavdelning placerad på den administrativa byrån. Till denna byrå överföres den dispositions- och kostnadsbokföring, som föres på den nuvarande byggnadsbyråns ekonomiavdelning liksom de specialbokföringar av skilda slag, som förekommer på intendantsbyrån och utredningsbyrån. Det skall åvila ekonomiavdelningen att genom regelbundna rapporter hålla berörda tekniska byråer informerade

om medelsdispositioner och om den ekonomiska ställningen för uppdrag och arbeten samt att tillhandahålla dem erforderliga sammanställningar och utdrag ur bokföringen.

Utredningen föreslår även, att utanordningar skall tecknas av chefen för ekonomiavdelningen i förening med chefen för dess kamerala sektion på grundval av attest från vederbörande byrå. Attestskyldigheten skall i princip åvila respektive byråchef men skall av denne kunna delegeras.

Förslaget att sammanföra de olika bokföringskontoren till en organisationsenhet innebär icke att utredningen föreslår bortflyttning av det reella ekonomiska ansvaret från de olika tekniska byråerna. Ansvaret skall alltså jämt vila på dessa och det måste därför ankomma på dem att analysera de från det gemensamma bokföringskontoret kommande rapporterna och verkställa erforderliga jämförelser med uppnådda arbetsresultat. För utförande av dessa arbetsuppgifter måste en mindre ekonomiavdelning eller motsvarande anordning på de berörda tekniska byråerna bibehållas. Dessa avdelningar skall fungera som stabsorgan och är sålunda icke avsedda att utvecklas till lokala bokföringskontor.

Framställningar till Kungl. Maj:t

Vid upprättandet av framställningar till Kungl. Maj:t under olika skeden av ett byggnadsärende liksom vid framställningar angående fastighetsfondens driftstat är det enligt utredningens mening av vikt att administrativa byrån medverkar med hänsyn såväl till den formella behandlingen som till sambandet med byråns bokföringsuppgifter. Utredningen föreslår därför, att nämnda framställningar skall upprättas av vederbörande fackbyrå i samarbete med administrativa byrån, vilken självfallet jämväl skall svara för äskanden på driftbudgeten.

Kostnadsberäkning och efterkalkylering

Kalkyleringsuppgifterna handhas f. n. av byggnadsbyråns samordnings- och kalkylavdelning. Kostnadsuppskattningar och kostnadsberäkningar skall utföras vid flera tillfällen och för skilda ändamål under en byggnads tillblivelse. Till grund för beräkningar och uppskattningar måste läggas tillförlitliga uppgifter rörande kostnader för olika material, konstruktioner, metoder m. m. Ett värdefullt hjälpmedel är därvid sådana kostnadsanalyser som kan göras vid och genom efterkalkyler. Avsaknaden f. n. av sådana efterkalkyler har påtalats som en stor olägenhet. Det till styrelsens förfogande stående materialet tillåter noggranna efterkalkyler endast för egenregiföretag. Även bokföringen för entreprenadbyggen bör dock vara en nöjaktig utgångspunkt för överslagsmässiga kalkyler rörande t. ex. kostnad per volyms- eller annan lämplig enhet. Det finnes således enligt utredningen anledning att det omfattande bokföringsmaterial rörande offentliga byggnader, som styrelsen har tillgång till, utnyttjas för sådana efterkalkyler som materialet tillåter. Särskild personal synes böra avdelas för dessa uppgifter.

För utarbetande av det byggnadskostnadsindex, som ingår i styrelsens

arbetsuppgifter, erfordras material och personal av i stort sett samma slag som för kalkylarbetet. Utredningen har funnit att denna uppgift därför lämpligen kan samordnas med detta arbete.

Kalkylerings- och indexuppgifterna anser utredningen bäst lösas, om de samlas i en enda arbetsgrupp inom styrelsen. Huruvida gruppen skall förläggas till viss byrå anser utredningen emellertid tveksamt. Det synes därför böra ankomma på styrelsen själv att med ledning av vunna erfarenheter taga ställning till denna fråga. I den nya organisationens begynnelsestade torde övervägande skäl dock tala för att arbetsgruppen såsom en särskild kalkylavdelning direkt underställes verksledningen.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis föreslår således utredningen följande vad gäller verkets ledning och indelning i byråer.

Byggnadsstyrelsen organiseras med *en generaldirektör och chef, en överdirektör och souschef* samt följande åtta permanenta byråer, nämligen, *en administrativ byrå* för administrativa, juridiska och kamerala uppgifter,

en lokalplaneringsbyrå för planering och utredningar avseende statens lokalbehov samt utarbetande av byggnadsprogram,

en projekteringsbyrå för projektering av byggnadsföretag (totalprojektering från skiss till fullständiga bygghandlingar),

en byggnadsbyrå för utförande av byggnadsföretag på entreprenad eller under vissa speciella förutsättningar i egen regi,

en intendentsbyrå för fastighetsförvaltning inklusive köp och försäljning av fastigheter samt förhyrning av lokaler ävensom bränslekontroll,

en kulturhistorisk byrå som skall svara för styrelsens uppgifter avseende den kultur- och konsthistoriska byggnadsvården,

en planbyrå för handhavande av byggnadsstyrelsens uppgifter som central myndighet inom planväsendet samt

en teknisk byrå för handhavande av motsvarande verksamhet beträffande byggnadsväsendet.

I styrelsen föreslås därjämte skola ingå *en organisationsavdelning*, vilken ges ställning såsom stabsorgan, samt *en kalkylavdelning*.

För vissa exceptionellt stora byggnadsobjekt eller för viss art av byggnader och under vissa förutsättningar i övrigt föreslås att Kungl. Maj:t efter förslag av byggnadsstyrelsen skall kunna inrätta *särskilda byråer* för programutredningar, projektering och/eller byggande.

Till byggnadsstyrelsen anknutes slutligen två rådgivande organ, nämligen *byggnadsstyrelsens råd för samhällsplanering* och *byggnadsstyrelsens tekniska råd*, vilka har anslutning till planbyråns respektive tekniska byråns arbetsuppgifter.

4. De olika byråernas organisation i stort

Fördelningen i detalj av arbetsuppgifter mellan byråerna liksom byråernas organisatoriska uppbyggnad är enligt utredningen väsentligen uppgifter som ankommer på styrelsen att lösa internt. I förevarande avseende föreslår utredningen i huvudsak följande.

Utredningen finner ej anledning föreslå någon principiell ändring av administrativa byråns organisation. Byrån föreslås sålunda indelad i tre avdelningar, nämligen en *allmän avdelning* och en *personalavdelning* med i princip samma arbetsuppgifter som i nuvarande organisation, samt en *ekonomiavdelning*. Med hänsyn till de vidgade arbetsuppgifterna anser utredningen att ekonomiavdelningen bör uppdelas i en *kameralsektion* och en *sektion för driftbokföring*. På byrån bör slutligen liksom nu finnas en *ombudsman*, vilken enligt byråchefens bestämmande kan placeras direkt under denne eller på allmänna avdelningen.

Lokalplaneringsbyrån förutsättes bli ett planerande och utredande organ för att på ett ändamålsenligt och rationellt sätt tillgodose statens lokalbehov inom byggnadsstyrelsens verksamhetsområde. Den skall också ha att granska och yttra sig över lokal- och byggnadsärenden, i de avseenden byråns kompetensområde anger. Byråns verksamhet kan enligt utredningen funktionellt uppdelas i två huvudgrupper av arbetsuppgifter, nämligen dels allmänna utredningar och planeringar, dels programarbete med anknytning till aktuella byggnadsprojekt. Det synes lämpligt att byråns organisation följer denna indelning. Utredningen föreslår således, att byrån indelas i en *planeringsavdelning* och en *programavdelning*.

Bland byråns personal bör ett ganska differentierat kunskaps- och erfarenhetsområde vara representerat. Såväl teknisk utbildning inom olika fack som ekonomisk och samhällsvetenskaplig utbildning samt erfarenheter av organisationsfrågor och allmän administration kan vara en lämplig grund för handhavande av olika uppgifter inom byrån. Några speciella kompetenskrav synes inte böra införas för innehavare av tjänster inom byrån. Byråns chef bör benämnas byggnadsråd.

Projekteringsbyråns huvuduppgift blir att på grundval av de av Kungl. Maj:t fastställda byggnadsprogrammen svara för projektering av byggnadsföretag fram till fullständiga bygghandlingar. Byrån skall i samarbete med administrativa byrån utforma framställningarna till Kungl. Maj:t i byggnadsärendenas andra skede och således även svara för äskandena av erforderliga byggnadsmedel.

För närvarande utföres all projektering för byggnadsstyrelsens räkning av enskilda företag, som engageras av styrelsen. Så bör även för framtiden ske i övervägande antalet fall. Denna projekteringsverksamhet måste givetvis ske under erforderlig ledning och kontroll från den ansvariga myndighetens sida. För att övervakningen skall fungera tillfredsställande torde det vara lämpligt att beställaren tillhandahåller klara direktiv i form av normer m. m., som ger vissa riktlinjer ur arkitektoniska och byggnadstek-

niska synpunkter. Härigenom underlättas och förenklas kontroll och ledning i den löpande verksamheten. I arkitektoniskt avseende bör denna normerande verksamhet handhas av projekteringsbyrån. För att lösa motsvarande uppgifter i fråga om konstruktioner m. m. bör erfordras i stort sett samma sakkunskap, som förutsättes ingå i den tekniska byrån, som därför bör omhändera dessa uppgifter. Den förenkling av projekteringsbyråns uppgifter på konstruktörssidan, som blir en följd av en sådan lösning, bör beaktas vid bedömningen av erforderliga kvalifikationer hos personalen på de bägge byråerna. Det får härvid förutsättas, att de ledande krafterna bör placeras på tekniska byrån. Denna bör sålunda biträda även vid uppkommande tekniska problem av principiell art eller eljest av större vikt, vilka kan medföra behov av speciell teknisk sakkunskap. Den löpande normala verksamheten bör däremot helt ombesörjas av projekteringsbyrån.

Omfattningen och betydelsen av byggnadsstyrelsens projekterande och byggande verksamhet motiverar enligt utredningens åsikt en organisation, som möjliggör projektering genom eget organ till viss mindre del. Härtill kommer värdet av att styrelsens befattningshavare lämnas möjligheter att hålla den direkta kontakt med yrket, som endast egen projekteringsverksamhet kan ge. Utan en sådan kontakt får man räkna med att rekryteringen av kvalificerad personal till styrelsen ytterligare försvåras. Det torde numera knappast förekomma något företag eller organ i riket med tillnärmelsevis så omfattande byggnadsverksamhet som byggnadsstyrelsen, vilket icke ansett det förmånligt att till sig knyta ett eget arkitekt- eller projekteringskontor.

Byråns organisation bör enligt utredningen utformas på ett principiellt enkelt sätt. I organisationen skall ingå samtliga de huvudslag av fackmän som normalt deltar i projekteringsarbetet, nämligen arkitekter, byggnadskonstruktörer, värme-, ventilations- och sanitetstekniker och elektrotekniker. Härjämte bör tillgång till väg- och vattenbyggnadstekniker finnas. I allmänhet bör för större objekt ett projektledarlag organiseras, vilket utväljes bland de för det speciella fallet mest lämpade fackmännen, bland vilka en skall vara projektledare med ansvar för arbetet under projekteringskedet. Det bör ankomma på byråns chef att för varje objekt eller för visst slag av objekt utse detta lag. Byråns mera formellt betonade organisation bör emellertid på sedvanligt sätt återspegla de i arbetet representerade facken, varvid konstruktörerna lämpligen bör samlas under en gemensam kvalificerad chef.

Utredningen föreslår att projekteringsbyrån organiseras i en *arkitektavdelning* och en *konstruktionsavdelning* samt ett *projekteringskontor* för egen projektering. Till detta bör ett ritkontor anslutas. Dessutom bör finnas ett gemensamt *kansli*. Personalcirkulation mellan projekteringskontoret och avdelningarna förutsättes. Någon indelning av arkitektavdelningen i sektioner synes ej vara erforderlig eller lämplig. Däremot bör konstruktionsavdelningen indelas i en *byggnadsteknisk sektion*, en *VVS-sektion*, en

el-sektion och en VoV-sektion. Projekteringskontoret synes böra vara direkt underställt byråns chef.

Byggnadsbyråns huvuduppgift blir att, sedan bygghandlingar mottagits från projekteringsbyrån, utföra eller genom entreprenör låta utföra byggnadsföretagen och att därefter överlämna byggnaderna till vederbörande förvaltningsorgan. Byrån skall ansvara för byggnadsmedlens användning. Byråns organisation blir avhängig av bl. a. egenregiverksamhetens framtida omfattning. Beträffande denna verksamhet anför utredningen bl. a. följande.

Då egenregi-organisationen inrättades var syftet härmed bl. a. att motverka konsekvenserna av kartellbildningar inom byggnadsbranschen. Detta skäl synes numera ej längre föreligga. Däremot kan enligt utredningen en sådan organisation vara motiverad av andra skäl. Statliga byggnadsobjekt har i viss omfattning karaktär av specialarbeten, vilka endast vissa storföretag kan åtaga sig. För sådana speciella byggnadsföretag har styrelsen själv tillgång till arbetare och arbetsledare, vilka skaffat sig betydande erfarenhet inom vederbörande områden. Arbetenas utförande i egen regi torde här ge särskilt goda betingelser för tekniskt goda lösningar och god byggekonomi. Vid om- och tillbyggnadsarbeten på äldre statliga byggnader är det vidare ofta svårt att i förväg bestämma arbetsvolymen. Oförutsedda fördröjningsmoment uppstår tid efter annan vid dessa företag. Särskilda hänsyn måste också tagas, i de fall verksamheten i byggnaden måste fortgå under byggnadsarbetets gång. Här nämnda objekt kan i regel ej utlämnas mot fasta entreprenadanbud. Fall förekommer också, då på grund av särskilda omständigheter rimliga entreprenadanbud ej kan erhållas. Detta kan ha sin orsak i att byggnadsplatsen är avlägsen i förhållande till större tätort eller förhållanden av annat motsvarande slag.

Egenregi-byggena under den senast förflutna femårsperioden ävensom nu pågående byggnadsföretag i egen regi har av utredningen undersökts ur nu nämnda synpunkter. Utredningen har härav kunnat dra den slutsatsen att omkring 60 procent av byggnadsvolymen motiverat egen regi av de sagda skälen. Återstoden av byggnaderna har utförts i egen regi väsentligen för att hålla den befintliga organisationen effektivt sysselsatt. De angivna procenttalen gäller i stort sett både för byggnads-, VVS- och el-arbeten.

En viss krympning av egenregi-verksamheten synes således vara motiverad. Utredningen vill emellertid uttala att något material, som medger en kostnadsmässig jämförelse mellan byggnadsverksamhet på entreprenad respektive i egen regi, icke kunnat ställas till utredningens förfogande. Bedömandena måste därför göras utifrån delvis vaga utgångspunkter.

Utredningen har från byggnadsstyrelsen inhämtat, att byggnadsarbeten i egen regi på flera platser kommer att avslutas redan de närmaste åren, varvid styrelsen kommer att avveckla organisationen på dessa platser. Härigenom kommer antalet byggnadsarbetare att minskas från nuvarande ca 350 till under 250. Under senare år har en minskning av arbetsstyrkan från drygt 600 man skett. I fråga om VVS-installationer kommer antalet arbetare att relativt snart minskas från nuvarande drygt 70 till knappt 60 och beträffande el-installationer från omkring 190 till 175. På el-sidan innebär detta, om utvecklingen under de senaste åren medräknas, en minskning inom ett fåtal år till ungefär halva arbetsstyrkan.

En viss ytterligare minskning av egenregi-verksamheten planeras av styrelsen.

Mot bakgrund av den så skisserade utvecklingen finner utredningen, att några förslag från dess sida rörande egenregi-verksamhetens krympning f. n. icke är påkallade.

Sedan slutet av år 1960 har för byggnadsledning och byggnadskontroll vid entreprenadbyggen en distriktsorganisation med sju distrikt inrättats. Denna är f. n. under utbyggnad. En sådan utveckling finner utredningen ändå målsenlig. Utredningen räknar med att verksamhetens ökning väsentligen bör återspeglas i en konsolidering och utvidgning av organisationen inom distrikten, medan någon större ökning av personalens numerär inom den centrala ledningen ej skall bli erforderlig. Detta torde emellertid medföra behov av ytterligare delegering till distrikten av befogenheter och ekonomiskt ansvar.

Utredningen föreslår, att byggnadsbyrån organiseras med en *byggnadschef*, en *biträdande byggnadschef* och fem avdelningar, nämligen en *entreprenadavdelning*, en *egenregiavdelning för byggnadsarbeten*, en *VVS-avdelning*, en *el-avdelning* samt en i förhållande till den nuvarande krympt *ekonomiavdelning* såsom förut närmare utvecklats. Till byrån bör härjämte höra ett *kansli*.

Erforderlig elasticitet i organisationen bör kunna ernås huvudsakligen genom ett varierande antal sektioner inom entreprenadavdelningen. Principen för arbetsfördelning mellan sektionerna torde böra förbehållas byggnadschefen att besluta om eller, i de fall övriga byråers verksamhet anses bli påverkad härav, verksledningen.

Utredningen har funnit det nödvändigt att så långt möjligt renodla förvaltningsverksamhetens verkställande funktioner och att begränsa i n t e n d e n t s b y r å n s arbetsområde till dessa. Härigenom bör byråns löpande arbete bli enklare, och tidigare svårigheter att kombinera utredande och planerande uppgifter med de verkställande blir i stort sett undanröjda.

En *underhållsavdelning* bör anförtros det löpande underhållet och därmed förbunden verksamhet ävensom fastigheternas skötsel och drift. Avdelningen indelas i ett antal underhållssektioner. En sektion bör lämpligen reserveras för planläggnings- och upphandlingsuppgifter m. m. Sektionen bör vidare handha kalkylfrågor och utarbeta underhållskostnadsindex. Särskild personal för driftkontroll, som ej avser ren värmekontroll, bör härjämte placeras på sektionen. Vid sidan av denna sektion synes f. n. en utökning från tre till fem sektioner för det tekniska underhållet vara nödvändig. En *fastighetsavdelning* inrättas för köp och försäljning av fastigheter, fastighetsvärdering, fastigheternas rättsliga vård, remisser i allmänna förvaltningsspörsmål och liknande frågor. Avdelningen skall företräda ägarens intressen i planfrågor m. m. Den skall vidare handha på ägaren ankommande författningsenliga skyldigheter i olika avseenden. Till avdelningen bör byråns registerföring och arkiv förläggas liksom erforderligt ritkontor. Därest *djurgårdsnämndens* återstående *uppgifter* kommer att överföras till byggnadsstyrelsen, förutsättes de böra inplaceras på en för ändamålet utbyggd fastighetsavdelning. En *hyresavdelning* bibehålles för samma upp-

gifter som avdelningen nu har. *Utrikesavdelningen* synes också böra ingå i organisationen med oförändrat arbetsområde. Den till byrån överflyttade värmetekniska avdelningen bör ingå i byrån som en särskild *bränslekontrollavdelning*. Slutligen torde ett gemensamt *kansli* erfordras. Till detta synes bl. a. personalen för ekonomiska övervakningsuppgifter kunna anknyttas.

Kulturhistoriska byrån får i stort sett oförändrade uppgifter. Utredningen är inställd på att en viss förstärkning av byråns kapacitet bör ske men uppskjuter ett ställningstagande i denna fråga till ett senare tillfälle.

Planbyråns arbetsuppgifter fördelar sig i stort sett på två huvudgrupper, varav en grupp utgöres av remisser och jämförliga löpande ärenden, samt en grupp av utrednings- och utvecklingsarbete, information, rådgivning och allmänt samordnande uppgifter.

Utredningen är av den bestämda uppfattningen, att den minskning i den löpande verksamheten, som blir en följd av 1960 års ändringar i byggnadslagstiftningen, icke medför minskning av planbyråns behov av personella resurser. I stället bör ökad vikt tillmätas byråns rådgivande och samordnande verksamhet ävensom utvecklingsarbetet. För denna sistnämnda verksamhet torde inom byrån på ett helt annat sätt än hittills krävas medverkan av alla de slag av fackmän, som visar intresse för och förmåga att bidra till samhällsplaneringens utveckling. Dessa olika fackmän synes icke böra isoleras i särskilda avdelningar utan samlas till arbetsgrupper inom avdelningar efter funktion.

En *avdelning för samordning och information* bör ha som huvuduppgift att dels genom kontakter med de regionala och lokala plan- och byggorganen verka för samordning av deras verksamhet m. m., dels medverka i utredningsarbetet inom detaljplanläggningens område. En *avdelning för översiktlig planläggning* skall för byggnadsstyrelsens del medverka i arbetet för en riktig utveckling av den översiktliga samhällsplaneringen. En direkt kontaktlinje skall gå till byggnadsstyrelsens råd för samhällsplanering för vilket avdelningen skall hålla kanslipersonal. En *allmän avdelning* bör handha remisser o. d. En *juridisk avdelning* bör liksom nu medverka i hela byråns verksamhet i övrigt. Slutligen erfordras en *expedition med arkiv*.

För ett organ med *tekniska byråns* arbetsuppgifter torde en lämplig organisation kunna baseras på de olika kunskapsområden, som bör vara företrädna inom byrån. Dessa kunskapsområden täcker husbyggandets alla tekniska sektorer. Därtill kommer vissa funktions- och måttfrågor m. m., som hänger samman med normverksamheten ävensom frågor rörande ritningsnormer, beskrivningar och arkivhandlingar m. m. Slutligen måste byrån också ägna stor uppmärksamhet åt informationsfrågor. Av praktiska skäl är det nödvändigt att föra samman de olika arbetsuppgifterna i ett tämligen begränsat antal avdelningar, varvid emellertid avdelningscheferna bör behärska huvudparten av de frågor som faller under resp. avdelning.

Utöver löpande samarbete direkt mellan avdelningarna torde det inte

sällan bli aktuellt att organisera tillfälliga eller permanenta samarbetsgrupper för avgränsade specialfrågor. Samverkan genom sådana grupper måste också förutsättas komma att äga rum mellan tekniska byrån och övriga byråer inom byggnadsstyrelsen. Ett nära samarbete måste etableras med projekteringsbyrån. I vissa delar av anvisningsarbetet måste ett nära samarbete upprätthållas mellan planbyrån och tekniska byrån. Kontakt med forskningen förutsättes som en självklarhet. Egen forskning bör däremot inte bedrivas inom byrån. Utredningen föreslår en indelning av byrån i tre avdelningar med följande arbetsuppgifter.

Allmänna avdelningen: allmänna byggnadsfrågor, administrativa frågor angående handläggning av byggnadsärenden, frågor angående utformning av ritningar, beskrivningar, byggnadslovhandlingar och arkivhandlingar m. m., information samt redigering av skrifter, meddelanden, typbeskrivningar m. m., ritkontor. *Konstruktionsavdelningen:* byggnadsstatiska och konstruktiva frågor angående olika konstruktioner av betong, murverk, stål, lättmetall och trä m. m., typgranskning av fabrikstillverkade monteringsfärdiga byggnadselement, belastningsfrågor, säkerhetsfrågor, dimensioneringsprinciper. Hit föres även geotekniska frågor, markundersökningar och ytavvägningar m. m., jordtryck och stabilitetsfrågor, grundvatten- och dräneringsfrågor, markarbeten (schaktning, sprängning och spontning m. m.), grundläggning och markförstärkning (pålning, injektering m. m.). *Materialavdelningen:* provningsmetoder, byggnadstekniska frågor angående fukt-, värme-, ljudisolering och brandskydd samt skorstenar, eldstäder och ventilationskanaler m. m., beklädnadsmaterial, ytbehandlingar, golvbeläggningmaterial, underhålls- och driftsfrågor. Till denna avdelning hänföres också installationsfrågorna. Inom byrån erfordras härjämte en *expedition*. Utredningen föreslår att byråns chef benämnes överingenjör.

Organisationsavdelningens arbetsuppgifter blir att biträda verksamheten med att fortlöpande tillse att organisationen är fullt rationell och effektiv med hänsyn till verksamhetens utveckling. Avdelningen bör vara kontaktorgan mellan styrelsen och statskontoret. Också vid organiserandet av nya arbetsenheter inom styrelsen bör avdelningen kunna fylla en viktig funktion. Avdelningens chef bör vara organisationsföredragande inom styrelsen.

Avdelningen bör ges en variabel organisation förslagsvis med en fast del bestående av en chef och en kanslist samt en rörlig del vars personal cirkulerar mellan avdelningen och byråerna. För den rörliga delen bör två tjänster beräknas.

De särskilda byråerna kommer att få arbetsuppgifter av varierande art och omfattning samt arbeta under skilda betingelser. Relativt stor frihet måste därför tillkomma byggnadsstyrelsen vid det närmare bestämmandet av deras organisation.

Man torde få utgå ifrån att byråerna i allmänhet bör innehålla de olika slag av fackmän, som normalt medverkar i motsvarande verksamhet i övrigt. Det är emellertid enligt utredningen inte uteslutet att det i vissa fall

kan visa sig mera ändamålsenligt att låta tjänstemän, t. ex. VVS- och el-tekniker, anknutna till övriga byråer, medverka även i en särskild byrås verksamhet.

En typorganisation för särskild byrå synes närmast böra motsvara projekteringsbyråns, därest byrån även handhar byggandet kompletterad med ett organ för byggnadskontrollen. Om VVS- och el-tekniker ingår i särskild byrå, bör det prövas ifall dessa icke lämpligen kan delta vid såväl projekteringen som byggnadskontrollen.

De särskilda byråernas organisation får således bestämmas från fall till fall med hänsyn till det aktuella behovet. En tänkbar lösning är här att den projekterande arkitekten anställs som chef för byrån i byggnadsråds ställning och att övriga fackmän utses av styrelsen i samråd med denne. Den relativt stora frihet och smidighet i anställningsförhållandena, som systemet med särskilda byråer bedömts möjliggöra, torde påtagligt underlätta en lösning efter dessa riktlinjer. Härigenom torde bl. a. den tekniska arbetskraften bli bättre utnyttjad, behovet av kontrollerande organ minskas och sannolikt ansevärd tid och betydande kostnader sparas.

Utredningen anser att denna fråga allvarligt bör övervägas av byggnadsstyrelsen vid prövning av organisationen för projektering av nu förestående större byggnadsföretag.

5. Personalfrågor

I sitt organisationsförslag har utredningen i första hand sökt främja tillgången på kvalificerad personal i ledande ställning hos byggnadsstyrelsen. Utredningen har vidare på olika sätt sökt bereda väg för sådana anställnings- och arbetsformer, vilka kan bidra till att lösa styrelsens rekryteringsproblem. För att dessa olika förslag skall få avsedd effekt erfordras emellertid också att lönefrågorna och anställningsvillkoren i övrigt får en godtagbar lösning. I detta sammanhang framhåller utredningen att rådande brist på kvalificerade tekniker haft svåra verkningar för byggnadsstyrelsen. Enligt utredningens mening är det angeläget, att styrelsens teknikerlöner i möjligaste mån anpassas efter läget på allmänna arbetsmarknaden genom bl. a. kontraktsanställning.

Den förslagna tjänsten som överdirektör torde vid jämförelse med motsvarande tjänster inom andra verk böra placeras i lönegrad Bp 5. I anslutning härtill anför utredningen att löneställningen för generaldirektörstjänsten i lämpligt sammanhang bör omprövas.

Löneställningen för de permanenta byråernas chefer samt för chefer för avdelningar och sektioner bör enligt utredningen på sedvanligt sätt prövas med hänsyn till arbetsuppgifternas kvalitet. En viss differentiering i lönesättningen för dessa tjänster synes befogad. Utredningen bedömer likaså ytterligare tjänster som avdelningsdirektör samt byrådirektörer i den för dessa tillämpade högre lönegraden motiverade.

Cheferna på de särskilda byråerna bör kallas byggnadsråd. En rörligare

lönesättning torde kunna ernås genom tillämpning av kontraktsanställning, högstlönegrader eller göromålsförordnanden. Hinder bör inte möta att på dessa byråer i viss utsträckning ha extra ordinarietjänster och ej heller att till dem knyta innehavare av tjänster placerade på de permanenta byråerna.

För chefstjänsterna på de båda föreslagna fristående avdelningarna — organisations- och kalkylavdelningen — bör med hänsyn till behovet av en smidig rekrytering högstlönegradsystem komma i fråga, varvid för avdelningsdirektör tillämpad lönegrad bör vara övre gräns.

Ett genomförande av utredningens förslag förutsätter att vissa chefstjänster inrättas från och med budgetåret 1962/63. Utredningen föreslår att följande tjänster inrättas från den 1 juli 1962.

I samband med inrättandet av en tjänst som *överdirektör* i lönegrad Bp 5 kan nuvarande arvode till generaldirektörens ställföreträdare indragas. Såsom chefer för *organisationsavdelningen* och *kalkylavdelningen* föreslås två nya tjänster som avdelningsdirektör alternativt byrådirektör (högstlönegrad). De ökade uppgifter, som utredningen föreslagit för *administrativa byråns* allmänna avdelning, motiverar inrättandet av en ny byrådirektörstjänst för anslagsfrågor m. m. Som chef för ekonomiavdelningen erfordras härjämte en byrådirektörstjänst. För chefsposten på den nyinrättade *lokalplaneringsbyrån* föreslås en byggnadsrådstjänst. För byråns bägge avdelningar erfordras dessutom två nya chefsbefattningar, varav åtminstone en synes böra vara avdelningsdirektör. På *projekteringsbyråns* konstruktionsavdelning torde en avdelningsdirektör som chef **icke kunna undvaras**. De nuvarande chefstjänsterna på *byggnadsbyråns* VVS- och el-avdelningar synes böra placeras på projekteringsbyrån. Med anledning härav bör två nya chefstjänster lägst på byrådirektörsnivå beräknas på dessa avdelningar inom byggnadsbyrån. På *intendentsbyråns* stora underhållsavdelning torde en avdelningsdirektör som chef vara klart motiverad. En sådan tjänst bör därför inrättas. För chefen för *tekniska byrån* föreslår utredningen att en ny överingenjörstjänst inrättas. Motsvarande tjänst i nuvarande organisation innehas av en kontraktsanställd överingenjör. Byrån synes härjämte böra förstärkas med en tjänst som byrådirektör alternativt avdelningsdirektör som chef på konstruktionsavdelningen. Med hänsyn till de *särskilda byråernas* speciella natur och den föreslagna ordningen för deras inrättande torde byggnadsstyrelsen efter hand få inkomma med erforderliga förslag till lösning av dessa byråers personalfrågor.

De sammanlagda kostnaderna för de nu föreslagna fjorton tjänsterna, som bestrides från resp. avlöningsanslag och byggnadsanslag enligt särskild förskottsstat, har utredningen för budgetåret 1962/63 beräknat till omkring 0,6 mkr., varav enligt den fördelning mellan olika anslag som föreslås i efterföljande avsnitt, 0,4 mkr. belöper på avlöningsanslag och 0,2 mkr. på byggnadsanslag.

6. Anslagsfrågor

Avlöningar till byggnadsstyrelsens personal bestrides nu *dels* från avlöningsanslag på driftbudgeten, varvid fördelning på skilda avlöningsstater sker beträffande byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet och värmeledningspersonal, *dels* från anslaget Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m. på driftbudgeten, *dels* från projekteringsanslag under fonden för förslag till statsverket, *dels* från byggnadsanslag å kapitalbudgeten, varvid kostnaderna för huvuddelen av personalen förskottsvis bestrides enligt en av Kungl. Maj:t fastställd stat och i bokslutet för varje budgetår av byggnadsstyrelsen fördelas **mellan de tillgängliga byggnadsanslagen** och för viss numera fast anställd personal på byggnadsföretagen — enligt uppgift ca 50 — bestrides direkt från byggnadsanslag, *dels ock* från fastighetsfondens utgiftsstat. För styrelsens omkostnadsanslag sker vidare fördelning på två omkostnadsstater på samma sätt som för avlöningsanslaget. Även de kostnader som bestrides från utrednings- och projekteringsanslagen fördelas slutligen om möjligt mellan vederbörande byggnadsanslag.

Av administrativa byråns personal avlönas ungefär hälften från avlöningsanslag och hälften från byggnadsanslag. Personalen på utredningsbyrån avlönas från såväl avlöningsanslag som från utrednings- och projekteringsanslag. På byggnadsbyrån utgår lön till byggnadschefen och en byrådirektör från avlöningsanslag och till övrig personal från byggnadsanslag. Huvuddelen av intendentsbyråns tjänstemän avlönas från avlöningsanslag men vissa befattningshavare från fastighetsfondens stat. Kostnaderna för personalen på planbyrån, kulturhistoriska byrån och värmetekniska avdelningen slutligen bestrides helt från avlöningsanslag.

I syfte att söka begränsa antalet anslag, avlönings- och omkostnadsstater samt avdelningar på personalförteckningen föreslår utredningen följande.

All byggnadsstyrelsens personal avlönas antingen från avlöningsanslag på driftbudgeten eller enligt av Kungl. Maj:t fastställd förskottstat.

Kostnaderna enligt nämnda stat fördelas i bokslutet för vederbörande budgetår mellan tillgängliga byggnadsanslag eller, om byggnadsanslag ej beviljats av riksdagen för visst objekt som är under projektering, det särskilda projekteringsanslaget under fonden för förslag till statsverket. Dessa sistnämnda kostnader fördelas sedermera enligt nu tillämpade normer.

Det särskilda utredningsanslaget slopas och vederbörande kostnader bestrides från avlöningsanslaget. Avlöningsstaten kompletteras i anslutning härtill med en förslagspost för avlöningar till tillfällig personal m. m., vilken inte får överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande. Från denna post bör i princip kostnader för utredningar, som utföres av experter och konsulter etc. utanför styrelsen, betalas. Posten bör emellertid också kunna utnyttjas för en provisorisk anpassning av personalnumerären inom vederbörande byråer efter byggnadsverksamhetens omfattning. En sådan anordning motiveras av tidsintervallet på närmare ett år mellan förslagen till askanden på driftbudgeten och till stat på kapitalbudgeten.

Avlönings- respektive omkostnadsstaterna liksom avdelningarna av personalförteckningen för byggnadsstyrelsens personal i allmänhet och för värmeledningspersonal sammanslås.

Från avlöningsanslag bestrides kostnaderna för generaldirektören, överdirektören och all personal inom administrativa byrån, lokalplaneringsbyrån, intendentsbyrån, kulturhistoriska byrån, planbyrån, tekniska byrån och organisationsavdelningen samt enligt förenämnda förskottsstat kostnaderna för all personal inom projekteringsbyrån, byggnadsbyrån inklusive fast anställda tjänstemän som nu avlönas direkt från byggnadsanslag, de särskilda byråerna och kalkylavdelningen.

Förskottsstaten kompletteras med en ordinariepost. I gengäld sammanslås posten till avlöningar till icke-ordinarie personal med posten till avlöningar till biträdande ingenjörer och arkitekter m. fl. till en förslagsvis beräknad post, som icke får överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

III. Yttrandena

Behovet av en omorganisation av byggnadsstyrelsen med hänsyn till ökningen av styrelsens arbetsuppgifter och utvecklingen i övrigt inom dess verksamhetsområde har understrukits i ett 20-tal remissvar, bl. a. av styrelsen själv, andra centrala ämbetsverk, representanter för byggbranschen, organisationer samt myndigheter och organ för vilkas räkning styrelsen handhar byggnadsverksamhet. I allmänhet har härvid angelägenheten av en förstärkning av styrelsens resurser påtalats.

Av de remissinstanser som yttrat sig mera allmänt över betänkandet har det stora flertalet intagit en positiv hållning till de framlagda förslagen i stort. I en del svar har invändningar rests mot vissa avsnitt av betänkandet, varjämte förslag i olika frågor framförts.

Frågan om utbrytning av uppgifterna inom plan- och byggnadsväsendet från byggnadsstyrelsens verksamhetsområde har behandlats i flera av remissvaren. I en del fall föreslås att frågan göres till föremål för ytterligare utredning. *Lantmäteristyrelsen* anför sålunda, att ur allmänna förvaltningssynpunkter en kombination inom ett och samma organ av så artskilda arbetsuppgifter som, å ena sidan, myndighetsutövning i förvaltningsrättslig bemärkelse och, å andra sidan, byggnadsverksamhet och fastighetsförvaltning i regel torde betraktas som mindre lämplig. Med hänsyn härtill och till att arbetsuppgifterna kvantitativt är så omfattande, att det torde vara förenat med påtagliga organisatoriska svårigheter att sammanhålla dem inom ett organ, synes den av utredningen antydningssvis ifrågasatta omprövningen av byggnadsstyrelsens arbetsuppgifter motiverad. Styrelsen ifrågasätter om inte i avvaktan på en sådan omprövning omorganisationen av byggnadsstyrelsen nu bör begränsas till sådana drag i den organisatoriska uppbyggnaden, som ter sig i stort

sett fristående från frågan om arbetsuppgifternas avgränsning. Liknande synpunkter framföres av *djurgårdsnämnden*. *Statskontoret* erinrar om riksdagsrevisorernas år 1960 framlagda förslag rörande en allsidig utredning av planväsendets centrala ledning. Enligt ämbetsverkets mening bör en sådan omprövning av planeringsorganisationen i stort nu igångsättas. Även *länsstyrelserna i Uppsala, Malmöhus och Göteborgs och Bohus län*, *Svenska stadsförbundet*, *Svenska byggnadsentreprenörföreningen*, *SABO* och *Svenska byggnadsindustriförbundet* ifrågasätter huruvida icke ytterligare utredning av ifrågavarande spørsmål bör komma till stånd.

Några remissinstanser anser, att tiden redan nu är inne att dela byggnadsstyrelsen i två verk. *Svenska teknologföreningen* anser detta ur organisatorisk synpunkt nödvändigt och föreslår inrättandet av ett byggverk, vartill skulle hänföras de av utredningen föreslagna lokalplanerings-, projekterings-, byggnads- och intendentsbyråerna samt de särskilda byråerna för vissa större byggnadsobjekt. Till en av föreningen föreslagna byggnadsstyrelse skulle hänföras planbyrån, tekniska byrån — med uppgifter inom byggnadsväsendet — och kulturhistoriska byrån samt de av utredningen föreslagna tekniska rådet och rådet för samhällsplanering. En liknande uppdelning föreslås också av *statens institut för byggnadsforskning*, *Svenska kommunal-tekniska föreningen* och *SAR*. De två sistnämnda remissinstanserna anser att ett planverk bör tillföras även vissa uppgifter, som nu sorterar under bostadsstyrelsens tekniska byrå.

Även vissa andra frågor rörande byggnadsstyrelsens verksamhetsområde har berörts i en del av remissvaren.

Administrationsutredningen anmäler att vid genomgång av bl. a. organisationen för handläggning av utrikesförvaltningens byggnadsärenden fråga uppkommit om byggnadsstyrelsens utrikesavdelning bör bibehållas med nuvarande funktioner inom styrelsen eller om dess verksamhet bör mera intimt samordnas med departementets administrativa förvaltning. Utredningen har emellertid ej några erinringar mot byggnadsstyrelseutredningens förslag i berörd del men understryker samtidigt det angelägna i att sådana personalförstärkningar inom utrikesavdelningen undvikas som kan föranleda olägenheter vid en framtida organisationsförändring. Icke heller *utredningen om universitetens egendomsförvaltning* har ur sina synpunkter någon erinran mot nu föreslagna reformer av byggnadsstyrelsen.

Enligt *postutredningen* bör planeringen av poströrelsens lokalbehov åvila generalpoststyrelsen liksom lokalprogram för postala byggnader till stor del måste bygga på överväganden inom postverket. Utredningar i dessa avseenden synes därför framdeles liksom hittills böra i första hand ankomma på generalpoststyrelsen. Den tekniska expertis, som styrelsen har för bl. a. dessa uppgifter, bör därför bibehållas och i förekommande fall ingå i delegationer, genom vilka samarbetet mellan byggnadsstyrelsen och nyttjaren enligt betänkandet eventuellt skulle kunna ordnas.

Telestyrelsen anser, att övervägande skäl numera talar för att utförandet

av samtliga för televerkets drift erforderliga byggnader anförtros åt telestyrelsen på sätt som gäller beträffande järnvägs- och vattenfallsstyrelserna samt försvarsväsendet och domänstyrelsen. Vid behov av byggnad för central förvaltning bör däremot byggnadsstyrelsen engageras liksom hittills. — Mot bakgrund av den förestående ökningen av byggnadsstyrelsens verksamhet pekar *fångvårdsstyrelsen* på möjligheten för vissa redan befintliga organ, som har viss byggnadsteknisk personal anställd för ledning och kontroll av reparations- och underhållsarbeten samt ny- och tillbyggnadsarbeten av mindre omfattning, att åtaga sig att svara för ny- och tillbyggnadsarbeten i något större utsträckning än vad nu är fallet. Fångvårdsstyrelsen med dess byggnadssektion nämnes som exempel. Även SAR ifrågasätter om inte vissa byggnads- och fastighetsförvaltande uppgifter kan överföras till andra ämbetsverk.

Djurgårdsnämnden anser, att omfattningen av byggnadsstyrelsens åligganden inger starka betänkligheter mot att ålägga styrelsen nämndens återstående uppgifter. Därtill kommer invändningar av principiell art, vilka synes vara avgörande, så länge tillsyn över planväsende och byggnadsväsende kvarligger hos styrelsen. Byggnadsstyrelseutredningen synes enligt nämnden icke heller ha visat, att fördelar i något avseende skulle vinnas vid genomförande av djurgårdsnämndsutredningens förslag. Att inplacera nämndens uppgifter i en underordnad avdelning inom ett stort centralt verk med en mångfald andra uppgifter synes nämnden icke tillfredsställande. *Djurgårdsförvaltningen* framhåller, att byggnadsstyrelsen vid överflyttande dit av djurgårdsnämndens uppgifter avseende disposition av djurgårdsmark kommer att intaga en mycket ömtålig dubbelställning. Å ena sidan har styrelsen att genomföra dispositionsplanen och därvid tillse, att Djurgårdens för friluftssändamål reserverade markområden icke inskränkes. Å andra sidan skall styrelsen anskaffa mark för statlig bebyggelse inom stockholmsområdet till billigt pris. Avvägningen mellan dessa ofta mot varandra stridande önskemål synes böra anförtros åt ett utomstående organ innan frågan underställes Kungl. Maj:t. Den av djurgårdsnämndsutredningen föreslagna rådgivande nämnden har här enligt förvaltningen en av sina främsta uppgifter.

Enligt *HSB* och *Svenska riksbyggen* synes ett bibehållande av den kulturhistoriska byråns verksamhet i anslutning till byggnadsstyrelsen riktigt. Samarbetet med övriga kulturvårdande myndigheter bör kunna ske på samma sätt som hittills. *Riksantikvarieämbetet* kan däremot icke biträda det av utredningen framlagda förslaget till organisation och arbetsuppgifter för kulturhistoriska byrån. Frågan om en avvägning av de båda ämbetsverkens uppgifter avseende byggnadsminnesvården måste enligt ämbetets uppfattning bli föremål för ytterligare överväganden. Enligt vad som nyligen beaktgjorts kommer en utredning om ämbetets organisation och arbetsuppgifter att igångsättas under loppet av innevarande år. Ämbetet hemställer, att frågorna om kulturhistoriska byrån icke avgöres förrän denna utredning slutförts. *Svenska museimannaföreningens facksektion* redovisar i stort

sett samma synpunkter rörande kulturhistoriska byrån som riksantikvarie-
ämbetet.

I fråga om s. k. lekmannainslag i byggnadsstyrelsen anser *postutredningen* att de synpunkter, vilka vanligen åberopas som motiv för inrättande av lekmannastyrelser, tillgodoses genom de av byggnadsstyrelseutredningen föreslagna rådgivande organen. Liknande synpunkter anföres av *statstjänstemannaförbundet*.

Beträffande sättet för förstärkningen av verksamledningens organisation har olika meningar yppats från remissinstansernas sida. Utredningens förslag med en överdirektör och en organisationsavdelning med stabsfunktioner tillstyrkes av *byggnadsstyrelsen*, *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*, *statstjänstemannaförbundet*, *SBR* och *Svenska riksbyggen*. *Byggnadsstyrelsen* anser det emellertid vara klart att en delning av organisationen i flera avdelningar kan bli nödvändig. Huruvida styrelsen nu uppnått eller inom de närmaste åren kan väntas uppnå en storleksordning, som gör detta motiverat, kan vara tveksamt. Styrelsen hyser närmast den uppfattningen att så inte är fallet. Då styrelsen åtminstone f. n. avböjer alternativet med ett par nya toppkrafter och ansluter sig till lösningen med en överdirektör beror detta framför allt på att styrelsen i nuvarande läge bedömer olägenheterna av att införa en ny organisationsnivå mellan generaldirektören och byråcheferna i dagens situation väga tyngre än fördelarna härav. Därvid har beaktats, förutom den tyngre handläggningsordningen med olika organisationsnivåer, de ökade svårigheter som kan förväntas vid rekrytering av tekniska byråchefer, om dessa så att säga sättes ned genom tillskapandet av en ny instans mellan dem och generaldirektören. Överdirektörsalternativet ger också större möjligheter till smidig fördelning av ärendena mellan generaldirektören och överdirektören allt efter ärendenas art och vederbörandes personliga intressen och inriktning. Det förordade alternativet ställer sig även något billigare. Styrelsen förutskickar emellertid att, när närmare erfarenheter vunnits, styrelsen kommer att taga upp berörda organisationsfråga och anmäla den för Kungl. Maj:t, om därtill skulle bli anledning.

Flera remissinstanser ifrågasätter om verksamledningen icke redan nu bör förstärkas utöver vad utredningen föreslagit. *SACO* anser, att ingenting talar emot att styrelsens verksamhet mycket snart kommer att ha ökat i den utsträckningen, att kraftigare förstärkning, än den utredningen förordat, i någon form visar sig effektiv. *SABO* finner, att verksamledningen vid ett bibehållande av nuvarande verkstyp ofrånkomligen måste förstärkas och pekar på önskvärdheten att välja en lösning som medger anpassbarhet efter lämplighetssynpunkter i anslutning till vunnit erfarenhet och nya omständigheter. *SAR* — som förordat att byggnadsstyrelsen uppdelas i två skilda verk — instämmer i utredningens uppfattning att det i och för sig är olämpligt att införa ytterligare en nivå i organisationen. Å andra sidan måste organisationen enligt förbundet anses alltför omfattande för att möj-

liggöra den föreslagna lösningen med en souschef. *Organisationskommittén för teknisk högskola i Lund* finner att behovet av en överdirektör synes föreligga redan nu oavsett den förestående expansionen av byggnadsstyrelsens verksamhet. En ändamålsenlig lösning torde enligt kommittén i nuläget kunna ernås om — utan ändring av överdirektörens ställning och uppgifter eller den föreslagna organisationen i övrigt — möjlighet skapas att genom kontraktsanställning för viss tid ställa kvalificerade hjälpkrafter till ledningens förfogande särskilt för frågor avseende universitet och högskolor samt eventuellt andra på särskild byrå ankommande uppgifter. *Statens råd för byggnadsforskning* är inne på i princip samma tanke som organisationskommittén.

Andra remissinstanser ansluter sig till det av utredningen diskuterade alternativet med två tekniska direktörer. *Kollegienämnden vid tekniska högskolan i Stockholm* och *högskolans byggnadskommitté* framhåller att i realiteten en fördelning av byråerna mellan generaldirektören och överdirektören liksom en delegering av beslutanderätt till byråcheferna blir nödvändig. Det oaktat torde belastningen på generaldirektören och överdirektören bli av sådan omfattning att det med fog kan ifrågasättas om icke arbetet borde handhas av tre personer i stället för två. Om så icke redan nu kan anses vara fallet, torde så småningom en personalförstärkning i nämnda riktning bli nödvändig. *Statskontoret* framhäver, att den omfattande organisationen ställer mycket höga krav på verksledningen främst vid samordningen mellan de olika enheterna men jämväl på grund av anhopningen av ärenden som icke anses kunna delegeras till byråcheferna. Redan produktionsdelen inom styrelsen torde sålunda kräva en särskild organisationsnivå mellan generaldirektören och byråcheferna. En sådan mellaninstans erfordras enligt statskontorets mening även för huvuddelen av styrelsens övriga verksamhetsområden. Statskontoret förordar därför, att två befattningshavare inskjutes som mellaninstans mellan generaldirektören och byråcheferna. Ett sammanförande av projekterings- och byggnadsbyråerna under gemensam ledning bör därvid övervägas. För övriga byråer kan olika kombinationsmöjligheter tänkas, varvid hänsyn torde få tagas till kompetens och intresseinriktning hos personer i ledande befattningar. Enligt statskontorets mening torde det icke vara nödvändigt att i förväg uppdraga exakta gränslinjer mellan de grupper av funktioner eller byråer som skulle sammanföras under respektive avdelningschef. Statskontoret är icke berett att ge sin anslutning till förslaget om inrättande av en organisationsavdelning. Det behov av rationaliseringsexpertis som kan göra sig gällande i samband med omorganisationen, torde nämligen vara av den art att det bör tillgodoses genom statskontorets försorg. Även *Svenska byggnadsentreprenörföreningen* och *Svenska byggnadsindustrieförbundet* anser, att man redan nu bör taga steget fullt ut genom att införa ytterligare en organisationsnivå och inrätta de avdelningar, vilka utredningen behandlat i anslutning till sitt första alternativ. Den lösning som utredningen härvid rekommenderat förordas. Inom en enhet bör sammanföras projekterings- och byggnadsby-

råerna, de särskilda byråerna och kalkylavdelningen. Ur upphandlingssynpunkt skulle det nämligen medföra fördelar för styrelsen att ha alla erfarenheter samlade inom en enhet. Att inrätta ytterligare en organisationsnivå skulle dessutom befästa ansvarsfördelningen och rutinen vid olika ärendens handläggning skulle kunna förbättras. Det är, framhålles det, väsentligt att byggnadsstyrelsens handläggning av byggnadsärenden genom hela produktionskedjan kan tjäna som föredöme för behandling av byggnadsärenden överhuvudtaget. Också enligt HSB:s mening utgör det av utredningen redovisade alternativet med två souschefer en bättre lösning. Det föreslagna stabsorganet anser förbundet vara erforderligt och lämpligt.

Även ett alternativ med tre direktörer antydes. SVR, som finner det av utredningen diskuterade alternativet med två tekniska direktörer vara att föredraga framför det föreslagna, ifrågasätter sålunda om inte utredningen i sitt fortsatta arbete bör undersöka om för ledning av vissa av de övriga byråerna en tredje teknisk direktör erfordras. Införandet av en organisationsnivå med tekniska direktörer är ägnat att leda till ett förbättrat samarbete mellan de organisationsenheter där detta är speciellt viktigt, såsom mellan projekterings- och byggnadsbyråerna.

Utredningens förslag rörande indelningen i permanenta byråer har i allt väsentligt tillstyrkts av de remissinstanser som yttrat sig i denna fråga, nämligen bl. a. byggnadsstyrelsen, fortifikationsförvaltningen, lantmäteristyrelsen, tekniska högskolans i Stockholm kollegienämnd och högskolans byggnadskommitté, kollegienämnden vid Chalmers tekniska högskola, kommittén för Akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande, organisationskommittén för teknisk högskola i Lund, HSB, SBR, Svenska byggnadsentreprenörföreningen, Svenska byggnadsindustriförbundet, Svenska byggnadsindustriarbetareförbundet, Svenska riksborgen och SACO.

Vissa smärre erinringar har emellertid framförts i en del av svaren. För att undvika namnlighet med planbyrån föreslår sålunda byggnadsstyrelsen att lokalplaneringsbyrån i stället benämnas utredningsbyrån.

I viss mån tveksam synes fortifikationsförvaltningen den gränslinje vara, som utredningen drar upp mellan programarbete och projektering. Även organisationskommittén för medicinska högskolan i Umeå framhåller det som mindre lämpligt att programarbetet isoleras från projekteringen, varför ordningen för dessa ärendens handläggning bör upptagas till omprövning. Å andra sidan understrykes i flera remissvar vikten av att den av utredningen föreslagna lokalplaneringsbyrån inrättas. Statskontoret anser att grundtanken att varje större funktionsgrupp skulle sammanhållas inom en byrå — bortsett från projekteringen — blivit beaktat i reformförslaget.

Chefen för värmetekniska avdelningen hos byggnadsstyrelsen har anmält avvikande mening rörande avdelningens ställning inom styrelsen och menar att den alltjämt bör vara en fristående avdelning vid sidan av byråerna. Med hänsyn till avdelningens speciella uppgifter och det behov av specialisering, som utredningen i övrigt funnit erforderligt, torde det enligt stats-

tjänstemannaförbundet vara styrkt, att verksamheten bäst gagnas vid ett bibehållande av avdelningen såsom en självständig enhet.

Beträffande VVS-området framför *VVS-tekniska föreningen* bl. a. följande. Utvecklingen inom byggnadstekniken ger tydliga belägg för vikten av att projekterande och anläggande verksamhet genomföres under en mycket direkt samverkan mellan olika deltagare i projektet. Av detta skäl kan den föreslagna uppläggningsen vad VVS-frågorna beträffar anses fullt i sin ordning. Förslaget att inordna VVS-tekniska frågor under i huvudsak tre olika byråer medför dock den nackdelen, att fackområdet som sådant kommer att få vissa svårigheter att med tillräcklig kraft hävda de synpunkter rörande den byggnadstekniska utformningen, som är av väsentlig betydelse för VVS-anläggningarnas funktion och ekonomiska drift. En huvudman för det VVS-tekniska området med tillräckligt stark ställning inom styrelsens organisation hade av flera skäl varit önskvärd.

I flera yttranden understrykes behovet av samordning av de olika byråernas verksamhet. *Kollegienämnden vid Chalmers tekniska högskola* anför sålunda att den föreslagna uppdelningen givetvis inte får utesluta, att byggnadsbyrån i förekommande fall inkopplas på projekteringsstadiet så att nödvändig anpassning sker mellan projektering och byggande. Vidare framhålls att det i praktiken är viktigt att tekniska byråns samarbete med befintliga institutioner för byggnadsforskning sker i relativt fast form för att forskningsresultat i tillämpliga fall skall bli utnyttjade i styrelsens verksamhet. Även *kommittén för Akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande* framhåller vikten av kontakt och samarbete mellan byråerna, varvid inte minst viktigt är att byggnadsteknisk expertis med omedelbar kontakt med pågående byggnadsverksamhet medverkar redan på projekteringsstadiet. Å andra sidan framhåller *institutet för byggnadsforskning* att styrelsen för sitt byggande i egen regi ej i större utsträckning än andra byggherrar och projektörer bör kunna påräkna hjälp från tekniska byrån. Gränsen mellan byggnadsstyrelsen som byggande och förvaltande organ och som myndighet, vilken utfärdar anvisningar, måste nämligen vara fullt klar. Vidare anser institutet, att verkets egen projektering och byggnadsverksamhet bör redovisas som särskilda enheter i verkets organisation och ekonomi.

Utredningens förslag rörande särskilda byråer för vissa större byggnadsobjekt eventuellt kompletterade med programkommittéer eller liknande organ tillstyrkes i huvudsak av *fångvårdsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, statskontoret, länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, rektorsämbetet vid universitetet i Lund, drätselnämnden vid universitetet i Göteborg, lärarkollegiet vid karolinska institutet, collegienämnden vid tekniska högskolan i Stockholm och högskolans byggnadskommitté, Chalmers tekniska högskola, organisationskommittén för teknisk högskola i Lund, postutredningen, universitetsutredningen, statstjänstemannaförbundet och SBR.*

Byggnadsstyrelsen anser emellertid att åtminstone till en början endast tre byråer erfordras, nämligen radio- och TV-byrån, universitetsbyrån samt

anstaltsbyrån. Så långt som möjligt bör enligt styrelsen projekteringen för samtliga universitet och högskolor hållas samman av en byråchef, då erfarenheterna från en universitetsort bör utan omgång kunna tillgodogöras för övriga orter. I fråga om anstaltsbyrån bör enligt styrelsens uppfattning gälla, att mentalsjukvårdsberedningen och fångvårdens byggnadskommitté liksom hittills bör ha ansvaret för programmeringen och anslagsäskandena inom respektive områden, givetvis med erforderligt tekniskt biträde från anstaltsbyrån. Till denna byrå, som motsvarar den nu fristående anstaltssektionen inom nuvarande utredningsbyrån med den skillnaden att projekteringen i fortsättningen skall föras fram till färdiga bygghandlingar, bör enligt styrelsen mentalsjukvårdsberedningens tekniska personal överföras. Genom möjligheten att inrätta särskilda byråer bedömer styrelsen att särskilda byggnadskommittéer icke skall behöva tillsättas. Däremot bör enligt styrelsen särskilda programkommittéer i vissa fall tillsättas för större objekt. Också *universitetsutredningen* anser förslaget om särskilda byråer ge en mycket värdefull möjlighet till en smidig anpassning av byggnadsstyrelsens organisation till dess arbetsuppgifter. En sådan anpassbarhet anser utredningen vara den första förutsättningen för att det skall vara möjligt att anförtro en enda verksorganisation den omfattande byggnadsproduktion varom blir fråga. Det föreliggande utbyggnadsprogrammet motiverar särskilda byråer på samtliga universitetsorter. Programkommittéerna är en nödvändig beståndsdel i den byggnadsorganisation, som skall svara för och handha utbyggnaden av de högre läroanstalterna.

Rektorsämbetet vid universitetet i Lund understryker betydelsen av ett nära samarbete mellan universitetet och den särskilda byrån för universitetet och tekniska högskolan i Lund, vilken självklart bör förläggas till Lund. Ämbetet tillstyrker livligt förslaget om tillsättande av programkommittéer eller programdelegationer i vilka den lokala universitetsmyndigheten måste ha en stark och mångsidig representation. Liknande synpunkter i fråga om det lokala inflytandet anföres av *organisationskommittén för teknisk högskola i Lund*, *lärarkollegiet vid karolinska institutet*, *drättselnämnden vid Göteborgs universitet* samt *tekniska högskolans i Stockholm kollegienämnd* och *högskolans byggnadskommitté*.

Enligt *fångvårdsstyrelsens* mening bör det föreslagna programorganet ges en starkare ställning än som antydes i betänkandet. Fångvårdens byggnadskommitté bör härvid kunna tjäna som mönster.

Fångvårdens byggnadskommitté framhåller att betydande fördelar synes vara att vinna, om den ifrågasatta särskilda byrån för bl. a. fångvårdsärenden svarar för såväl programutredning och projektering som byggande. Å andra sidan framhåller kommittén att i fråga om byggnadsverksamheten för fångvården icke sådana skäl framlagts som motiverar en ändring av gällande ordning med en kommitté som beslutande organ i fråga om programutredning och projektering.

Enligt *statskontoret* bör en fastare samordning mellan de särskilda byråerna och projekteringsbyrån höra ske för att bl. a. skapa garantier för

att de erfarenheter i olika projekteringsfrågor, som vinnes inom de särskilda byråerna, kan komma den permanenta projekteringsbyrån till godo.

Statstjänstemannaförbundet kan ej finna, att utredningen förebragt bärande skäl för att särskilda byråer placeras i Göteborg och Lund eller Malmö.

Universitetskanslern, rektorsämbetena vid universiteten i Uppsala och Stockholm, organisationskommittén för medicinska högskolan i Umeå, kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande, kommittén för Akademiska sjukhusets i Uppsala utbyggande, länsstyrelsen i Uppsala län, landstingsförbundet, mentalsjukvårdsberedningen och SAR hyser tveksamhet inför inrättandet av särskilda byråer eller föredrar fristående byggnadskommittéer. Från flera av dessa remissorgan framhålles emellertid samtidigt att förslaget med särskilda byråer i och för sig innebär en förbättring av organisationen.

Institutet för byggnadsforskning ifrågasätter om de av utredningen föreslagna samarbetsformerna de olika byråerna emellan ger erforderlig fasthet åt byggherrefunktionen. Produktionen av en byggnad från programstadium till färdig byggnad bör bilda en obruten enhet. Erfarenheterna bör samtidigt tillåtas gå i motsatt riktning. Den föreslagna organisationen bör bl. a. därför kompletteras med en form som ger möjlighet att till ett visst byggnadsobjekt knyta en stab, en »byggherregrupp», som följer och leder arbetet för detta objekt från program till färdig byggnad. De av utredningen föreslagna särskilda byråerna borde kunna ges uppgifter och form som motsvarar kraven på sådana byggherregrupper. De kunde rekryteras från de fasta byråerna med personal i ledarställning och dessutom bestå av bl. a. representanter för dem som skall använda den färdiga byggnaden. Byggherregrupperna skulle vara verkställande organ och visserligen vara tillfälliga — för varje större byggobjekt eller grupp av likartade objekt — men dock bilda en arbetsform av permanent karaktär. Även *SACO* ifrågasätter om inte vissa sammanhållande funktioner borde införas. Om den föreslagna organisationen något modifierades, kunde i regel för varje projekt eller grupp av projekt avdelas en projektledare med uppgift att samordnande följa projektet från projekterings början till dess de färdiga byggnaderna övertages av intendentsbyrån. Vidare bör utomstående konsulterande projektörer smidigt kunna lotsas med projektet genom hela produktionskedjan. Behovet av särskilda byråer för vissa större byggnadsprojekt skulle då inte heller göra sig så starkt gällande anser *SACO*. *SVR* är inne på samma tanke och föreslår, att för samordningsarbetet projektledare avdelas att för varje grupp av projekt fungera som samordningsmän.

Utredningens förslag angående två rådgivande organ anknutna till byggnadsstyrelsen — byggnadsstyrelsens råd för samhällsplanering (planrådet) och byggnadsstyrelsens tekniska råd (tekniska rådet) — har i allmänhet tillstyrkts av de remissorgan som direkt uttalat sig i frågan. Förslaget har i intet fall helt avstyrkts.

Tillstyrkande yttranden har avlämnats av bl. a. *arbetsmarknadsstyrelsen*,

bostadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, skolöverstyrelsen, organisationskommittén för teknisk högskola i Lund, statens råd för byggnadsforskning, statens institut för byggnadsforskning, länsstyrelsen i Uppsala län, statstjänstemannaförbundet, VVS-tekniska föreningen, Svenska byggnadsentreprenörföreningen, Svenska byggnadsindustriförbundet, SABO, Svenska riksbyggen och Svenska landskommunernas förbund.

I vissa fall har avvikande meningar beträffande rådens status anmälts. *Lantmäteristyrelsen* ifrågasätter om det icke med hänsyn till ärendenas skiftande art vore bättre med i de enskilda fallen tillsatta kommittéer, vilkas sammansättning bättre kunde anpassas till de aktuella uppgifterna. Detta synes enligt styrelsen särskilt gälla beträffande det tekniska rådets kompetensområde. De permanenta råden torde dock inte utesluta, att för beredning av vissa större frågor särskilda kommittéer tillkallas. Mot den bakgrunden anser sig styrelsen i princip kunna biträda förslaget beträffande såväl tekniska rådet som planrådet, varvid styrelsen utgår från att den liksom hittills skall vara representerad i sistnämnda råd. Med hänsyn till att fråga väckts om en omprövning av avgränsningen av byggnadsstyrelsens arbetsuppgifter synes det dock styrelsen mindre lämpligt att nu fixera rådets formella status, varför styrelsen ifrågasätter om de icke till en början bör ges en mer informell karaktär. I avvaktan på utredningens fortsatta arbete och förslag beträffande det centrala planorganet föreslår också *SVR* att den nuvarande ordningen vad gäller rådet för översiktlig planläggning bibehålles. *HSB* biträder förslaget beträffande planrådet men anser, när det gäller att komplettera de tekniska anvisningarna till byggnadsstadgan, det hittills tillämpade systemet med tillkallade speciella sakkunniga kommittéer bättre än att rådgivningen organiseras i ett mera permanent och högtidligt organ. De tekniska anvisningarna omspanner ett så stort kunskapsområde, att det inte är tänkbart, att ett fåtal personer skall kunna besitta tillräckliga insikter i alla frågor. En liten kommitté på ett par, tre personer för varje specialområde skulle ge ett betydligt snabbare och bättre resultat. Det nuvarande systemet bör enligt *HSB* bibehållas såsom varande rörligare och säkert effektivare. Det understrykes att de sakkunniga inte bör tillsättas i alltför högtidliga former. Det blir då gärna fråga om honnörsposter med därmed följande högtidlig tungroddhet.

I vissa fall framföres förslag beträffande rådets sammansättning. I fråga om planrådet föreslår *lantbruksstyrelsen* att Kungl. Maj:ts förordnande av ledamöter i rådet skall grundas på förslag upprättat inom vederbörande i rådet företrätt organ. Det är nämligen enligt styrelsen av vikt att rådet behåller sin karaktär av samarbetsorgan mellan de verk, institutioner och sammanslutningar, som har intressen att bevaka i samband med den översiktliga planläggningen. *HSB, kommunal-tekniska föreningen* och *TCO* anser sig böra vara representerade i tekniska rådet. *SBR* yrkar att förbundet skall vara representerat i båda råden och *medicinalstyrelsen* framhåller att hygienisk expertis bör finnas inom de två råden.

Förslagen rörande bokföring och ekonomisk kontroll tillstyrkes av bl. a. *fångvårdsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, postutredningen, statstjänstemannaförbundet* och *SBR*.

Byggnadsstyrelsen ifrågasätter emellertid starkt om inte en särskild byrå borde inrättas för samtliga kamerala funktioner och bokföringsuppgifter. Styrelsen ansluter sig dock f. n. till utredningens förslag men utgår från att frågan om den slutliga organisationen av ekonomiavdelningens funktioner får, om erfarenheterna skulle ge anledning därtill, framdeles upptagas till en ny förutsättningslös utredning.

Fångvårdsstyrelsen uttalar det önskemålet, att byggnadsstyrelsen genom den föreslagna omläggningen av bokföringen och den ekonomiska kontrollen får resurser att tillhandagå även de utomstående myndigheter, för vilkas räkning byggnadsföretag utföres och vilka har att utanordna medel härför, med specificerade redovisningar för varje sådant företag.

Enligt *riksrevisionsverkets* mening bör utövandet av den centrala kostnads- och investeringskontrollen koncentreras till administrativa byråns ekonomiavdelning. Nämnda avdelning bör därför dela det reella ekonomiska ansvaret med de olika tekniska byråerna samt verkställa all erforderlig kostnadsanalys. Härigenom bortfaller den av utredningen föreslagna attestskyldigheten liksom behovet av en mindre ekonomiavdelning eller motsvarande anordning på de berörda tekniska byråerna. Å andra sidan kommer större krav att ställas på den administrativa byråns medverkan vid handläggningen av mera betydelsefulla frågor av ekonomisk innebörd, vilket påkallar en såväl kvalitativ som kvantitativ förstärkning av byråns resurser. *CIAT* anser att handläggningen av alla ekonomiska frågor bör sammanföras till en särskild ekonomibyrå, vars chef skall erhålla plats och stämma i rådets styrelse. Till den av föreningen föreslagna ekonomibyrån bör även överföras vissa andra uppgifter, såsom arbetet med anslagsframställningar, personalärenden och uppgifter rörande verkets inre organisation.

Utredningens förslag rörande kalkylavdelningen och dess arbetsuppgifter tillstyrkes av *byggnadsstyrelsen, postutredningen, statstjänstemannaförbundet, SBR* och *HSB*.

Beträffande de olika byråernas organisation har synpunkter lämnats i närmare 20 yttranden. I allmänhet beröres här behovet av förstärkningar inom planbyrån eller framföres önskemål om komplettering med vissa personalkategorier etc. Utredningens förslag till indelning i avdelningar och sektioner lämnas väsentligen utan erinringar.

I fråga om *administrativa byrån* framhåller *statstjänstemannaförbundet* vikten av att den organiseras så att personalfrågorna kan handläggas med största möjliga smidighet och effektivitet. Enligt *SACO:s* uppfattning bör ombudsmannen sortera direkt under byråns chef.

I flera yttranden understrykes nödvändigheten av att *planbyrån* förses med erforderlig samhällsvetenskapligt utbildad arbetskraft. Detta torde enligt *SACO:s* mening vara en förutsättning för byråns verksamhet. Även lönefrågorna måste enligt organisationen ägnas särskild uppmärksamhet.

Med den betydelse som måste tillerkännas byrån är av yttersta vikt, att den personellt, kvalitativt och kvantitativt får möjlighet att klara av sina stora och svårlösta problem. SACO anser utredningens förslag till organisation av planbyrån vara gott. Även *statens råd för samhällsforskning* understryker vikten av att personer med samhällsvetenskaplig utbildning i större utsträckning än hittills tages i byggnadsstyrelsens tjänst på bl. a. planbyrån. Enligt *kommunal-tekniska föreningen* bör planbyrån ges större kapacitet vad beträffar översiktlig planering samt dessutom utrustas med expertis i frågor rörande trafik, landskapsvård och fastighetsvärdering. Enligt föreningen synes en kännbar brist i dessa avseenden nu föreligga. SVR finner det uppenbart, att personalorganisationen på planbyrån behöver över ses. Liknande synpunkter framföres även av *bostadsstyrelsen* och *Svenska landskommunernas förbund*, vilka även understryker det centrala planorga nets stora roll som samordnare och ledare av planväsendet i landet.

Svenska landstingsförbundet framhåller landstingens goda erfarenheter av byggnadsstyrelsens *bränslekontrollerande verksamhet* och understryker angelägenheten av att denna verksamhet beredes sådana betingelser, att den väl förmår fylla sina även för landstingen betydelsefulla uppgifter.

Arbetsmarknadsstyrelsen framhåller bl. a., att det är av stor betydelse ur sysselsättningspolitisk synpunkt att de offentliga investeringarna planläg ges och projekteras på ett tidigt stadium. Sådana uppgifter torde i den föreslagna organisationen huvudsakligen ankomma på *projekteringsbyrån* eller de särskilda byråerna. Detta torde enligt styrelsen innebära ökade uppgifter för projekteringsbyrån jämfört med vad utredningen förutsett. Styrelsen framhåller det som angeläget att organisationen utbygges så att icke minst nu nämnda uppgifter i möjligaste mån kan lösas på ett tillfredsstäl lande sätt. SVR ställer sig tveksam till förslaget att indela projekteringsbyrån i en projekteringsavdelning, som utför ritningar och fullständiga handlingar för vissa byggnader, och två granskande avdelningar, varav en arkitekt- och en konstruktionsavdelning, som granskar av konsulter utförda handlingar för övriga byggnader. För att erhålla bättre överensstämmelse med gängse uppdelning av konsulterna och för att säkerställa bättre toppkrafter inom varje tekniskt fack, föreslår SVR att byrån indelas i en arkitektavdelning, en byggnadsteknisk avdelning, en VVS-avdelning, en elsektion och en VoV-sektion. Varje sådan avdelning eller sektion kan indelas i två grupper, en för egen projektering och en för granskning av konsulternas arbeten. Härigenom torde enligt SVR även den växelverkan mellan projektering och granskning, som utredningen eftersträvat, lättare kunna uppnås. *Byggnadsstyrelsen* föreslår att VVS-personalen inom projekteringsbyrån av lönetekniska skäl skall bilda en särskild avdelning direkt under byråchefen i stället för en sektion tillhörande konstruktionsavdelningen.

SAR anser att styrelsens befattning med övervakning av projektering och byggande ej bör tillåtas bli av sådan omfattning att ett onödigt och dyrbart dubbelarbete blir följd. Då det kan förutsättas att styrelsen vid anlåtande av fristående konsulter endast använder sig av kvalificerade och an-

svarsmedvetna sådana, bör enligt SAR en stor del av ansvaret för projektens genomförande — inklusive byggnadsledning — med fördel kunna läggas på konsulterna. Ett arkitektkontor för projektering i styrelsens egen regi skall enligt SAR:s åsikt icke ges större omfattning och dess uppgifter bör begränsas till huvudsakligen utredande projekteringsverksamhet. Samma förhållande, som enligt betänkandet motiverar en krympning av byggnadsbyråns egenregiverksamhet, utgör delvis grunden för denna uppfattning.

Utredningens ställningstagande i fråga om egenregiverksamhetens omfattning synes enligt SVR väl underbyggt och SVR anser sig kunna stödja förslaget. De ekonomiska konsekvenserna vid ställningstaganden i fråga om egenregiverksamhetens omfattning bör beaktas noggrannare än hittills. HSB anser, att styrelsen själv genom egen personal bör projektera viss verksamhet och bibehålla visst byggande i egen regi. Båda dessa verksamheter tillför styrelsen värdefullt erfarenhetsmaterial framhåller HSB.

I fråga om löne- och anställningsvillkoren för byggnadsstyrelsens personal erinrar *fortifikationsförvaltningen* om att anpassningen till löneläget på allmänna arbetsmarknaden måste avse all personal och inte endast den tekniska samt är av den uppfattningen att kontraktsanställning kan komma att erfordras i ökad utsträckning. Också *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* finner, att i nuvarande läge på arbetsmarknaden frågan om tillgripande av kontraktsanställning i ökad utsträckning förtjänar allt beaktande. *Statstjänstemannaförbundet* framhåller bl. a., att lönernas anpassning efter allmänna arbetsmarknaden bör gälla även ingenjörspersonal, samt att rörligare lönesättning genom utnyttjande av kontraktsanställning och högstlönegrader såsom utredningen föreslagit bör komma till stånd. Förbundet rekommenderar, att kanslisterna i ökad utsträckning tages i anspråk inom styrelsen. Vidare anser förbundet, att vissa av de uppgifter, som nu utföres av arkitekter och civilingenjörer bör kunna handläggas av lägre ingenjörspersonal, varjämte vissa rutinärenden, som nu utföres av sådana tekniker bör kunna överföras till dugande tjänstemän i kontorskarriären. SACO är av den åsikten att den föreslagna organisationen kommer att främja tillgången på kvalificerad personal i ledande ställning hos styrelsen. Om det åsyftade målet skall nås måste emellertid lönegradsplaceringarna för denna personal förbättras, även om de kompletteras med kontraktsanställning. SAR påpekar angelägenheten av att inrätta tjänster med attraktionskraft på högt kvalificerade fackmän. Förslagsvis bör högre tjänster (avdelningsdirektör, byråchef och däröver) anordnas som förordnandetjänster eller tillsättas genom kontraktsanställning.

Medicinalstyrelsen framhåller betydelsen av att lönesättningen utformas så, att rekryteringen av kompetent teknisk personal till övriga statliga ämbetsverk icke försvåras genom konkurrens med byggnadsstyrelsen. *Telestyrelsen* anför liknande synpunkter på konkurrensproblemet. Styrelsen tillägger att, så länge det totalt sett råder brist på tekniker inom landet, det

av utredningen angivna målet att säkerställa kvalificerade tekniker i erforderlig utsträckning svårligen kan uppnås i praktiken. Däremot kan åtgärder i en eller annan form, vilka är ägnade att stärka de statliga företagens konkurrenskraft på arbetsmarknaden, förbättra den nuvarande kritiska situationen. Det enda alternativet härtill vore med nu rådande utvecklingstendens att medvetet nedskära de statliga tekniska uppgifterna.

Drätselnämnden vid universitetet i Göteborg finner det uppenbart att en successiv förstärkning på det lokala planet av den personal, som skall handha den omedelbara tillsynen och vården av fastigheterna, är oundgängligen nödvändig. *Organisationskommittén för medicinska högskolan i Umeå* och *länsstyrelsen i Västerbottens län* anför likartade synpunkter.

Byggnadsstyrelsen anför, att nuvarande system för avlöningarnas och omkostnadernas bestridande uppenbarligen medför en försvårad överblick av personalfrågorna och medelsdispositionerna. Styrelsen har därför intet att invända mot utredningens förslag till förenklingar. Styrelsen förutsätter emellertid härvid, att omläggningen icke får begränsa de möjligheter styrelsen f. n. har att anpassa sin personal efter växande uppgifter. Styrelsen understryker särskilt vad utredningen uttalat med anledning av det nuvarande utredningsanslagets slopande och ersättande med en särskild post på avlöningsstaten för avlöningar till tillfällig personal, att posten bör kunna utnyttjas för en provisorisk anpassning av personalnumerären inom vederbörande byråer efter den utredande och byggande verksamhetens omfattning. Vidare utgår styrelsen från att de uppgifter av omkostnadsnatur, som kan uppstå i samband med att posten användes för personalutgifter, får bestridas från denna post. Skulle denna uppfattning ej godtagas måste på styrelsens omkostnadsstat upptagas en särskild post, som motsvarar här ifrågakvarande post på avlöningsstaten. Utredningens förslag att begränsa antalet anslag, avlönings- och omkostnadsstater samt avdelningar på personalförteckningen får även enligt *riksrevisionsverket* anses innebära förbättring i förhållande till vad nu gäller, varför verket tillstyrker detsamma. Med anledning av vad byggnadsstyrelsen anført rörande bestridande av vissa omkostnader från avlöningsanslaget, anför riksrevisionsverket att enligt dess mening ifrågakvarande omkostnader i vanlig ordning bör bestridas från omkostnadsanslaget. *Statstjänstemannaförbundet* understryker, att genomförandet av förslaget rörande omläggning av anslagen icke får begränsa styrelsens nuvarande möjligheter att på ett smidigt sätt anpassa och avlöna sin personal.

C. BYGGNADSSTYRELSENS ANSLAGSFRAMSTÄLLNING

I skrivelse den 10 oktober 1961 har byggnadsstyrelsen hemställt om anslag för verksamheten under budgetåret 1962/63.

I skrivelsen erinrar styrelsen inledningsvis om att byggnadsstyrelseutredningen ansett, att ett genomförande av dess förslag förutsätter sammanlagt 14 nya tjänster i byrådirektörs- och högre ställning fr. o. m budgetåret 1962/63 och att det skulle ankomma på styrelsen att för nämnda budgetår därtill föreslå det ytterligare antal tjänster, som jämsides med de nya organisationsformerna motiverades av den väntade ökade arbetsvolymen. Byggnadsstyrelsen ansluter sig med vissa detaljerinringar till utredningens förslag och anför fortsättningsvis i huvudsak följande.

Byggnadsverksamhetens omslutning kommer att öka från omkring 150 mkr. år 1961 till omkring 250 mkr. budgetåret 1962/63. Byggnadskostnaderna för de objekt som projekteras budgetåret 1962/63 uppskattas till 300—350 mkr. Styrelsen har anpassat sina äskanden till dessa bedömningar av den framtida omslutningen av byggnadsverksamheten. För att icke föregripa utredningens fortsatta arbete har styrelsen, bortsett från en underinspektörstjänst och några biträdestjänster, helt avstått från att föreslå önskvärda personalökningar inom planbyrån, kulturhistoriska byrån och värmetekniska avdelningen. För intendentsbyrån föreslås endast en mindre personalökning på grund av den successiva ökningen i fastighets- och hyresbeståndet. Vad beträffar tekniska byrån har styrelsen utgått från att dess dimensionering skall närmare övervägas under utredningens fortsatta arbete.

På grund av den allmänna löneutvecklingen är det nödvändigt, att åtskilliga befintliga tjänster, framför allt tekniska, löneregleras. Personalsvårigheterna har ytterligare skärpts under det sista året. Avgången bland den tekniska personalen har varit kännbar. Särskilt ifråga om arkitekter och civilingenjörer har det varit svårt att få uppkomna vakanser återbesatta. Det har heller icke varit möjligt att till styrelsen som icke-ordinarie högskoletekniker knyta det antal, som varit motiverat av ökningen i arbetsvolymen. Avgången bland styrelsens byggnadsingenjörspersonal har också varit kännbar. Det har visserligen visat sig möjligt att någorlunda fylla uppkomna vakanser i lönegraderna 17, 19 och 21, men det har därvid ofta rört sig om personal utan tillräcklig praktisk erfarenhet. Det måste ur statsverkets synpunkt vara ofördelaktigt, om byggnadsstyrelsen skall träna upp byggnadsingenjörer och därefter, sedan de blivit verkligt nyttiga, nödgas avstå från deras tjänster.

Styrelsen har ingående dryftat hur svårigheterna skall kunna bemästras. Tillsättandet av särskilda av byggnadsstyrelseutredningen föreslagna programmeringskommittéer för vissa större objekt kan innebära lättnader. Vidare eftersträvar styrelsen en successiv förenkling av olika rutiner. Genom en långt gående delegering av beslutanderätt har man även sökt uppnå en

så smidig och snabb handläggning av ärendena som möjligt. En ytterligare ökning på olika tekniska byråer av inslaget av administrativ personal med skiftande utbildning bör också ske. Styrelsen har försökt att till sig knyta deltidsanställda arkitekter, vilket dock icke givit några resultat. Slutligen ämnar styrelsen successivt göra ytterligare försök med så kallade totalentreprenader, varigenom någon lättnad i de administrativa bestyren beräknas kunna vinnas.

Om marknadslönerna för den tekniska personalen fortsätter att stiga i de senaste årens takt, kommer styrelsen att få än större svårigheter att behålla den nuvarande personalen och rekrytera ny personal. Erfarenheterna från försöken att organisera en särskild radio- och TV-byrå visar, att det torde bli särskilt svårt att få de kvalificerade chefstjänsterna besatta. Det är icke osannolikt att det blir nödvändigt att under nästa budgetår vid nyrekrytering tillgripa kontraktsanställning för teknisk chefspersonal i vissa fall.

Styrelsen övergår härfter till beräkningen av avlönings- och omkostnadsanslagen och utgår därvid från byggnadsstyrelseutredningens i det föregående redovisade förslag rörande kostnadernas fördelning mellan olika anslag.

Över byggnadsstyrelsens framställning har yttrande avgivits av *statskontoret* och *riksrevisionsverket* i samband med yttrande över utredningens betänkande samt av *byggnadsstyrelseutredningen*. Härjämte har *statens lönenämnd* avgivit yttrande rörande vissa yrkanden angående löne regleringar och nya tjänster.

1. Byggnadsstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	4 082 000	3 999 000
1961/62 (statsliggaren s. 420)	4 718 000	
1962/63 (förslag)	6 915 000	

Byggnadsstyrelsen hemställer, att anslaget höjes med 3 358 700 kr., varav ca 1 120 000 kr. avser reella personalförstärkningar och löneförbättringar, medan ca 2 240 000 kr. hänför sig till ändrad redovisning av avlöningskostnader.

Ökning eller
minskning

I. Löne regleringar m. m.

Kalkylavdelningen

1. 1 byrådirektör Ae 24—Ae 26	—
2. 2 förste byråingenjörer Ag 23/Ae 21—Ae 23	—
3. 2 byråingenjörer Ag 20—Ae 21	—
4. 1 byråingenjör Ag 19—Ae 21	—

Administrativa byrån

5. 1 byråchef Bo 1—byggnadsråd Bo 3	+ 4 392
---	---------

	Ökning eller minskning
allmänna avdelningen	
6. 1 förste byråsekreterare Ag 21—Ae 21	—
personalavdelningen	
7. 1 byrådirektör Ae 24—Ao 26	+ 3 804
8. 1 förste byråsekreterare Ao 21—Ao 23	+ 1 428
ombudsmannaavdelningen	
9. 1 byrådirektör Ae 24—Ae 26	+ 1 752
ekonomiavdelningen	
10. 1 förste kansliskrivare Ae 12—kontorsskrivare Ae 13	+ 912
11. 1 kamrerare Ao 21—Ao 23	+ 1 512
12. 1 byråsekreterare Ae 19—kamrerare Ae 21	+ 1 284
13. 1 kassör Ao 10—Ao 12	+ 1 860
Utredningsbyrån	
kansliet	
14. 1 intendent Ao 23—förste byråsekreterare Ao 23	—
planeringsavdelningen	
15. 1 förste byråsekreterare Ag 21—byrådirektör Ae 24	+ 1 512
16. 1 intendent Ag 23—byrådirektör Ae 24	+ 1 680
17. 1 tekniker Ae 11—Ae 13	+ 1 644
programavdelningen	
18. 1 byrådirektör Ag 26—Ae 26	—
19. 1 byrådirektör Ag 24—Ae 24	—
20. 1 intendent Ag 23—byrådirektör Ae 24	+ 1 512
Projekteringsbyrån	
21. 1 byggnadsråd Bo 3—Bp 4	—
kansliet	
22. 1 byråsekreterare Ae 19—förste byråsekreterare Ae 21	—
23. 1 amanuens Ae 17—förste byråsekreterare Ae 21	—
arkitektavdelningen	
24. 2 byrådirektörer Ag 26/Ae 23—Ae 26	—
25. 1 byrådirektör Ag 26—Ae 26	—
26. 3 byrådirektörer Ag 24—Ae 26	—
27. 1 byråarkitekt Ae 21—byrådirektör Ae 24	—
28. 1 intendent Ag 23—Ae 23	—
29. 1 byråarkitekt Ag 21—intendent Ae 23	—
byggnadstekniska sektionen	
30. 1 byrådirektör Ag 26/Ae 23—Ae 26	—
31. 1 byrådirektör med arvode motsvarande löneklass 26— byrådirektör Ae 26	—
32. 1 byrådirektör Ag 24—Ae 26	—
33. 1 byrådirektör Ag 24—Ae 24	—
34. 1 förste byråingenjör Ag 23—byrådirektör Ae 24	—
35. 1 förste byråingenjör Ag 23—Ae 23	—
36. 1 byråingenjör Ae 21—intendent Ae 23	—

	Ökning eller minskning
37. 1 byråingenjör Ag 21—Ae 21	—
38. 1 byråingenjör Ae 20—Ae 21	—
39. 1 byråingenjör Ag 20—Ae 21	—
40. 1 byråingenjör Ae 19—Ae 21	—
el-sektionen	
41. 1 förste byråingenjör Ag 23—Ae 23	—
VVS-avdelningen	
42. 1 byrådirektör Ag 26—Ae 26	—
43. 1 förste byråingenjör Ag 23—byrådirektör Ae 24	—
44. 1 förste byråingenjör Ag 23—Ae 23	—
45. 1 byråingenjör Ag 21—Ae 21	—
standardiseringsgruppen	
46. 2 byråingenjörer Ag 20—Ae 21	—
47. 1 ingenjör Ag 18—byråingenjör Ae 21	—
Byggnadsbyrån	
entreprenadavdelningen	
48. 1 byrådirektör Ae 26—avdelningsdirektör Be 1	—
49. 1 förste byråingenjör Ae 23—byrådirektör Ae 24	—
50. 1 byråingenjör Ae 19—Ae 21	—
egen-regiavdelningen	
51. 1 byråingenjör Ae 19—Ae 21	—
VVS-avdelningen	
52. 6 byråingenjörer Ag 21—Ae 21	—
el-avdelningen	
53. 1 byrådirektör Ag 24—Ae 24	—
54. 2 byråingenjörer Ag 21/Ae 19—Ae 21	—
ekonomiavdelningen	
55. 1 byrådirektör Ag 24/Ae 23—Ae 26	—
distriktsorganisationen	
56. 3 förste byråingenjörer Ag 23/Ae 21—Ae 23	—
57. 1 byråingenjör Ag 21/Ae 19—förste byråingenjör Ae 23..	—
58. 1 byråingenjör Ag 21/Ae 18—förste byråingenjör Ae 23 ..	—
59. 1 byråingenjör Ag 21/Ae 17—förste byråingenjör Ae 23 ..	—
60. 1 byråingenjör Ag 21—förste byråingenjör Ae 23	—
61. 1 byråingenjör Ae 19—Ae 21	—
Intendentsbyrån	
kansliavdelningen	
62. 1 kanslibitråde Ao 7—kontorist Ao 9	+ 1 572
63. 1 kanslibitråde Ag 7—Ae 7	—
underhållsavdelningen	
64. 1 byrådirektör Ag 24—Ae 24	—
65. 1 byråingenjör Ae 19—Ae 21	+ 2 640
66. 1 förste byråingenjör Ag 23—byrådirektör Ae 24	+ 1 680
67. 1 byråingenjör Ae 19—Ae 21	+ 2 640

	Ökning eller minskning
68. 1 förste byråingenjör Ag 23—byrådirektör Ae 24	+ 1 680
69. 1 byråingenjör Ae 19—Ae 21	+ 2 640
70. 1 byråingenjör Ao 21—förste byråingenjör Ao 23	+ 3 096
71. 1 byråingenjör Ae 21—förste byråingenjör Ae 23	+ 3 096
72. 1 ingenjör Ae 17—byråingenjör Ae 19	+ 2 508
73. 1 byråingenjör Ae 19—Ae 21	+ 2 640
74. 1 byrådirektör Ae 24—Ae 26	+ 3 612
75. 1 förste byråingenjör Ag 23—Ae 23	—
76. 1 byråingenjör Ag 21—förste byråingenjör Ae 23	+ 3 096
77. 1 byråingenjör Ag 19—Ae 19	—
78. 1 ingenjör Ae 15—Ae 17	+ 2 268
fastighetsavdelningen	
79. 1 byrådirektör Ae 24—Ae 26	+ 3 612
80. 1 byråingenjör Ao 21—förste byråingenjör Ao 23	+ 3 096
81. 1 kontorsskrivare Ae 13—bokhållare Ae 15	+ 2 040
bränslekontrollavdelningen	
82. 1 byråchef Be 1—avdelningsdirektör Be 1	—
83. 1 reparatör Ae 8—förste reparatör Ae 10	+ 1 524
hyresavdelningen	
84. 1 fastighetsintendent Ae 24—byrådirektör Ae 26	+ 3 612
85. 1 kansliskrivare Ae 10—förste kansliskrivare Ae 12	+ 1 752
utrikesavdelningen	
86. 1 byrådirektör Ag 24—Ae 24	—
87. 1 byråingenjör Ae 19—Ae 21	+ 2 640
88. 1 byråingenjör Ag 21—Ae 21	—
89. 1 kontorsbiträde Ag 5—Ae 5	—
Kulturhistoriska byrån	
avdelningen för utredning och information	
90. 1 intendent Ae 23—byrådirektör Ae 24	+ 1 584
avdelningen för granskning	
91. 1 byrådirektör Ae 24—Ae 26	+ 3 432
92. 1 byråarkitekt Ao 21—Ao 24	+ 4 524
Planbyrån	
expeditionen	
93. 1 kontorist Ao 9—kansliskrivare Ao 10	+ 804
arkivet	
94. 1 kontorsbiträde Ae 5—kanslibitråde Ae 7	+ 1 224
avdelningen för samordning och information	
95. 1 byråarkitekt Ae 21—intendent Ae 23	+ 3 096
avdelningen för översiktlig planläggning	
96. 1 byrådirektör Ao 24—Ao 26	+ 3 612
97. 1 byrådirektör Ae 24—Ae 26	+ 3 612

	Ökning eller minskning	
allmänna avdelningen		
98. 2 byråarkitekter Ae 21—byrådirektörer Ae 24	+ 9 048	
juridiska avdelningen		
99. 1 byrådirektör Ae 24—Ao 26	+ 3 432	
Tekniska byrån		
100. 2 kanslibiträden Ae 7—kontorister Ae 9	+ 2 928	
101. 1 byrådirektör Ag 26/Ae 23—Ae 26	—	
102. 1 ingenjör Ae 15—Ae 17	+ 2 148	
103. 1 kontorsbiträde Ao 5—kanslibiträde Ao 7	+ 1 248	
104. 1 byrådirektör Ag 24/Ae 21—Ae 26	+ 3 432	
105. 1 förste byråingenjör Ag 23—byrådirektör Ae 24	+ 1 584	
106. 1 byråingenjör Ag 19—Ae 21	+ 2 640	
107. 1 byrådirektör Ag 26/Ae 23—Ae 26	—	
108. 1 byrådirektör Ag 24—Ae 26	+ 3 432	
109. 1 förste byråingenjör Ae 23—byrådirektör Ae 24	+ 1 584	
110. 1 byråingenjör Ag 21/Ae 19—förste byråingenjör Ae 23 ..	+ 2 940	
111. 1 ingenjör Ag 12—Ae 15	+ 2 856	
112. arvoden för särskilda utredningar	+ 30 000	
Anstaltsbyrån		
113. 2 byrådirektörer Ae 26	} från mentalsjukvårdsbe- redningens byggnads- och utrustningsdelegation överförda tjänster	—
114. 1 förste byråingenjör Ae 23		—
115. 1 byrådirektör Ag 24/Ae 23—Ae 26		—
116. 1 byråingenjör Ag 21—förste byråingenjör Ae 23		—
117. 1 byråingenjör Ag 19—Ae 21.....		—
	<hr/>	+ 163 896

II. Nya tjänster

Verksledningen m. m.

118. 1 överdirektör Bp 5	+ 52 584
119. 1 kontorist Ao 9	+ 14 544
120. särskilda ersättningar till icke statsanställda ledamöter i de rådgivande organen	+ 10 000

Organisationsavdelningen

121. 1 byrådirektör—avdelningsdirektör högst Be 1	+ 42 840
122. 1 förste byråsekreterare Ae 21	+ 26 988
123. 1 kanslibiträde Ae 7	+ 13 080
124. arvoden till ersättare för cirkulationspersonal	+ 58 500

Kalkylavdelningen

125. 1 byrådirektör—avdelningsdirektör högst Be 1	—
126. 2 förste byråingenjörer Ae 23	—

	Ökning eller minskning
Administrativa byrån	
allmänna avdelningen	
127. 1 byrådirektör Ae 24	+ 31 512
128. 1 förste byråsekreterare Ae 23	+ 29 928
129. 1 förste byråsekreterare Ag 21	+ 26 988
personalavdelningen	
130. 1 förste byråsekreterare Ae 21	+ 26 888
131. 1 vaktmästare Ao 8	+ 13 788
132. 2 kontorsbiträden Ae 5	+ 22 440
ekonomiavdelningen	
133. 1 byrådirektör Ae 26	+ 34 944
134. 1 kamrerare Ae 21	+ 26 988
135. 1 kontorist Ae 9	+ 14 544
Utredningsbyrån	
136. 1 byggnadsråd Bo 3	+ 47 232
kansliet	
137. 1 förste kansliskrivare Ao 12	+ 16 956
planeringsavdelningen	
138. 1 avdelningsdirektör Bo 1	+ 42 840
programavdelningen	
139. 1 avdelningsdirektör Bo 1	+ 42 840
Projekteringsbyrån	
konstruktionsavdelningen	
140. 1 avdelningsdirektör Be 1	—
kansliet	
141. 1 förste byråsekreterare Ae 23	—
arkitektavdelningen	
142. 1 byrådirektör Ae 24	—
el-sektionen	
143. 1 byrådirektör Ae 26	—
144. 1 byrådirektör Ae 24	—
VoV-sektionen	
145. 1 byrådirektör Ae 26	—
VVS-avdelningen	
146. 1 avdelningsdirektör Be 1	—
1 byrådirektör Ae 26	—
standardiseringsgruppen	
147. 1 byrådirektör Ae 26	—
Byggnadsbyrån	
entreprenadavdelningen	
148. 1 byrådirektör Ae 26	—
149. 1 byråingenjör Ae 21	—

	Ökning eller minskning
VVS-avdelningen	
150. 1 byrådirektör Ae 24	—
distriktsorganisationen	
151. 5 byråingenjörer Ae 21	—
Intendentsbyrån	
underhållsavdelningen	
152. 1 avdelningsdirektör Be 1	+ 42 840
153. 1 byråingenjör Ae 21	+ 26 988
154. 1 kanslibitråde Ae 7	+ 13 080
155. 1 kontorsbiträde A 5	+ 11 220
bränslekontrollavdelningen	
156. 1 underinspektör Ag 17	+ 21 960
157. 1 maskinist Ao 9	+ 14 544
158. 1 eldare Ae 7	+ 13 080
hyresavdelningen	
159. 1 byråsekreterare A 19	+ 24 348
160. 1 kontorist Ae 9	+ 14 544
Planbyrån	
161. 3 kontorsbiträden Ae 5	+ 33 660
Tekniska byrån	
162. 1 överingenjör Bo 3	+ 47 232
163. 1 avdelningsdirektör Bo 1	+ 42 840
Anstaltsbyrån	
164. 1 byggnadsråd Be 3	—
165. 2 förste byråingenjörer Ae 23	—
	+ 902 760

III. Personal, hittills avlönad med andra medel än medel från avlöningsanslag.

Administrativa byrån	
166. 1 förste kansliskrivare Ae 12	+ 18 816
167. 1 kanslibitråde Ae 7	+ 12 444
168. 2 kontorsbiträden Ae 5	+ 22 440
169. 1 förste expeditionsvakt Ae 9	+ 14 544
170. 5 expeditionsvakter Ae 7	+ 64 200
171. 1 expeditionsvakt Ag 7	+ 14 544
172. 1 kontorist Ae 9	+ 16 116
173. 1 kanslibitråde Ae 7	+ 12 444
174. 8 kontorsbiträden Ae 5	+ 94 656
175. 2 kontorsbiträden Ae 5	+ 23 052
176. 2 kontorsbiträden Ae 5	+ 23 664
177. 1 kansliskrivare Ae 10	+ 16 956
178. 1 kontorsbiträde Ae 5	+ 11 220
179. 1 byrådirektör Ae 24	+ 33 192
180. 1 kamrerare Ae 17	+ 21 960

	Ökning eller minskning
181. 2 bokhållare Ae 15	+ 39 672
182. 1 kontorsskrivare Ae 13	+ 17 868
183. 2 kontorister Ae 9	+ 29 904
184. 8 kanslibiträden Ae 7	+ 106 908
185. 1 kanslibitråde Ag 7	+ 12 444
186. 2 kontorsbiträden A 5	+ 22 440
187. 1 byråsekreterare Ae 19	+ 24 348
188. 1 kamrerare Ae 17	+ 23 124
189. 1 kansliskrivare Ae 10	+ 15 312
190. 1 kontorist Ae 9.....	+ 16 116
191. 3 kanslibiträden Ae 7	+ 38 676
192. 6 kontorsbiträden A 5	+ 67 320
Utredningsbyrån	
193. 1 amanuens Ag 15	+ 18 816
194. 2 kontorister Ag 9	+ 29 904
195. 1 förste byråsekreterare Ag 21	+ 28 416
196. 1 byrådirektör Ag 24	+ 31 512
197. 1 kontorsbiträde Ag 5	+ 11 220
198. 1 byrådirektör Ag 26	+ 33 192
199. 1 byrådirektör Ag 24	+ 29 928
200. 1 intendent Ag 23	+ 28 416
201. 1 byråingenjör Ae 21	+ 28 416
202. 1 byråingenjör Ag 21	+ 25 632
Projekteringsbyrån	
203. 2 byrådirektörer Ae 26	—
204. 1 intendent Ae 23	—
205. 2 byråarkitekter Ae 21	—
Intendentsbyrån	
206. 1 kanslibitråde Ag 7	+ 13 080
207. 1 förste byråingenjör Ag 23	+ 29 928
208. 1 förste byråingenjör Ag 23	+ 29 928
209. 1 förste byråingenjör Ag 23	+ 29 928
210. 1 byråingenjör Ag 19	+ 24 348
211. 1 byråingenjör Ag 21	+ 26 988
212. 1 kontorsbiträde Ag 5	+ 11 220
213. 1 husföreståndarinna Ae 12	+ 16 956
214. 1 trädgårdsmästare Ae 10	+ 15 312
215. 1 värmeskötare och reparatör Ae 9	+ 14 544
216. arvode för särskilda utredningar	+ 16 000
Tekniska byrån	
217. 2 kanslibiträden Ae 7	+ 29 088
218. 1 kontorsbiträde Ae 5	+ 11 222
219. 1 byrådirektör Ag 26/Ae 23	+ 34 944
220. 1 byråsekreterare Ae 19	+ 23 124

	Ökning eller minskning
221. 1 ingenjör Ae 15	+ 19 812
222. 1 byrådirektör Ae 26	+ 34 944
223. 1 byrådirektör Ag 24/Ae 21	+ 31 512
224. 1 förste byråingenjör Ag 23	+ 28 416
225. 1 byråingenjör Ag 19	+ 23 124
226. 1 byrådirektör Ag 26/Ae 23	+ 34 944
227. 1 byrådirektör Ag 24	+ 31 512
228. 1 förste byråingenjör Ae 23	+ 29 928
229. 1 byråingenjör Ag 21/Ae 19	+ 28 416
230. 1 byråingenjör Ae 21	+ 26 988
231. 1 ingenjör Ag 12	+ 16 116
232. 1 laboratoriebiträde Ag 5	+ 11 220
	<hr/> + 1 723 374

IV. Personal, hittills avlönad med medel från avlöningsanslag.

Administrativa byrån	
233. arvoden bestämda av Kungl. Maj:t	— 3 000
Projekteringsbyrån	
234. 1 byggnadsråd Bo 3	— 47 232
235. 1 avdelningsdirektör Bo 1	— 42 840
236. 1 byrådirektör Ao 26	— 34 944
237. 1 intendent Ae 23	— 28 416
238. 1 intendent Ao 23	— 28 416
239. 1 byråsekreterare Ae 19	— 24 348
240. 1 amanuens Ae 17	— 21 960
Byggnadsbyrån	
241. 1 byggnadschef Bp 4	— 49 596
242. 1 kanslibiträde Ao 7	— 13 080
243. 3 kontorsbiträden Ao 5	— 33 660
Planbyrån	
244. minskning av i icke-ordinarieposten inräknade medel, 60 000 kr., till rådet för översiktlig planläggning	— 30 000
Anstaltsbyrån	
245. 1 avdelningsdirektör Bo 1	— 42 840
246. 1 byrådirektör Ae 26	— 33 192
	<hr/> — 433 524

V. Omräkningar

247. lönerregleringar i anl. av beslut av 1961 års riksdag	+ 32 834
248. avlöningar till tillfällig personal m. m.	+ 800 000
249. vikariats- och övertidsersättningar m. m.	+ 53 700
250. löneklassuppflyttningar m. m.	+ 78 160
251. kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 37 500
	<hr/> + 1 002 194
	<hr/> Totalt + 3 358 700

Motiv

118., 119. I enlighet med förslag av byggnadsstyrelseutredningen upptages en ny tjänst som överdirektör i Bp 5. Därjämte bör såsom biträde åt honom finnas en kontorist i Ao 9.

125. I och med att den nuvarande kalkylsektionen utbytes mot en fristående kalkylavdelning, synes kravet på den nya avdelningschefens kvalifikationer böra ställas avsevärt mycket högre än vid nuvarande organisation. Inom den enskilda verksamheten är löneläget för personal med de ingående kunskaper som erfordras för kalkylchefen mycket högt. Om den av byggnadsstyrelseutredningen föreslagna tjänsten skall kunna besättas med person som tillnärmelsevis uppfyller nu nämnda krav, bör kalkylchefsbefattningen icke placeras lägre än i B 1. En ny tjänst som avdelningsdirektör i Be 1 föreslås därför.

126. Med hänsyn till de höga krav som måste ställas på sakkunskap och erfarenhet beträffande kalkylering inom VVS- och elfacken bör dessa tjänster, som föreslås nyinrättade, placeras lägst i Ae 23.

127., 128. Byggnadsstyrelseutredningen har med hänsyn till administrativa byråns allmänna avdelnings ökade arbetsuppgifter förutsatt, att avdelningen förstärkes med en byrådirektörstjänst, vilken styrelsen föreslår inrättad i Ae 24. Därutöver erfordras ytterligare förstärkning, som tills vidare beräknas till en halv arbetskraft. Styrelsen föreslår, att medel räknas för en befattningshavare med full tjänstgöring, därvid den andra delen av hans tjänst ansetts som en nödvändig förstärkning av ombudsmannasidan. Uppgifterna för ombudsmannen har nämligen blivit av så stor omfattning, att han icke längre hinner att ensam svara för på honom ankommande uppgifter. Dessutom har ombudsmannen icke någon medhjälpare, som vid hans frånvaro kan träda i hans ställe. Efter utflyttningen av intendentsbyrån blir behovet av förstärkning än större. Med hänsyn till de kvalificerade arbetsuppgifter som skulle ankomma på den nye befattningshavaren och som förutsätter en tingsmeriterad jurist med goda erfarenheter av både administrativt arbete och praktisk juridisk verksamhet, bör tjänsten placeras i lägst Ae 23.

130. Arbetsmängden för personalföredragandena har ökat så starkt, att personalavdelningen måste förstärkas. Detta har föranletts inte enbart av personalens ansvällning utan även av den betydande tid som bl. a. pensionsfrågorna numera tar i anspråk. Byggnadsstyrelseutredningen har förutsatt, att dylika frågor avseende styrelsens arbetarepersonal, som hittills handlagts på byggnadsbyrån, skall ankomma på personalavdelningen. Styrelsen hemställer, att denna förstärkes med en förste byråsekreterare i Ae 21.

132. Vid årsskiftet 1961/62 flyttar intendentsbyrån, som omfattar över 90 personer, till nya lokaler. För byrån har måst anordnas särskild telefonväxel. För skötseln av denna erfordras två telefonister i Ae 5.

133. Chefen för ekonomiavdelningen kommer att ha sig underställda närmare 50 befattningshavare och får till uppgift bl. a. att i förening med chefen för kameralsektionen inom avdelningen teckna samtliga utanordningsbeslut och att besluta i övriga ärenden av ekonomisk och kameral natur, som

delegeras till honom. Det förutsättes vidare, att avdelningschefen kommer att delta i styrelsens sammanträden och förhandlingar beträffande ekonomiska frågor, redovisning o. dyl. Med hänsyn till de krav på såväl erfarenhet i ekonomiska och kamerala frågor som organisationsförmåga som bör ställas på avdelningschefen, bör tjänsten placeras i lägst Ae 26.

134. På chefen för driftbokföringssektionen inom ekonomiavdelningen kommer att vila ett betydande ansvar och därför skulle en tjänst i samma lönegrad som chefstjänsten för kameralsektionen, d. v. s. A 24, vara motive-rad. Styrelsen inskränker sig t. v. till att föreslå en kamreraretjänst i Ae 21.

135. På kameralsektionen förslås en ny kontoristtjänst i Ae 9.

136. Byggnadsstyrelseutredningen har föreslagit, att en byggnadsrådstjänst för utredningsbyråns chef skall inrättas. I anslutning härtill föreslås, att tjänsten i likhet med nuvarande byggnadsrådstjänster placeras i Bo 3.

137. Åtskilligt av det arbete som ankommer på utredningsbyråns kansli kan med fördel överlåtas till icke högskoleutbildad personal under förutsättning att sådan personal med nöjaktiga kvalifikationer finnes tillgänglig. Om delegering av uppgifter i erforderlig utsträckning skall kunna genomföras, bedömer styrelsen behov föreligga av en tjänst som förste kansliskrivare i lägst Ao 12.

138., 139. Utredningsbyrån skall enligt byggnadsstyrelseutredningens förslag organiseras på två avdelningar, nämligen en planeringsavdelning och en programavdelning. För chefsbefattningarna på dessa avdelningar har utredningen föreslagit två nya tjänster, varav åtminstone en ansetts böra vara avdelningsdirektör. Enligt styrelsens uppfattning måste på de båda chefspos-ternas innehavare ställas mycket höga krav. Styrelsen anser jämväl att med tjänsterna förenade arbetsuppgifter och ansvar är likvärdiga. Två nya tjänster såsom avdelningsdirektör i Bo 1 bör därför inrättas.

I de fall viss tjänst till följd av omorganisationen bedömts böra överföras från nuvarande byggnadsbyrån till den nya projekteringsbyrån men samt- digt behov av tjänst i samma lönegrad beräknats alltjämt föreligga inom byggnadsbyrån, har styrelsen för enkelhets skull föredragit att bibehålla tjänsten vid denna byrå och i stället upptagit förslag om nyinrättad tjänst vid projekteringsbyrån. Detta gäller bl. a. för cheferna för byggnadsbyråns VVS- och el-avdelningar, beträffande vilka byggnadsstyrelseutredningen föreslagit överflyttning till projekteringsbyrån och nya befattningar vid bygg- nadsbyrån.

140. Chef för projekteringsbyråns konstruktionsavdelning bör vara avdel- ningsdirektör i lönegrad Be 1 enligt byggnadsstyrelseutredningens förslag.

141. Genom ett utbyggt kansli med tillräckligt kvalificerade befattnings- havare räknar styrelsen med att de tekniskt utbildade tjänstemännen skall kunna avlastas administrativa uppgifter i betydande omfattning. Om detta skall bli möjligt måste kansliet ledas av en person med kvalificerad utbild- ning och erforderlig erfarenhet. Styrelsen hemställer därför att en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 23 inrättas för kansliets chef.

142. Personalen på arkitektavdelningen behöver förstärkas. Med hänsyn till förefintliga vakanser på avdelningen och byggnadsstyrelseutredningens fortsatta arbete inskränker sig styrelsen i förevarande sammanhang till att föreslå inrättandet av endast en ny tjänst som byrådirektör i Ae 24.

143., 144. På el-sektionen bör inrättas en tjänst såsom byrådirektör i Ae 26 för sektionens chef. Tjänsten har av utredningen föreslagits för byggnadsbyråns el-avdelning. Härjämte erfordras en ny tjänst som byrådirektör i Ae 24. Sektionen erhåller härigenom en stomme av minimistorlek.

145. Chef för VoV-sektionen bör vara byrådirektör i Ae 26. Denna sektion är ny. Den föreslagna tjänsten har ej upptagits av utredningen. Detta förhållande torde sammanhånga med att utredningen tänkt sig att utnyttja en tjänst för motsvarande uppgifter inom planbyrån. Med hänsyn till planbyråns personalbehov, vilket för övrigt understrukits av utredningen, anser styrelsen emellertid en försvagning av byrån nu icke kunna genomföras. Vederbörande tjänst avser styrelsen använda för andra arbetsuppgifter.

146. På VVS-avdelningen föreslår styrelsen en tjänst som avdelningsdirektör i Be 1, avsedd för avdelningens chef, samt en byrådirektörstjänst i Ae 26. Styrelsen har haft synnerligen stora svårigheter att rekrytera kompetent VVS-personal. Mot bakgrund av VVS-installationernas under senare år allt mera komplicerade natur och deras ökade andel av de totala investeringarna kan styrelsen ej längre undvara kvalificerade VVS-ingenjörer vid projekteringen. Härvid erfordras erfarna fackmän med specialisering såväl på ventilationsområdet som på värme- och sanitetsteknik.

147. För att leda standardiserings- och typiseringsarbete har styrelsen hittills anlitat bl. a. en konsulterande arkitekt. Med hänsyn till den ekonomiska betydelsen av detta arbete anser styrelsen, att en fastare organisation härför nu inte längre kan undvaras. Styrelsen föreslår därför att en byrådirektörstjänst i Ae 26 inrättas för arbetsgruppens chef.

148., 149. Åtskilliga av de byggnadsföretag, för vilka byggnadsbyråns entreprenadavdelning har ansvaret — institutionsbyggnader, sjukhus, radio- och TV-hus — ställer stora anspråk på avdelningens ledning i vad avser såväl högt tekniskt kunnande som lång erfarenhet inom byggnadsbranschen. Även kraven på vederbörandes personliga kvalifikationer måste ställas högt. Dessa förhållanden jämte de stora ekonomiska värden, för vilka ledningen har ansvaret, gör att de till denna hörande tjänsterna måste göras ekonomiskt lockande, om de skall kunna besättas med personal som fyller de nödvändiga kraven. Inom motsvarande enskilda verksamhet, från vilken styrelsen har att rekrytera sin personal, är löneläget högt. Som chefer för byggnadssektionerna erfordras två byrådirektörstjänster i resp. Ae 26 och Ae 24. En av dem skall vara avdelningschefens ställföreträdare. Styrelsens förslag i detta sammanhang innebär bl. a., att en ny tjänst i Ae 26 nyinrättas. Chefen för upphandlingssektionen föreslås placerad i Ae 21, för vilket ändamål erfordras en ny tjänst.

150. Byggnadsbyråns VVS-avdelning bör organiseras på två sektioner, en för entreprenader och en för egen regi. En av sektionscheferna bör vara avdel-

ningschefens ställföreträdare och placeras i Ae 24. Denna tjänst föreslås nyinrättad. För den andra sektionen finnes en tjänst i Ae 23.

151. Inom entreprenadavdelningens distriktsorganisation fordras ett antal byråingenjörstjänster i A 21 som kontrollanter för byggnads-, rör- och el-arbeten. Framför allt inom installationsfacket har behovet av kontrollanter visat sig mycket starkt. Med placering av en rörkontrollant och en elkontrollant inom varje distrikt, erfordras 14 tjänster enbart för installationsfacket, vartill kommer minst en byggnadskontrollant i varje distrikt för själva husbyggnadsverksamheten. Med hänsyn till att distriktsorganisationen ännu är under uppbyggnad har styrelsen stannat vid att föreslå, att som extraordinarie endast inrättas sex tjänster i A 21. För detta ändamål erfordras fem nya sådana tjänster.

152. I enlighet med förslag av byggnadsstyrelseutredningen bör en ny tjänst som avdelningsdirektör i Be 1 inrättas på intendentsbyråns underhållsavdelning.

153. På grund av ökningen av det av styrelsen förvaltade fastighetsbeståndet i Stockholm och Stockholms län erfordras på underhållsavdelningen en ny byråingenjörstjänst i Ae 21 (byggnadskontrollant).

154. På den nuvarande slottssektionen saknas biträdespersonal. Sektionen anlitar intendentsbyråns expedition och styrelsens gemensamma skrivcentral för skrivhjälp och andra expeditionsgöromål. I och med att intendentsbyrån flyttar till nya lokaler och sektionen därvid placeras i annat våningsplan än byråns expedition, bortfaller så gott som helt möjligheten till hjälp med kontorsgöromål. Behov föreligger för övrigt sedan länge av ett biträde, som vid sidan av kontorsarbetet kan avlasta den tekniska personalen vissa göromål. Då byråns allmänna uppgifter ökar, bedömer styrelsen det icke möjligt att överflytta någon befattningshavare från expeditionen till slottssektionen. Styrelsen föreslår därför, att en ny kanslibiträdets tjänst i Ae 7 inrättas.

155. Den nya planerings- och upphandlingssektionen måste tillföras erforderlig biträdeshjälp för expeditionsgöromål. Det kanslibitråde, som nu finnes, handlägger vissa relativt kvalificerade ärenden och bör därför icke äläggas göromål, som kan utföras av personal i lägre tjänsteställning. Vad styrelsen nyss nämnt om konsekvenserna av byråns flyttning gäller även planerings- och upphandlingssektionen. Styrelsen föreslår därför, att en ny biträdets tjänst i reglerad befordringsgång inrättas vid sektionen.

156. För att icke föregripa resultatet av byggnadsstyrelseutredningens fortsatta arbete har byggnadsstyrelsen i fråga om bränslekontrollavdelningen icke föreslagit annan personalförstärkning än en underinspektörstjänst i Ag 17. På grund av det starkt ökade antalet anläggningar, som står under avdelningens tillsyn, har styrelsen sett sig nödsakad att redan nu tills vidare anställa en befattningshavare i denna lönegrad, varvid han avlönas av medel, som innevarande budgetår sparats i anledning av att vissa tjänster tidvis stått obesatta. För att kunna behålla befattningshavaren nästa budgetår erfordras medel för en tjänst i Ag 17.

157. Enligt Kungl. Maj:ts brev den 13 maj 1960 angående klassificering av vissa fasta maskinanläggningar m. m. skall som ansvarsmän vid värmeanläggningen i kvarteret Björnen i Stockholm vara placerade en maskinist i lönegrad A 9. Med anledning härav hemställer byggnadsstyrelsen, att en tjänst som maskinist (ansvarsmän) i A 9 inrättas för denna anläggning.

158. Av den personal som f. n. sköter värmeanläggningen i kvarteret Björnen i Stockholm — en montör, med arvode motsvarande löneklass 12, och en eldare i Ae 7 — avses montören flyttas till vattenfallsstyrelsen i Räcksta, medan eldaren önskar kvarstanna i innerstaden och bli överförd till styrelsens tjänst. Styrelsen föreslår att för nästa budgetår medel inräknas i byggnadsstyrelsens avlöningsstat för den sistnämnda tjänsten som eldare i Ae 7.

159. Arbetsförhållandena på hyresavdelningens landsortsdetalj är numera så ansträngd att om icke personalförstärkning tillföres avdelningen, hyresuppbörden och hyresutbetalningarna icke kommer att kunna effektueras tidsenligt. Avdelningschefen och dennes närmaste man, en byråsekreterare, måste avlastas vissa kvalificerade göromål om verksamheten på avdelningen skall kunna skötas. För detta ändamål förslår styrelsen, att en amanuensbefattning inrättas. Arbetet förutsättes skola bedrivas självständigt och av befattningshavaren kräves kameral utbildning och goda insikter i hyresfrågor.

160. Hyresavdelningens bostadsdetalj erfordrar en förstärkning med en kontorist som skall dels biträda föreståndaren rent allmänt, dels tilldelas egna kvalificerade göromål. Befattningshavaren skall bl. a. äga befogenhet att besluta om ändrade redovisningsterminer och att i viss omfattning medge uppskov med hyresinbetalning.

161. Planbyråns arkiv, som f. n. omhänderhas av fyra befattningshavare i A 3—A 10, behöver på grund av det svällande arkivmaterialet förstärkas med en karriterska i lönegrad Ae 5. Avdelningen för översiktlig planläggning och den juridiska avdelningen saknar f. n. till avdelningarna knuten biträdeshjälp och måste därför anlita byråns expedition. Då denna fått allt större svårigheter att tillhandagå med hjälp måste för att avdelningarna skall kunna sköta sina uppgifter på ett godtagbart sätt dessa förstärkas med var sitt biträde i reglerad befordringsgång.

162., 163. Den nuvarande chefen för den byggnadstekniska avdelningen är kontraktsanställd. Chefskapet för den nya tekniska byrån innebär ökade arbetsuppgifter och större ansvar. Bl. a. förutsättes att byråns chef skall ingå som ledande kraft i det av byggnadsstyrelseutredningen föreslagna byggnadsstyrelsens tekniska råd. I enlighet med vad byggnadsstyrelseutredningen föreslagit bör en cheftjänst i Bo 3 inrättas. Innehavaren av befattningen bör benämnas överingenjör. Enligt utredningen bör vidare en cheftjänst som byrådirektör alternativt som avdelningsdirektör inrättas på konstruktionsavdelningen. Då denne tillika skall vara överingenjörens ställföreträdare föreslås att tjänsten placeras i Bo 1 och därmed sättes i nivå med ställföreträdaretjänsterna på övriga tekniska byråer.

164. Enligt byggnadsstyrelseutredningen skall särskild projekteringsbyrå förestås av byggnadsråd. Styrelsen föreslår i enlighet härmed, att en byggnadsrådsbefattning i Be 3 inrättas på anstaltsbyrån.

165. Anstaltsbyrån måste i viss utsträckning förses med olika slag av fackmän såsom statiker, VVS- och el-tekniker. Dessa bör genom den ingående kännedom de kan förskaffa sig om byråns speciella byggnader kunna medverka till en ekonomisk typisering och förenkling av konstruktioner och installationer i förhållande till vad nu sker. De skall därjämte medverka vid projektering och upprättande av bygghandlingarna. Skall byrån kunna förvärva personer med de erforderliga kvalifikationerna måste till byråns förfogande stå två tjänster i Ae 23 (statiker, VVS) och en i Ae 21 (el). Av dessa tjänster finnes f. n. endast den senare, varför de två övriga behöver nyinrättas och placeras på byråns konstruktionsavdelning.

166.—192. Sammanlagt bör kostnaderna för 58 personer på administrativa byrån föras över från byggnadsanslag till avlöningsanslaget.

193.—202. Elva personer på utredningsbyrån har hittills avlönats från i huvudsak utredningsanslaget och dessa lönekostnader bör nu föras över till avlöningsanslaget.

203.—205. Lönekostnaderna för fem personer på projekteringsbyrån, vilka nu avlönas med utredningsmedel, bör föras över till förskottsstat.

206.—216. På intendentsbyrån avlönas nu tio personer från huvudsakligen fastighetsfondens stat. Kostnaderna för dessa personer bör belasta avlöningsanslaget.

217.—232. Lönekostnaderna för sammanlagt 17 personer på den föreslagna tekniska byrån bör överföras från byggnadsmedel till avlöningsanslaget.

234.—243., 245., 246. Sju personer på projekteringsbyrån, fem på byggnadsbyrån och två på anstaltsbyrån har hittills avlönats från avlöningsanslaget. I enlighet med utredningens förslag bör kostnaderna för dessa personer bestridas från förskottsstat.

248. Byggnadsstyrelsen tillstyrker byggnadsstyrelseutredningens förslag att det nuvarande anslaget Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m. slopas och att vederbörande kostnader i stället bestrides från avlöningsanslaget. I enlighet härmed bör avlöningsstaten kompletteras med en förslagspost för avlöningar till tillfällig personal m. m. I fråga om det åskade beloppets storlek hänvisar styrelsen till tidigare framställning den 14 augusti 1961 angående anslag för budgetåret 1962/63 till utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m. Av nämnda skrivelse framgår i huvudsak följande.

Anslaget utgick under budgetåren 1959/60—1961/62 med resp. 240 000, 500 000 och 700 000 kr. Nettoutgiften under budgetåren 1959/60 och 1960/61 var resp. 188 600 och 665 000 kr. Vid utgången av budgetåret 1959/60 utgjorde reservationen å anslaget 395 900 kr. Ett år senare var motsvarande belopp 230 000 kr., vilken summa dock disponerats för beslutade utredningar.

För budgetåret 1961/62 beräknade styrelsen den del av anslaget, som

ej hänförde sig till generalplanekostnader, till 300 000 kr. Sist nämnda kostnader beräknades till 400 000 kr. De för budgetåret tillgängliga medlen jämte möjliga tillgodoföranden från projekterings- och byggnadsanslag kan beräknas bli i sin helhet tagna i anspråk för redan pågående utredningar och för sådana som nu kan förutses.

I fråga om medelsbehovet för budgetåret 1962/63 anför styrelsen följande. På grundval av idétävlingen rörande plan för förläggning av Stockholms universitet bör en generalplan upprättas för universitetet. Vidare är befintliga generalplaner för de markområden, som disponeras av Karolinska mediko-kirurgiska institutet och Chalmers tekniska högskola, föråldrade bl. a. med hänsyn till universitetsutredningens förslag och måste därför överses. Kostnaderna för dessa planer uppskattas till (200 000 + 150 000 + 50 000) 400 000 kr.

Den del av anslaget, som ej hänför sig till generalplanarbetena, måste räknas upp med 100 000 kr. Höjningen är betingad av de ökade anspråk på utredningar, som föranledes av statsmakternas beslut i fråga om upprustning av verksamheten på bl. a. jordbrukets område, samt av väntade krav på utredningar på vårdområdet särskilt rörande specialskolor för handikappade. Vidare reses ständigt nya krav på utredningar rörande mark- och lokalbehov för institutioner i Stockholmsregionen, vilka har central förvaltningskaraktär.

Samtidigt anmäler styrelsen att av de under år 1960 antagna riktlinjerna för handläggning av byggnadsfrågor ej framgår om kostnaderna för ett visst byggnadsobjekt, som bestridits av utredningsanslaget, kan ersättas redan i samband med att projekteringsmedel anvisas ur det särskilda projekteringsanslaget under fonden för förlag till statsverket eller om utredningsanslag kan ersättas först när byggnadsanslag anvisats. Styrelsen har vid sin beräkning av utredningsanslagets storlek förutsatt att de av utredningsmedel bestridda initialkostnaderna för ett byggnadsföretag skall ersättas när projekteringsanslag anvisas.

Sammanlagt erfordras således under budgetåret 1962/63 för generalplan- och utredningsarbeten (400 000 + 400 000) 800 000 kr.

Yttranden

Vid utarbetande av sitt betänkande har *byggnadsstyrelseutredningen* förutsatt att ett fullständigt personalförslag för budgetåret 1962/63 skulle utarbetas av styrelsen och utredningen i samråd samt redovisas i anslutning till styrelsens anslagsäskanden dels i petitan hösten 1961, dels i förslaget till förskottsstat våren 1962. Sådant samråd har enligt utredningen ägt rum under petitaarbetet, varjämte utredningen tagit del av petitan under hand.

Den av styrelsen redovisade förändringen beträffande avlöningskostnadernas fördelning mellan olika anslag ansluter sig enligt utredningen till dess förslag. Utredningen anser sig kunna stödja byggnadsstyrelsens förslag rörande nya tjänster. Utredningen kan dock ej nu uttala sig om behovet av biträdespersonal i kontorstjänst.

Utredningen tillägger att förslaget till extraordinariesättning av extra tjänster med hänsyn till den ökade arbetsvolymen och styrelsens rekryteringsproblem ter sig rimligt och att styrelsens förslag till lönereglering av chefstjänster för byråer överensstämmer med de intentioner, varåt uttrycketts i betänkandet.

De smärre jämkningar i utredningens förslag, som styrelsen av lönetekniska och motsvarande skäl förordat, ger ej anledning till erinran från utredningens sida.

Utredningen uttalar att de i styrelsens petita lämnade förslagen, såvitt utredningen nu kan bedöma, icke kommer att föregripa resultaten av utredningens fortsatta arbete.

2. Byggnadsstyrelsen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	509 600	540 200
1961/62 (statsliggaren s. 423)	559 000	
1962/63 (förslag)	801 000	

Byggnadsstyrelsen hemställer, att anslaget höjes med 310 800 kr.

	Nettoutgift 1960/61	Anvisat 1961/62	Ökning eller minskning
1. Sjukvård m. m.	13 100	16 700	+ 9 500
2. Reseersättningar	113 700	119 000	+ 90 500
3. Bränsle, lyse och vatten	53 500	34 500	+ 19 700
4. Övriga expenser	361 600	386 800	+ 190 100
5. Publikationstryck	83 200	12 000	+ 6 000
	Nettoinkomst 1960/61	Beräknat 1961/62	
6. Särskilda uppbördsmedel: Försäljning av publikationer	84 700	10 000	— 5 000
			+ 310 800

Motiv

Vid beräkningen av omkostnadsanslaget har styrelsen utgått från nuvarande antal befattningshavare, för vilka omkostnaderna skall bestridas av anslaget. Detta antal befattningshavare uppgår till 202. Vid bifall till styrelsens förslag skulle antalet öka med 115 befattningshavare till 317. Ökningen motsvarar avrundat 57 procent. Ökade medel måste räknas för dessa 115 tillkommande tjänstemän. I brist på andra beräkningsgrunder bör man utgå från att de nytillkomna befattningshavarna i medeltal kräver i stort sett motsvarande omkostnader, som erfordras för nuvarande befattningshavare.

1. I enlighet härmed bör posten Sjukvård m. m., som nu motsvaras av två poster om 15 500 och 1 200 kr. under respektive styrelsens verksamhet i

allmänhet och styrelsens värmeledningspersonal ökas till sammanlagt avrundat 26 200 kr.

2. Posten Reseersättningar bör ökas på samma sätt till avrundat 187 000 kr. Med hänsyn till att utrednings- och tekniska byråernas personal företager resor i större utsträckning än övrig personal bör posten ökas med ytterligare 15 000 kr. till 202 000 kr. Från och med den 1 juli 1961 har traktamentskostnaderna stigit med drygt tio procent, vilket föranleder en ytterligare uppräknig av reseposten med ca 7 500 kr. till 209 500 kr.

3., 4. I posten *Expenser* ingår nu dels 49 000 kr. för engångsutgifter, varav 45 000 kr. för särskilda anläggningar, och dels 96 200 kr. för övriga utgifter för dessa anläggningar. Till dessa belopp bör vid en beräkning av anslagsökningen hänsyn icke tagas. Till grund för beräkningen bör således läggas (421 300 — 49 000 — 96 200) 276 100 kr. 57 procent av detta belopp uppgår till avrundat 157 400 kr. För de 38 helt nya tjänsterna erfordras engångsanskaffningar av möbler m. m. till ett beräknat belopp av sammanlagt 57 000 kr. Byggnadstekniska avdelningen, vars expensutgifter f. n. bestridas från förskottsstat, erlägger i likhet med flera statliga myndigheter bidrag till statens betongkommitté. Då någon ändring härutinnan icke bör ske, bör medel för bidraget, 10 000 kr., inräknas i styrelsens expenspost. På sätt framgår av särskild skrivelse skall i omkostnadsanslaget inräknas 130 600 kr. för särskilda anläggningar. Beträffande den närmare motiveringen för detta belopp hänvisas till skrivelsen, för vilken i detta sammanhang någon närmare redogörelse icke torde böra lämnas. Posten *Expenser* skulle alltså för nästa budgetår upptagas med (276 100 + 157 400 + 57 000 + 10 000 + 130 600) 631 100 kr. Beloppet bör fördelas med 54 200 kr. på delposten *Bränsle, lyse och vatten* samt 576 900 kr. på delposten *Övriga expenser*.

5. I fråga om posten till *Publikationstryck* föreslås en höjning till 18 000 kr.

Y t t r a n d e n

Byggnadsstyrelseutredningen har intet att erinra mot styrelsens sätt att beräkna omkostnadsanslaget.

Riksrevisionsverket erinrar om att byggnadsstyrelsen i anslutning till utredningens förslag om det nuvarande utredningsanslagets slopande och ersättande med en särskild post på avlöningsstaten för avlöningar till tillfällig personal uttalat, att styrelsen utgår från att de utgifter av omkostnadsnatur, som kan uppstå i samband med att posten användes för personalutgifter, får bestridas från denna post samt att om denna uppfattning ej skulle godtagas, på styrelsens omkostnadsstat upptages en särskild post, som motsvarar ifrågavarande post på avlöningsstaten. Enligt riksrevisionsverkets mening bör ifrågavarande omkostnader i vanlig ordning bestridas från omkostnadsanslaget.

D. DEPARTEMENTSCHEFEN

I. Avveckling av djurgårdsnämnden

Djurgårdsnämnden har till uppgift att handha statens exploateringsverksamhet i Stockholm samt att verka för en enhetlig och ändamålsenlig disposition av statens mark på Djurgården. Den senare uppgiften konkretiseras i åligganden för nämnden att verkställa en allmän planläggning i fråga om djurgårdsmarkens användning för skilda ändamål samt att biträda vid markupplåtelseärenden.

Den av nämnden bedrivna exploateringsverksamheten och dess arbete med uppgörandet av en dispositionsplan för Djurgården är att betrakta som uppdrag av engångsnatur. En avveckling av nämnden är därför påkallad, när angivna verksamhet nått ett sådant stadium att väsentligt ändrade betingelser för organisationen föreligger. Detta förutsattes också vid nämndens tillkomst år 1947. Efter en kartläggning i detalj av nämndens arbetsuppgifter har djurgårdsnämndsutredningen föreslagit, att nämnden skall avvecklas och dess återstående uppgifter överflyttas till byggnadsstyrelsen den 1 januari alternativt den 1 juli 1963. Viss reservation vad gäller tidpunkten har emellertid lämnats med hänsyn till de närmare uppgifter för verksamhetens fortgång som nämnden förutsatts skola redovisa. Sådana uppgifter har sedermera lämnats av nämnden i januari 1962.

Utredningens förslag har i allmänhet fått ett positivt mottagande vid remissbehandlingen. Viss tvekan har emellertid i några yttranden yppats rörande den föreslagna tidpunkten för djurgårdsnämndens avveckling. Härvid har bl. a. nämnden själv uttalat, att en fixering av denna tidpunkt f. n. icke bör ske.

Frågan om avveckling av djurgårdsnämnden och därmed sammanhängande spörsmål har aktualiserats vid flera tillfällen under senare år. För egen del anser jag, att med den nu framlagda utredningen erforderligt underlag föreligger för ett slutligt ställningstagande i frågan.

Även om en relativt sen tidpunkt väljes för djurgårdsnämndens avveckling, kommer likväl då att finnas kvar vissa på nämnden vilande uppgifter, vilka måste överföras till annat statligt organ. Såsom djurgårdsnämndsutredningen framhållit, ligger det närmast till hands att dessa uppgifter övertages av byggnadsstyrelsen. Denna fungerar som central myndighet för den civila statliga fastighetsförvaltningen och svarar bl. a. för förvaltningen av de delfonder av allmänna fastighetsfonden, varå djurgårdsmarken redovisas. Jag ansluter mig därför till utredningens förslag, att vid djurgårdsnämndens avveckling dess återstående uppgifter skall överföras till byggnadsstyrelsen.

Genom de av utredningen och nämnden lämnade uppgifterna torde vara klarlagt, att nämndens exploateringsverksamhet nu befinner sig i ett avslutande skede. Viss osäkerhet kan dock ännu anses föreligga i fråga om tidsplanen för avslutandet av denna verksamhet. Med hänsyn härtill finner jag

bl. a. följande principiella synpunkter böra vara vägledande vid valet av tidpunkt för omorganisationens genomförande.

Sådana inom eller utom stadsplan belägna områden, som avsetts för allmänna byggnader, bör utan olägenhet kunna överföras till byggnadsstyrelsens förvaltning praktiskt taget oberoende av tidsplanen för exploateringen för enskild bebyggelse. De av styrelsen nu förvaltade fastigheterna är i princip av samma natur som nämnda områden, varför deras överförande icke tillför styrelsen uppgifter av nytt slag. Med tanke på styrelsens åligganden att svara för statlig lokalanskaffning och byggnadsverksamhet torde dessutom en sådan överföring komma att medföra uppenbara fördelar ur samordningssynpunkt. I särskilt hög grad gäller detta i fråga om universitetsområdet vid Frescati. Utbyggnaden av Stockholms universitet, för vilken byggnadsstyrelsen svarar, innebär för styrelsen en omfattande och komplicerad arbetsuppgift. En särskild tjänsteman har inom byggnadsstyrelsen förordnats att med byggnadsråds ställning handlägga planerings- och programfrågorna för utbyggnaden. Behovet av en närmare samordning av byggnadsfrågorna och därmed förbundna åtgärder av exploateringskaraktär har i samband med planeringsarbetet kommit att framstå som allt klarare. Jag ämnar därför föreslå Kungl. Maj:t, att förvaltningen av universitetsområdet vid lämplig tidpunkt skall överföras från djurgårdsnämnden till byggnadsstyrelsen.

Vidare har erfarenheten visat, att vid en planmässigt bedriven exploateringsverksamhet ett slutförande av exploateringen för enstaka områden av skilda orsaker kan komma att taga längre tid än ursprungligen beräknats. Jag kan med hänsyn till byggnadsstyrelsens kompetens på området ej finna, att ett överförande till styrelsen i begränsad omfattning av vissa fullföljdsarbeten till exploateringen skulle kunna medföra större olägenheter. Eventuella risker härför bör kunna elimineras genom samarbete mellan nämnden och styrelsen under ett övergångsskede. Övervägande skäl talar vidare för att kontinuiteten i verksamheten säkrast garanteras, om tidpunkten för övergången till en ny organisation bestämmes i så god tid, att de berörda organen med tillräcklig noggrannhet hinner förbereda omställningen. Jag kan följaktligen icke heller dela de från ett par remissorgan framförda farhågorna att staten genom ett beslut om djurgårdsnämndens avveckling skulle försättas i ett sämre förhandlingsläge.

I likhet med utredningen anser jag, att djurgårdsnämndens exploateringsuppgifter bör vara i huvudsak slutförda, innan en ändrad organisation genomföres. Detta är motiverat av såväl principiella som praktiska skäl. För-siktigheten bjuder också, att byggnadsstyrelsen icke belastas med nya uppgifter förrän den i vissa avseenden mycket genomgripande omorganisation av styrelsen, som jag i efterföljande avsnitt kommer att föreslå, i praktiken genomförts samt verksamhetsformerna och arbetsrutinerna enligt de nya riktlinjerna hunnit stabiliseras.

Med beaktande av nu anförda synpunkter och de tidsuppgifter, som lämnats av djurgårdsnämnden, förordar jag avveckling av nämnden vid en något senare tidpunkt än den av utredningen föreslagna. Jag anser att en be-

tryggande tidsmarginal kommer att stå till nämndens förfogande, därest omorganisationen genomföres ett år senare än som angivits av utredningen eller den 1 juli 1964.

Enligt min mening bör det åligga nämnden att, i enlighet med vad nämnden själv uttalat, senast under år 1963 framlägga en plan för djurgårdsmarkens framtida disposition. Jag förutsätter, att nämnden även i övrigt bedriver sin verksamhet så, att överförandet av de återstående arbetsuppgifterna till byggnadsstyrelsen vid den av mig fixerade tidpunkten i möjligaste mån underlättas. I samband med anslagsäskandena för budgetåret 1964/65 bör byggnadsstyrelsen och djurgårdsnämnden i samråd framlägga förslag rörande personalens anställningsförhållanden m. m. och verksamhetens bedrivande under övergångsskedet. Vid avvecklingen bör beaktas personalens berättigade intressen.

Liksom utredningen anser jag att det fåtal försäljningsärenden, vilka kan beräknas bli överflyttade till byggnadsstyrelsen, bör kunna utan olägenhet behandlas i den ordning, som gäller för avyttring m. m. av statlig mark i övrigt.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga bestämmelser för byggnadsstyrelsen rörande handhavandet av de överförda uppgifterna ävensom övergångsbestämmelser i anledning av den föreslagna omorganisationen.

Till frågan om uppgifternas närmare inordnande i byggnadsstyrelsens organisation återkommer jag i det följande vid behandlingen av styrelsens byråorganisation.

I anslutning till sitt förslag har utredningen förordat, att riksmarskalks-ämbetet skulle utse en särskild rådgivande nämnd till djurgårdsförvaltningen i frågor om disposition av mark m. m. rörande Djurgården. I nämnden skulle riksmarskalken eller chefen för djurgårdsförvaltningen vara ordförande; övriga fem ledamöter skulle föreslås av respektive vetenskapsakademien, riksantikvarieämbetet, Stockholms stad, riksgäldsfullmäktige och byggnadsstyrelsen. Kostnaderna för nämnden skulle bestridas av djurgårdskassan. Ifrågavarande förslag har allmänt tillstyrkts vid remissbehandlingen.

Djurgårdens bevarande som park i största möjliga utsträckning är enligt min mening ett angeläget samhällsintresse. Det torde därför finnas skäl att det parkvårdande organet — djurgårdsförvaltningen — på angivet sätt förstärkes oavsett den nu föreslagna omorganisationen. Då den rådgivande nämndens verksamhet helt ligger inom ramen för djurgårdskassans ändamål, bör kostnaderna bestridas med kassans medel. Jag ansluter mig således till utredningens förslag i denna del och föreslår, att det skall ankomma på berörda statsorgan att, vid ifrågakommande initiativ från riksmarskalks-ämbetets sida, lämna den medverkan som förutsatts för nämndens verksamhet.

Utredningen har slutligen anfört vissa synpunkter i fråga om behandlingen av en del stalliga markfrågor och ansett, att en mindre utvidgning av försvarets fastighetsnämnds uppgifter borde övervägas. Beredningen av dessa spörsmål är ännu icke avslutad inom vederbörande departement.

II. Omorganisation av byggnadsstyrelsen

1. Vissa organisationsfrågor rörande samhällsplaneringen

I direktiven för byggnadsstyrelseutredningen framhävde jag bl. a., att utredningens huvuduppgift var att skyndsamt utarbeta förslag till en ändamålsenlig och effektiv organisation för statens husbyggnadsverksamhet och fastighetsförvaltning. Med tanke härpå ansåg jag att den i och för sig betydelsefulla frågan om avgränsningen av byggnadsstyrelsens verksamhetsområde tills vidare borde lämnas åsido och att utredningen således hade att utgå från att styrelsen alltjämt skulle vara den centrala myndigheten för bl. a. planväsendet.

I sitt betänkande har byggnadsstyrelseutredningen erinrat om ifrågavärande uttalanden i utredningsdirektiven och understrukt att utredningen bedrivit sitt arbete och utformat sina förslag från här angivna utgångspunkter. Utredningen har emellertid ansett sig böra ifrågasätta, om det med hänsyn till utvecklingen beträffande byggnadsstyrelsens arbetsuppgifter inte relativt snart kan visa sig befogat att taga upp frågan om en avgränsning av styrelsens ämbetsbefattning till förnyad prövning. I flera remissyttranden föreslås i anslutning härtill att bl.a. uppgifterna inom plan- och byggnadsväsendet bör brytas ut ur styrelsens verksamhet eller förordas att frågan om planväsendets organisation göres till föremål för särskild utredning.

Frågan rörande planväsendets organisation, vilken får ses som ett delspörsmål i det omfattande problemkomplexet rörande organisationen av samhällsplaneringen i vidaste bemärkelse, har tidigare berörts i skilda sammanhang. Härvid har förslag väckts rörande bl. a. samordnande åtgärder på samhällsplaneringens område. Jag vill i detta sammanhang erinra om några av de väsentligaste förslagen.

Relativt vittsyftande samordningsförslag beträffande organisationen på länsplanet framlades av 1948 års länsstyrelseutredning i dess betänkande angående länsstyrelsernas organisation och ställning inom länsförvaltningen (SOU 1950: 28). Förslagen ledde emellertid endast till en reformering av länsstyrelsernas inre organisation, varjämte samordningen av bl. a. planeringsverksamheten hos olika länsorgan utvecklades genom vissa åtgärder i syfte att skapa bättre förutsättningar för samverkan på tjänstemannaplanet.

År 1950 framlades av kommittén för stadsplaneväsendets omorganisation ett betänkande med förslag rörande planväsendets uppgifter och organisation (SOU 1950: 45). Kommittén fann, att den på längre sikt mest rationella lösningen av planväsendets centrala ledning vore att inrätta ett fristående organ. Av olika skäl, främst ovissheten om planuppgifternas framtida omfattning, samt om en statlig lokaliseringpolitisk verksamhet skulle komma att upptagas, hade emellertid kommittén ansett, att tillsynen över planväsendet och byggnadsväsendet tills vidare borde ankomma på byggnadsstyrelsen. Dessa frågor borde dock anförtros en särskild avdelning inom sty-

relsen under ledning av en överdirektör och indelad i två byråer. Även 1947 års byggnadsstyrelseutredning föreslog i anslutning till sist nämnda förslag i sitt betänkande rörande byggnadsstyrelsens arbetsuppgifter och organisation (SOU 1952: 35) att bl. a. ledningen av planväsendet skulle förläggas till en särskild avdelning inom styrelsen.

Båda de sist berörda förslagen anmälades i 1954 års statsverksproposition (VI ht. s. 67—70), varvid föredragande departementschefen bl. a. framhöll, att utvecklingen sedan stadsplanekommitténs betänkande framlagts i vissa avseenden gjort dess organisationsförslag mindre aktuellt. Departementschefen hänvisade härvid bl. a. till att vissa i sammanhanget betydelsefulla frågor utreddes av 1951 års byggnadsutredning samt till förslagen i 1946 års vatten- och avloppssakkunnigas betänkande (SOU 1951: 26) rörande organisationen för den statliga vatten- och avloppsverksamheten. Denna och organisationen för planväsendet borde lämpligen prövas i ett sammanhang. Riksdagen anslöt sig till departementschefens uppfattning.

1946 års vatten- och avloppssakkunniga hade förordat att vatten- och avloppsfrågorna skulle anförtros åt en till byggnadsstyrelsen knuten nämnd, som under ledning av en överdirektör skulle utgöra en avdelning i styrelsen. Frågan behandlades i samband med spörsmålet om vattenvårdens upprustning vid 1957 års riksdag. I propositionen nr 49 föreslogs, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsens vatten- och avloppsbyrå samt fiskeristyrelsens tillsynsavdelning skulle överföras till byggnadsstyrelsen. Förslaget blev emellertid icke bifallet av riksdagen (Rskr nr 381). Vattenvårdsfrågan behandlades sedermera vid 1958 års riksdag, då den nuvarande organisationen på området beslutades.

Planväsendets organisation berördes även av statens byggnadsbesparingsutredning i dess år 1957 avlämnade betänkande (SOU 1957: 47). Planväsendet och därmed likartade uppgifter borde enligt förslaget läggas på en särskild myndighet och en utredning härom tillsättas.

I sin år 1960 avgivna berättelse (§ 19) upptog riksdagens revisorer frågan om planväsendets centrala ledning till behandling. Revisorerna framhöll härvid bl. a., att redan de för samhällsbyggandet gällande författningarna medförde att ett icke ringa antal myndigheter och befattningshavare inkopplades på planfrågorna, varvid centralt främst märktes byggnadsstyrelsen. Bland myndigheter som bedrev översiktlig planeringsverksamhet nämndes vidare arbetsmarknadsstyrelsen, bostadsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, järnvägsstyrelsen, luftfartsstyrelsen, skolöverstyrelsen, lantbruksstyrelsen och lantmäteristyrelsen. Även kammarkollegiet samt fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion framhölls ha centrala uppgifter som berörde planväsendet. Bland regionala organ med uppgifter i planfrågor omnämnde revisorerna länsstyrelse, länsarkitektkontor, länsarbetsnämnd, länsbostadsnämnd, vägförvaltning med distriktsingenjör för vatten- och avloppsfrågor, lantbruksnämnd och lantmäterikontor.

Efter erinran om de tidigare övervägandena rörande med planväsendet sammanhängande organisationsfrågor föreslog revisorerna att frågan om

samhällsplaneringens centrala organisation skulle göras till föremål för en allsidig utredning. Revisorerna anförde i anslutning härtill bl. a. följande synpunkter.

Den moderna samhällsutvecklingen hade enligt revisorerna haft till följd, att behovet av översiktlig planering blivit alltmer framträdande och för framtiden kunde väntas göra sig gällande med ökad styrka. Den pågående befolkningsomflyttningen, vilken främst medförde en tillväxt av tätorterna, ställde sålunda bestämda krav på samhällenas utbyggnad icke minst så vitt gällde områden för bostads- och industribebyggelse, vägar och andra kommunikationsleder samt allmänna inrättningar av skilda slag. Alla dessa åtgärder avsåg investeringar till högst avsevärda belopp. Redan av detta skäl var det, framhöll revisorerna, av yttersta vikt, att utbyggnaden icke feldimensionerades eller erhöi en olämplig lokalisering. För människornas trivsel var det vidare inte mindre betydelsefullt, att problemen härvidlag löstes på ett ändamålsenligt sätt. Detta gällde f. ö. icke blott bebyggelseplaneringen i mera inskränkt bemärkelse. Allteftersom vattenkraften exploaterades och andra ingrepp i landskapsbilden gjordes, anmälde sig nämligen spørsmålet, om icke tiden var inne för en mera allomfattande landskapsplanering, inom vilken även naturvården erhöi sin tillbörliga plats. Det var enligt revisorerna med andra ord en fråga om gestaltningen av hela den miljö i vilken dagens och morgondagens människor hade att leva, verka och finna rekreation.

Vidare framhölls att förhållandena på förevarande område kännetecknades därav, att någon självständig planmyndighet icke fanns inrättad utan att hithörande förvaltningsuppgifter fullgjordes av en rad olika ämbetsverk. Det aktuella läget innebar alltså, att den centrala och översiktliga samhällsplaneringen var starkt splittrad, och att denna ordning åt verksamheten måste förläna ett drag av tyngd och omständlighet, som icke kunde undgå att verka hämmande på planarbetet. Icke minst förelåg enligt revisorerna risk för att mindre rationella lösningar kom till stånd i sådana fall, då viss fråga ingick i ett större, sakligt sett sammanhängande komplex men av administrativa skäl fick en isolerad behandling. Genom det till byggnadsstyrelsen knutna rådet för översiktlig planläggning hade, framhöll revisorerna, icke olägenheterna, som var förbundna med den organisatoriska splittringen på området, kunnat hävas.

Revisorerna skisserade även vissa konturer till en gemensam planmyndighet. I flera remissyttranden över förslaget framfördes emellertid kritik häremot, varvid i allmänhet anfördes att frågan om samhällsplaneringens organisation borde angripas allsidigt och förutsättningslöst.

Statsutskottet yttrade (SU 1961:116) i anledning av revisorernas förslag bl. a. att vägande skäl skulle kunna anföras för en omprövning av planeringsorganisationen i stort. Emellertid kunde resultaten av ett flertal då pågående sakkunnigutredningar förväntas påverka ett ställningstagande till föreliggande spørsmål. Härvid nämndes utredningarna om den bostadspolitiska organisationen, om byggnadsstyrelsens organisation, om den samhäl-

leliga lokaliseringsverksamheten och om naturskyddets organisationsproblem. En samlad prövning borde därför tills vidare anstå, varvid det dock var av största vikt att utbildade former för samarbetet mellan berörda myndigheter ytterligare utvecklades. Utskottet förutsatte slutligen, att Kungl. Maj:t hade sin uppmärksamhet riktad på problemet och tog de initiativ, som eventuellt kunde visa sig påkallade.

Av de tidigare nämnda utredningarna har, förutom byggnadsstyrelseutredningen, bostadspolitiska organisationskommittén numera framlagt sitt betänkande. Under år 1962 torde vidare förslag från 1960 års naturvårdsutredning vara att förvänta. Det bör här framhållas, att flera andra utredningar f. n. pågår i frågor som har nära samband med samhällsplaneringens organisation. Sålunda återstår för 1951 års byggnadsutredning, som år 1957 avlämnade sitt huvudbetänkande, ännu att behandla vissa frågor rörande regionplanering m. m. Bostadsbyggnadsutredningen har att överväga frågor, som äger samband med bostadsbyggandets planering. Vidare behandlar vattenvårdskommittén bl. a. organisationen inom vattenvårdens område och länsförvaltningsutredningen frågan om länsförvaltningens organisation. I sistnämnda utrednings uppdrag intager spörsmålet om samordning av samhällsplaneringsfrågor på länsplanet en framskjuten plats.

För egen del vill jag i förevarande sammanhang ytterligare betona de snabba förändringarna av samhället, som föranledes av bl. a. befolkningsomflyttningarna, den stigande levnadsstandarden, strukturomvandlingen inom näringslivet och bilismens expansion. För att kunna tillgodose de behov, denna utveckling medför inom samhällsbyggandet, kräves varje år avsevärda investeringar i anläggningar och byggnader. För att bl. a. riskerna för felinvesteringar skall elimineras, måste vikten av en samordning av verksamheten hos berörda statsorgan kraftigt understrykas. En större sammanhållning i organisatoriskt avseende inom samhällsplaneringen i vidsträckt bemärkelse ter sig därför såsom högst angelägen. Såsom en första åtgärd i detta syfte föreslår jag i det följande vissa ändringar beträffande det till byggnadsstyrelsen knutna rådet för översiktlig planläggning. En lösning av problemet i hela dess vidd synes emellertid, såvitt nu kan bedömas, icke kunna ernås utan ytterligare rätt vittgående åtgärder. Vilka konkreta organisatoriska anordningar, som från här antydda synpunkter bör vidtagas, kan självfallet inte avgöras förrän en allsidig utredning av hithörande frågor verkställts. En sådan utredning bör anförtros åt en i vanlig ordning tillkallad sakkunnigkommitté. Med hänsyn till de invecklade frågekomplex det här gäller krävs emellertid en ingående analys av problemställningarna samt ett klarläggande och angivande av de närmare riktlinjerna för sakkunnigkommitténs arbete. Den förberedande undersökning som sålunda erfordras synes mig lämpligen böra uppdragas åt en särskild arbetsgrupp med företrädare för de närmast berörda departementen.

I detta sammanhang vill jag även ta upp frågan om forskning på samhällsplaneringens område. Sådan forskning har hittills bedrivits i förhållandevis ringa omfattning och utan den samordning, som krävs för ett ra-

tionellt och effektivt utnyttjande av resurserna. Under senare år har behovet av en intensifierad forskning på detta område blivit alltmer framträdande. Med hänsyn härtill bör enligt min mening den nämnda sakkunnigkommittén taga även denna fråga under bedömning.

Innan jag övergår till att närmare redogöra för mina förslag till omorganisation av byggnadsstyrelsen vill jag framhålla, att jag härvid beaktar den förestående utredningen om samhällsplaneringens organisation. Vid omorganisationen av byggnadsstyrelsen föreslår jag sålunda, att plan- och byggnadsväsendet skall inordnas i styrelsen på sådant sätt, att förändringar i styrelsens organisation i detta avseende skall kunna vidtagas utan större olägenheter.

2. Allmänt rörande byggnadsstyrelsens organisation

Byggnadsstyrelsens nuvarande organisation grundar sig på beslut av statsmakterna år 1918. Genom en organisationsförändring 1925, varvid byggnadsbyråns utredningsavdelning ombildades till en självständig byrå, fick ämbetsverket i huvudsak sin nuvarande utformning. Den nu mer än 40-åriga organisationen svarar av flera skäl icke längre mot tidens krav. Personalen har sedan 1925 i det närmaste tiodubblats. Enbart under 1950-talet har verksamhetens omfattning ungefär fördubblats. Vidare kan en mycket kraftig expansion av byggnads- och förvaltningsuppgifterna väntas under innevarande decennium. Redan pågående eller beslutade utbyggnader av lokaler bl. a. för högre utbildning och forskning, för telefoni, radio och television samt för mentalsjukvård och fångvård pekar sålunda mot en fördubbling av den nuvarande byggnadsverksamheten redan under de närmaste åren. I detta läge är det enligt min mening nödvändigt, att en genomgripande omorganisation och en kraftig personell upprustning av byggnadsstyrelsen genomföres utan tidsutdräkt så att styrelsen blir i stånd att rationellt, effektivt och ekonomiskt leda den omfattande byggnadsverksamhet, som erfordras för förverkligande av beslutade och planerade reformer inom olika områden av samhällslivet. Vid omorganisationen och upprustningen bör särskilt beaktas att uppgifternas alltmer komplicerade natur och vidgade betydelse ställer ännu större krav än tidigare på specialisering, entydig arbetsfördelning och klar ansvarsfördelning. Samtidigt härmed skärpes fordringarna på styrelsens ledning och på samordningen av styrelsens olika delar. Det är vidare viktigt, att styrelsens organisation erhåller ökad flexibilitet för att med enklast möjliga medel kunna anpassas efter arbetsvolymens successiva tillväxt och variationer.

Mot den bakgrund, som här tecknats, vill jag med tillfredsställelse konstatera, att byggnadsstyrelseutredningen efter ett forcerat utredningsarbete kunnat framlägga ett betänkande inom sådan tid, att en proposition i ämnet kan föreläggas årets riksdag.

Byggnadsstyrelseutredningens förslag till organisation av byggnadsstyrelsen innebär i korthet följande.

Verksledningen förstärkes med en överdirektör i souschefs ställning jämte ett mindre stabsorgan i form av en organisationsavdelning. Som ett alternativ härtill har utredningen prövat behovet av ytterligare en organisationsnivå mellan verkschefen och byråcheferna, innebärande att två tjänster som teknisk direktör skulle inrättas. Utredningen har emellertid bedömt den sistnämnda lösningen icke nu vara påkallad.

Utredningen räknar vidare med att vissa byggnadsföretag av sällan förekommande art och storleksordning kan komma att kräva organisatoriska anordningar, som inte lämpligen kan tillgodoses inom ramen för en fast byråindelning. Med hänsyn härtill föreslår utredningen att, vid sidan av de permanenta byråerna, särskilda byråer skall kunna inrättas av Kungl. Maj:t efter förslag av byggnadsstyrelsen. Dessa bör enligt utredningens mening kunna kompletteras med programkommittéer eller motsvarande organ. Sådana särskilda byggnadskommittéer, som f. n. leder vissa större utbyggnadsprojekt, behöver vid denna organisation icke inrättas i fortsättningen.

Utredningens förslag till permanent byråindelning innebär, att byggnadsstyrelsens nuvarande sex byråer jämte en fristående avdelning ersättes med åtta byråer, nämligen en administrativ byrå för administrativa, juridiska och kamerala uppgifter, en lokalplaneringsbyrå för planering av statens lokalfrågor m. m. och för programutredningar, en projekteringsbyrå för projektering t. o. m. fullständiga bygghandlingar, en byggnadsbyrå för själva byggandet, en intendentsbyrå för fastighetsförvaltning inklusive bränslekontroll, en kulturhistorisk byrå för styrelsens uppgifter avseende kultur- och konsthistorisk byggnadsvård, en planbyrå för styrelsens uppgifter som centralt organ inom planväsendet samt en teknisk byrå för motsvarande åligganden inom byggnadsväsendet. För kostnadsuppskattningar och kostnadsberäkningar vid byggnadsföretag, vilka skall verkställas vid flera byråers befattnings med ett byggnadsärende, samt för efterkalkylering och indexarbete föreslås en särskild kalkylavdelning, direkt underställd verksledningen.

För att uppnå en effektiv organisation för bokföring och ekonomisk kontroll bör enligt utredningens mening dessa uppgifter centraliseras till en ekonomisk avdelning inordnad i administrativa byrån.

Utredningen förordar vidare, att två rådgivande organ inrättas vid byggnadsstyrelsens sida, nämligen byggnadsstyrelsens råd för samhällsplanering, vilket avses ersätta det nuvarande rådet för översiktlig planläggning, samt byggnadsstyrelsens tekniska råd, vars verksamhet skall anknyta till tekniska byråns uppgifter.

Utredningen har i detta sammanhang ej lämnat fullständigt förslag till personalorganisation för byggnadsstyrelsen, utan förklarat sig ämna återkomma till dessa frågor senare. För budgetåret 1962/63 har utredningen förutsatt att styrelsens personalbehov skall kunna tillgodoses efter förslag av styrelsen själv i samråd med utredningen. Utredningen har emellertid avgivit förslag rörande inrättande av vissa ledande befattningar från och med den 1 juli 1962.

Slutligen föreslår utredningen vissa förenklingar rörande styrelsens anslag.

Utredningens förslag har i allt väsentligt tillstyrkts vid remissbehandlingen. För egen del finner jag förslaget väl ägnat att läggas till grund för en omorganisation och upprustning av byggnadsstyrelsen. I det följande kommer jag att redovisa mina ställningstaganden till de olika avsnitten i utredningens förslag. Av praktiska skäl vill jag härvid först behandla frågan om byråorganisationen och vissa därmed omedelbart sammanhängande spörsmål. Därefter kommer jag att framlägga mitt förslag beträffande verksamheten och slutligen tar jag ställning till personal- och anslagsfrågorna.

3. Byråorganisationen m. m.

Utvecklingen inom byggnadsstyrelsens verksamhetsområde nödvändiggör, såsom förut påpekats, en klar och entydig arbets- och ansvarsfördelning mellan styrelsens olika enheter. För att främja effektivitet och ekonomi i organisationen bör denna fördelning syfta till att ge enheterna ensartade och ändamålsenligt avgränsade arbetsuppgifter. Vid styrelsens indelning i byråer bör härvid enligt min mening såsom byggnadsstyrelseutredningen föreslagit funktionsprincipen tillämpas.

I likhet med utredningen finner jag en omorganisation i första hand erforderlig i fråga om nuvarande utredningsbyrån och byggnadsbyrån. De mest framträdande organisatoriska bristerna i den bestående *byråorganisationen* hänför sig nämligen till den olämpliga fördelningen mellan de båda byråerna av olika avsnitt i projekteringsarbetet och i sammanförandet inom nämnda byråer av sinsemellan olikartade uppgifter. Jag biträder därför utredningens förslag, att en byrå inrättas för planering, utredning och programmering rörande statens lokalfrågor. Såsom byggnadsstyrelsen förordat bör denna byrå lämpligen kallas utredningsbyrå. En byrå — vilken med hänsyn till vad jag föreslår i det följande bör benämnas första projekteringsbyrå — bör svara för styrelsens allmänna projekteringsarbete på grundval av föreliggande programhandlingar fram till fullständiga bygghandlingar. Ansvar för själva byggandet bör förläggas till en uteslutande för denna uppgift organiserad byggnadsbyrå. En förstärkning av styrelsens resurser är vidare motiverad av de alltmer ökade kraven på styrelsen med avseende på dess allmänna uppgifter inom byggnadsväsendet. Dessa uppgifter bör därför brytas ut ur den nuvarande byggnadsbyrå och förläggas till en nyinrättad teknisk byrå.

En administrativ byrå finner jag självklart böra ingå i organisationen. Förslaget rörande en planbyrå och en kulturhistorisk byrå föranleder ej heller invändning från min sida.

Styrelsens fastighetsförvaltning bör liksom nu omhänderhas av intendentsbyrå. I enlighet med vad utredningen föreslagit torde värmetekniska avdelningen med hänsyn till bränslekontrollens nära samband med fastighetsförvaltningen inordnas i denna byrå.

Såsom utredningen uppmärksammat, kommer byggnadsstyrelsens verksamhet under 1960-talet att bl. a. avse vissa exceptionellt stora byggnadsob-

jekt. Detta förhållande betingas väsentligen av den pågående utbyggnaden inom universitets- och högskoleväsendet. Projekt av denna art har hittills i vissa fall icke ansetts böra uppdragas åt byggnadsstyrelsen utan har anförtrots fristående organ i form av särskilda byggnadskommittéer. Då en större organisation torde innebära avsevärda fördelar bl. a. genom tillgång till bättre tekniska, ekonomiska och administrativa resurser, ökade möjligheter till utvecklingsarbete samt goda betingelser för att samla vidgad erfarenhet och att åstadkomma samordning mellan skilda byggnadsuppgifter, bör enligt min mening fristående byggnadskommittéer i fortsättningen icke nyinrättas. I stället bör byggnadsstyrelsens organisation tillföras sådana förstärkningar och ges sådan flexibilitet, att styrelsen kan förutsättas effektivt genomföra projekt av nämnda storleksordning.

När det gäller själva byggandet utgår jag från att byggnadsbyrån vid behov skall kunna svara för även de största projekten. I likhet med utredningen och ett antal remissinstanser finner jag däremot, att programarbetet och ledningen av projekteringen kan fordra särskilda organisatoriska anordningar. Jag kan i stort sett biträda utredningens förslag till lösning av denna fråga. Möjlighet bör sålunda finnas att inom byggnadsstyrelsen för mycket stora eller eljest särpräglade byggnadsprojekt inrätta speciella enheter vid sidan av den permanenta byråindelningen. Dessa enheters chefer torde vanligen böra ges byggnadsråds ställning och efter förslag av byggnadsstyrelsen tillsättas av Kungl. Maj:t. Med hänsyn härtill föreslår jag, att bemyndigande lämnas Kungl. Maj:t att vid behov inrätta dylika tjänster. Erforderlig personal i övrigt på dessa speciella byråer bör lämpligen avdelas från styrelsens permanenta byråer och då i första hand från utredningsbyrån och första projekteringsbyrån.

För närvarande bedömer jag behov föreligga av två speciella byråer. Med hänsyn till bl. a. den nuvarande organisationen för utbyggnaden inom mentalsjukvård och fångvård bör en sådan byrå inrättas för denna och därmed jämförlig byggnadsverksamhet — andra projekteringsbyrån. Vidare bör en byrå inrättas för i huvudsak universitets- och högskoleutbyggnaderna i Göteborg och Lund — tredje projekteringsbyrån. Inom en snar framtid torde det därjämte bli nödvändigt att inrätta en särskild projekteringsbyrå för i första hand utbyggnaden av Stockholms universitet vid Frescati. Det bör ankomma på byggnadsstyrelsen att närmare fördela projekteringsarbetet mellan de olika byråerna, varvid praktiskt-organisatoriska synpunkter bör vara avgörande.

I likhet med utredningen finner jag det ändamålsenligt, att för större byggnadsföretag programkommittéer med företrädare för nyttjaren och andra intressenter, i förekommande fall även kommunala, utses av Kungl. Maj:t. I allmänhet torde det vara lämpligt, att den representant för byggnadsstyrelsen som jag förutsätter böra ingå i sådan kommitté, blir chefen eller eventuellt annan högre tjänsteman inom vederbörande projekteringsbyrå. Kommittéernas behov av utredningspersonal bör, såsom jag förut antytt, huvudsakligen tillgodoses genom utredningsbyråns försorg. Härigenom erhålles

samordning mellan byggnadsstyrelsens programarbete och det programarbete, som bedrivs av kommittéerna, liksom även kontinuitet i byggnadsärendenas handläggning. Det torde få ankomma på byggnadsstyrelseutredningen att i sitt fortsatta arbete beakta denna fråga vid den mera ingående bedömningen av personalbehovet inom utredningsbyrån.

Tillsättandet av en programkommitté bör enligt min mening icke innebära, att byggnadsstyrelsens uppgifter rörande byggnadsärendena begränsas. Styrelsen bör sålunda även i dessa fall göra vederbörande framställningar till Kungl. Maj:t samt efter erforderligt samråd med kommittén svara för projekteringen och byggandet.

Vad beträffar frågan om *organisationen för bokföring och ekonomisk kontroll samt för kostnadsberäkning och efterkalkylering* vill jag anföra följande.

Bokföring och ekonomisk kontroll är i nuvarande organisation förlagda till administrativa byråns kameralavdelning samt till olika enheter inom styrelsens tekniska byråer. Ett sådant system kan, då arbetsuppgifterna är av mindre omfattning, i och för sig innebära vissa fördelar. Utredningen har emellertid framhållit, att åtskilliga ganska betydande olägenheter är förknippade med detta system och att dessa olägenheter kommer att ytterligare accentueras vid den ökade arbetsvolym som väntas under 1960-talet.

I likhet med utredningen finner jag det synnerligen angeläget, att garantier skapas för att verksledningen snabbt och effektivt skall kunna tillförsäkras information om det ekonomiska läget beträffande byggnadsverksamhet och fastighetsförvaltning. Lika viktigt är att en effektiv kostnadsövervakning kan utövas och att tillfredsställande underlag erhålles för erforderliga kostnadsanalyser. Härför erfordras en effektivisering av bokföring och redovisning, främst genom samordning av förekommande bokföringssystem och en högre grad av mekanisering av bokföringsarbetet.

Organisatoriskt ställer dessa förhållanden krav på en större koncentration än f. n. i arbetets handhavande inom styrelsen. Jag biträder på grund härav utredningens förslag, att de olika bokföringsenheterna skall sammanföras till en ekonomiavdelning inom administrativa byrån. På denna avdelning skall bl. a. ankomma att genom regelbundna rapporter hålla berörda tekniska byråer informerade om medelsdispositioner och om den ekonomiska ställningen för uppdrag och arbeten m. m.

Här avsedda åtgärder är emellertid endast att betrakta som ett första steg mot en slutlig lösning av denna fråga. Ett fullföljande av omorganisationen kräver en omsorgsfull och detaljerad planering av såväl bokföringssystemen som de därmed sammanhängande rutinerna. Härför erfordras ytterligare ingående utredning, vilken enligt byggnadsstyrelseutredningens mening bör anförtros åt en särskild sakkunnig. Jag kommer därför senare denna dag att begära Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla en sådan sakkunnig. Under omställningsperioden kommer vidare olika övergångsanordningar i fråga om bokföringens organisation att erfordras. I avbidan på resultatet

av utredningen är jag icke beredd att taga ställning till frågan om förändringar med avseende på attestskyldighet och utanordningsbeslut. Ett ställningstagande till förslaget att mindre ekonomiavdelningar eller motsvarande anordningar skall bibehållas på de berörda tekniska byråerna bör av samma skäl anstå.

Enligt min uppfattning är det angeläget, att byggnadsstyrelsen tilldelas erforderliga resurser för att med tillräcklig omsorg kunna utföra de kostnadsuppskattningar och kostnadsberäkningar, vilka skall ligga till grund för Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut i byggnadsärenden. För ett ekonomiskt byggande kan vidare analyser och delberäkningar erfordras för att belysa de kostnadsmässiga konsekvenserna av olika alternativa lösningar. Såsom utredningen påpekat bör också efterkalkyler verkställas. En med hithörande arbete sammanhängande uppgift är slutligen att utarbeta byggnadskostnadsindex och index för kostnadsreglering av husbyggnadsentreprenader. Jag delar utredningens uppfattning, att dessa uppgifter bäst torde lösas, om de samlas i en enda arbetsgrupp inom styrelsen. Då denna arbetsgrupp kommer att få betjäna eller eljest har samband med flera av styrelsens byråer, tillstyrker jag utredningens förslag, att arbetsgruppen såsom en särskild kalkylavdelning ingår i organisationen vid sidan av byråerna.

Däremot kan jag på av statskontoret anförda skäl icke biträda utredningens förslag att en fristående organisationsavdelning inrättas som ett stabsorgan åt verksledningen.

De olika *byråernas interna organisation* synes i allt väsentligt kunna lösas enligt byggnadsstyrelseutredningens förslag.

Administrativa byrån bör lämpligen indelas i en allmän avdelning, en personalavdelning och en ekonomiavdelning, varvid den sistnämnda indelas i en kameralsektion och en sektion för kostnadsbokföring. På byrån bör slutligen styrelsens ombudsman vara placerad.

Utredningens förslag att *utredningsbyrån* (lokalplaneringsbyrån) indelas i en planeringsavdelning och en programavdelning samt förses med en gemensam expedition kan jag tillstyrka. Jag ansluter mig också till utredningens uttalanden, att ett differentierat kunskaps- och erfarenhetsområde bör vara representerat bland byråns personal och att såväl teknisk utbildning inom olika fack som ekonomisk och samhällsvetenskaplig utbildning samt erfarenheter av organisationsfrågor m. m. kan vara lämplig grund för handhavandet av olika uppgifter inom byrån. Härigenom räknar jag med att byråns inrättande skall vidga möjligheterna att överföra uppgifter från svårrekryterad personal med kvalificerad teknisk utbildning till andra personalkategorier.

Första projekteringsbyråns organisation bör enligt min mening lämpligen anknyta till de i projekteringsarbetet deltagande huvudslagen av fackmän. Varje fack bör bilda en avdelning inom byrån. Jag föreslår sålunda att byrån indelas i en arkitektavdelning, en byggnadsteknisk avdelning, en värme-, ventilations- och sanitetsteknisk avdelning, en elektroteknisk avdelning och

en väg- och vattenbyggnadsteknisk avdelning. Byrån bör härjämte i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag förses med en avdelning för standardiserings- och utvecklingsarbete ävensom med ett gemensamt kansli.

Utredningen har ansett, att omfattningen och betydelsen av byggnadsstyrelsens projekterande och byggande verksamhet motiverar en organisation som möjliggör projektering genom eget organ till viss mindre del. Huvuddelen av projekteringsarbetet förutsättes dock alltjämt skola utföras av utomstående konsulter. Emot dessa riktlinjer har jag intet att invända. Huruvida det egna projekteringsarbetet bör bedrivas i ett särskilt projekteringskontor eller direkt inom de olika avdelningarna är ett spörsmål, vartill jag nu icke är beredd att taga ställning. Det synes mig lämpligt att utredningen, som under sitt fortsatta arbete har att mera ingående undersöka personalbehovet inom byrån, ytterligare överväger ifrågavarande organisationsspörsmål.

Byggnadsbyråns huvuduppgifter skall vara att, sedan bygghandlingar mottagits från projekteringsorganet, utföra byggnadsföretagen genom entreprenör eller i egen regi. Egenregiverksamhetens omfattning har under senare år avsevärt reducerats. En viss ytterligare minskning planeras av byggnadsstyrelsen. Detta är enligt min uppfattning lämpligt. Det torde vidare böra undersökas om inte verksamheten inom det elektrotekniska facket ytterligare bör krympas något.

Jag föreslår — med avvikelse i vissa avseenden från utredningens förslag — att byggnadsbyrån indelas i en entreprenadavdelning och en egenregiavdelning för byggnadsarbeten, en värme-, ventilations- och sanitetsteknisk avdelning, en elektroteknisk avdelning och en allmän avdelning. Såsom chef för allmänna avdelningen bör den av utredningen föreslagna biträdande byggnadschefen fungera. I avdelningen bör kansliet inordnas. Till entreprenadavdelningen bör en regional organisation för byggnadsledning och byggnadskontroll anslutas samt till egenregiavdelningen liksom nu en arbetschefsorganisation. Frågan om antalet regionala enheter, deras närmare uppgifter etc. ingår i byggnadsstyrelseutredningens uppdrag att vidare undersöka.

Intendentsbyrån bör i enlighet med byggnadsstyrelseutredningens förslag organiseras i en underhållsavdelning, uppdelad i fem underhållssektioner samt en planerings- och upphandlingssektion, en fastighetsavdelning, en hyresavdelning, en utrikesavdelning, en bränslekontrollavdelning och ett gemensamt kansli. Djurgårdsnämndens återstående arbetsuppgifter förutsettes bli förlagda till den härför anpassade fastighetsavdelningen.

Jag biträder byggnadsstyrelseutredningens förslag i fråga om *kulturhistoriska byråns* organisation samt vidare utredningens förslag att *planbyrån* skall indelas i en avdelning för samordning och information, en avdelning för översiktlig planläggning, en allmän avdelning, en juridisk avdelning och en expedition med arkiv. I detta sammanhang vill jag understryka önskvärheten av att bland planbyråns personal bör ingå olika slag av fackmän med samhällsvetenskaplig och annan utbildning, vilka genom

sin kunskap och erfarenhet på skilda specialområden kan bidra till ett effektivt lagarbete för vidareutveckling av samhällsplaneringen.

Tekniska byrån bör enligt min mening, såsom utredningen föreslagit, tills vidare organiseras i en allmän avdelning, en konstruktionsavdelning, en materialavdelning och en expedition med arkiv. Med hänsyn till installationsteknikens betydelse i byggnadsverksamheten och för dess ekonomi förordar jag emellertid att byggnadsstyrelseutredningen ytterligare undersöker hur installationsfrågorna organisatoriskt skall handläggas inom byrån.

I det föregående har angivits huvuddragen i den planerade fördelningen av projekteringsarbetet mellan första projekteringsbyrån och de *speciella byråerna* — andra och tredje projekteringsbyråerna. Det har vidare förutsatts, att byggnadsstyrelsen skall äga från praktiskt-organisatoriska synpunkter bestämma den närmare arbetsfördelningen mellan de olika projekteringsbyråerna. Med hänsyn härtill får det även ankomma på byggnadsstyrelsen att fixera byråernas organisation alltefter omfattningen och karaktären av de arbetsuppgifter, som anförtros respektive byrå. Huvudprincipen för de speciella byråernas organisation bör vara att de med avseende på projekteringsuppgifterna skall byggas upp efter samma mönster som första projekteringsbyrån och erhålla fackmän av skilda slag från denna. När det gäller organisationen av andra projekteringsbyrån bör med beaktande av redan bestående organisation och föreslagen överflyttning av personal från mentalsjukvårdsberedningens byggnads- och utrustningsdelegation två avdelningar inrättas, nämligen en för programmerings- och projekteringsledning för mentalsjukvårdsbyggnader och en för fångvårdsbyggnader m. m. Föreslagen personal i övrigt redovisas enligt huvudprincipen för organisationen på första projekteringsbyrån.

4. Byggnadsstyrelsens ledning m. m.

Jag anser det uppenbart att verksamhetens väsentligt ökade omfattning och de olika uppgifternas alltmer komplicerade karaktär f. n. ställer betydligt större fordringar på *byggnadsstyrelsens ledning* än förut. Det är bl. a. angeläget, att tillräckliga resurser finnes för att tillse att erforderlig samordning av de olika byråernas verksamhet kommer till stånd. Vidare synes en fördelning på flera personer av sådana ledande, kontrollerande och beslutande funktioner, vilka nu måste utövas av verkschefen ensam och därför i längden måste bli alltför betungande för denne, inte längre kunna anstå. En förstärkning av byggnadsstyrelsens ledning bör därför enligt min mening ske.

Byggnadsstyrelseutredningen har övervägt två alternativ för en sådan förstärkning. Det ena går ut på att en tjänst som överdirektör och souschef skall inrättas och det andra innebär, att närmast under generaldirektören skall finnas två tekniska direktörer. Utredningen har stannat för att f. n. förorda det förra alternativet men samtidigt anfört, att en omprövning av frågan framdeles kan bli påkallad. Behovet av en förstärkning av verksled-

ningen har i allmänhet understrukits vid remissbehandlingen och flera remissinstanser, däribland statskontoret, har ansett att alternativet med två direktörer redan nu bör väljas.

Efter att ha övervägt de skilda för- och nackdelar, som är förenade med de olika förslagen, har jag kommit till den uppfattningen, att organisationen av byggnadsstyrelsens ledning bör lösas efter de principer som förordats av bl. a. statskontoret. Härvid bör behovet av samordning och gemensam ledning av dels projektering och byggande, dels fastighetsförvaltning och lokalplanering samt de administrativa och ekonomiska funktionerna i första hand tillgodoses. Jag föreslår på grund härav att administrativa byrån, utredningsbyrån, intendentsbyrån och kalkylavdelningen underställes en avdelningschef samt att första projekteringsbyrån, de för vissa större objekt organiserade specialbyråerna och byggnadsbyrån samordnas under en teknisk direktör. Kulturhistoriska byrån, planbyrån och tekniska byrån, vilka huvudsakligen representerar styrelsens myndighetsuppgifter, anser jag lämpligen böra direkt underställas generaldirektören. Jag har härvid beaktat att nämnda byråer kan komma att beröras av den i det föregående föreslagna särskilda utredningen rörande den statliga organisationen av samhällsplaneringen och därmed sammanhängande spörsmål.

I enlighet med nu gällande ordning bör generaldirektören i princip ha ensam beslutanderätt i de ärenden, i vars prövning han deltar. Såsom ledamöter i styrelsen skall ingå den tekniske direktören, avdelningschefen och byråcheferna. Som ställföreträdare för generaldirektören bör, efter förslag av denne, förordnas tekniske direktören eller avdelningschefen.

Den nuvarande organisatoriska splittringen inom samhällsplaneringsområde motiverar enligt min uppfattning, såsom tidigare framhållits att det till byggnadsstyrelsen knutna rådet för översiktlig planläggning ges en fastare form. Att en utredning rörande den statliga organisationen av samhällsplaneringen m. m. kommer att tillsättas kan icke få utgöra något hinder härför, eftersom en ändrad organisation inom området kan beräknas bli genomförd först efter ett flertal år. Jag biträder sålunda byggnadsstyrelseutredningens förslag om inrättandet av *byggnadsstyrelsens råd för samhällsplanering*. I rådet bör, liksom i dess nuvarande motsvarighet, ingå representanter för arbetsmarknadsstyrelsen, bostadsstyrelsen, lantbruksstyrelsen, lantmäteristyrelsen, skolöverstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statens råd för samhällsforskning, Svenska stadsförbundet och Svenska landskommunernas förbund.

Behov av ett permanent samarbetsorgan föreligger också i anslutning till byggnadsstyrelsens uppgift att utfärda tekniska anvisningar till byggnadsstadgan och därmed sammanhängande verksamhet. I överensstämmelse med byggnadsstyrelseutredningens förslag bör därför ett *byggnadsstyrelsens tekniska råd* inrättas. Såsom utredningen föreslagit bör detta tills vidare omfatta 16 ledamöter. Av dessa bör en ledamot representera vardera statens råd för byggnadsforskning, Svenska arkitekters riksförbund, Svenska väg- och vattenbyggares riksförbund, Värme-, ventilations- och sani-

tetstekniska föreningen, Svenska elektroingenjörers riksförening, Svenska byggnadsarbetareförbundet, Svenska byggnadsentreprenörföreningen, Svenska byggnadsindustriförbundet, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, stadsarkitektföreningen och byggnadsinspektörsföreningen samt två ledamöter representera de kooperativa och allmännyttiga bostadsföretagen.

Nu nämnda ledamöter i de båda råden bör för en tid av högst tre år förordnas av Kungl. Maj:t på förslag av byggnadsstyrelsen efter samråd med vederbörande myndighet, organisation eller företag. Byggnadsstyrelsens generaldirektör bör vara ordförande i båda råden. Chefen för planbyrån bör i denna sin egenskap vara vice ordförande och föredragande i rådet för samhällsplanering samt chefen för tekniska byrån inneha samma funktioner i tekniska rådet. Rådets behov av kansli anser jag kunna tillgodoses genom de nämnda byråernas försorg. Byggnadsstyrelsen bör vidare ha möjlighet att — vid sidan av råden eller som adjungerade ledamöter av dessa — tillkalla särskilda sakkunniga och experter. Jag föreslår slutligen att till icke statsanställda ledamöter i råden skall utgå särskild ersättning enligt grunder som torde få fastställas av Kungl. Maj:t.

En tablå över den nu föreslagna organisationen för byggnadsstyrelsens verksamhet och byråindelning torde såsom bilaga (*Bilaga 2*) få fogas till statsrådsprotokollet för denna dag.

5. Personalfrågor

Den nya organisationen av byggnadsstyrelsen förutsätter bl. a. inrättande av ett betydande antal nya tjänster. Såsom jag tidigare föreslagit skall verkets ledning förstärkas med två högre tjänster, nämligen en som teknisk direktör och en som avdelningschef. Den tekniske direktören bör placeras i lönegraden B 5 och avdelningschefen i B 4. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att senare taga ställning till om innehavarna av dessa tjänster skall vara extra ordinarie eller förordnas på viss tid. Genom denna förstärkning av verksamheten torde behovet av ett särskilt arvode till generaldirektörens ställföreträdare bortfalla.

Jag har intet att erinra mot att en tjänst som avdelningsdirektör i Be 1 inrättas på den nya kalkylavdelningen. Vidare förordar jag att på denna avdelning inrättas två nya tjänster som förste byråingenjör alternativt förste aktuarie i Ae 23.

Genom den nya byråindelningen erhåller chefen för den administrativa byrån större ansvar och mera omfattande arbetsuppgifter än tidigare. Bl. a. med hänsyn härtill bör hans tjänst i lönehänseende jämföras med chefs-tjänsterna på övriga byråer och placeras i Bo 3. Vidare bör hans tjänsttitel ändras till byggnadsråd. På administrativa byråns allmänna avdelning torde vidare inrättas en tjänst som byrådirektör i Ae 24 och en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 23. Vidare bör en befattning som kontorist i Ae 9 placeras på avdelningen. Befattningshavaren skall ha till uppgift att biträda avdelningschefen och tekniske direktören. Personalavdelningen bör för-

stärkas med en förste byråsekreterare i Ae 21 samt två kontorsbiträden i reglerad befordringsgång. Chefen för ekonomiavdelningen bör i enlighet med styrelsens förslag vara byrådirektör i Ae 26. Chefen för kostnadsbokföringssektionen torde placeras i Ae 21 med tjänstetiteln förste revisor. På kameralsektionen bör en tjänst som kontorist i Ae 9 inrättas. Övriga förslag till nya tjänster på administrativa byrån anser jag mig icke kunna tillstyrka.

Jag tillstyrker de föreslagna nya tjänsterna på utredningsbyrån, dock med den modifikationen att tjänsterna bör vara extra-ordinarie i stället för, som styrelsen begärt, ordinarie.

Chefen för första projekteringsbyrån torde liksom motsvarande befattningshavare på nuvarande utredningsbyrån vara placerad i Bo 3. I övrigt har jag icke annan erinran mot de föreslagna nya tjänsterna på denna byrå än att chefen för el-avdelningen bör vara avdelningsdirektör i Be 1 i stället för byrådirektör i Ae 26. Vidare bör de av styrelsen för anstaltsbyrån begärda två tjänsterna som förste byråingenjör i Ae 23 inplaceras på projekteringsbyråns byggnadstekniska avdelning respektive VVS-avdelning.

Mot styrelsens förslag till nya tjänster på byggnadsbyrån har jag ingen annan erinran än att beteckningen på de fem nya tjänsterna i Ae 21 inom distriktsorganisationen bör vara byggnadsinspektör. Den nuvarande chefen för byrån är placerad i lönegraden Bp 4 med byggnadschefs tjänstetitel. Vid uppkommande vakans bör tjänsten ändras till tjänst som byggnadsråd i Be 3.

Styrelsens förslag till nya tjänster på intendentsbyråns underhållsavdelning tillstyrker jag, dock att tjänsten som kontorsbiträde bör placeras i reglerad befordringsgång. Jag har heller icke något att erinra mot att på bränslekontrollavdelningen inrättas en tjänst som maskinist i Ao 9 och en tjänst som eldare i Ae 7. Utrikesavdelningen bör förstärkas med en kontorsskrivare i Ae 13 på grund av avdelningens ökade arbetsuppgifter för utrikesrepresentationens personalbostadsärenden. På hyresavdelningen bör inrättas en tjänst som byråassistent i Ae 19 och en som kontorist i Ae 9.

I fråga om planbyrån föreslår jag inrättandet av en tjänst som kartbiträde och en som kontorsbiträde, båda i reglerad befordringsgång, på byråns expedition.

Tekniska byråns chef bör vara överingenjör i Be 3 och chefen för byråns konstruktionsavdelning avdelningsdirektör i Be 1.

Vidare bör två tjänster som byggnadsråd i Be 3 inrättas för cheferna för andra och tredje projekteringsbyråerna.

Mitt förslag innebär, att sammanlagt 52 nya tjänster nyinrättas hos byggnadsstyrelsen.

Styrelsens förslag till extra-ordinatesättning av ett antal befintliga tjänster anser jag mig böra biträda. Vidare förordar jag ändrad lönegradsplacering m. m. för ett antal befintliga tjänster. En översiktlig tablå över hela den föreslagna personalorganisationen torde såsom bilaga få fogas till statsrådsprotokollet (*Bilaga 3*). I tablåen har upptagits dels samtliga tjänster för vilka kostnaderna avses skola bestridas från avlöningsanslaget, dels alla ordina-

rie tjänster samt extra-ordinarie tjänster i lägst lönegraden 21, för vilka kostnaderna förutsättes komma att bestridas från byggnadsanslag.

Jag vill anmäla, att mina förslag beträffande byggnadsstyrelsens personaluppsättning, i vad de angår de olika befattningarnas lönegradsplacering, har varit föremål för överläggningar mellan företrädare för kommunikations- och civildepartementen samt vederbörande personalorganisationer och därvid godtagits av organisationerna.

Kungl. Maj:t bör äga i den utsträckning, som erfordras i samband med genomförandet av de av mig i det föregående förordade förslagen, uppföra tjänster å övergångsstat och utfärda övergångsbestämmelser i övrigt.

6. Anslagsfrågor

Kostnaderna för byggnadsstyrelsens personal bestrides f.n. från dels avlöningsanslag på driftbudgeten, varvid fördelning på skilda avlöningsstater sker beträffande byggnadsstyrelsens verksamhet i allmänhet och styrelsens värmeledningspersonal, dels anslag till utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m. på driftbudgeten, dels projekteringsanslag under fonden för förlag till statsverket, dels byggnadsanslag å kapitalbudgeten, dels fastighetsfondens utgiftsstat. Från byggnadsanslag bestrides kostnaderna för huvuddelen av personalen på byggnadsbyrån förkottsvis enligt en av Kungl. Maj:t fastställd stat, varvid i bokslutet för varje budgetår kostnaderna av styrelsen fördelas mellan de tillgängliga byggnadsanslagen. För viss numera fast anställd personal på byggnadsföretag bestrides lönekostnaderna direkt från byggnadsanslag. Även de kostnader, som bestrides från utrednings- och projekteringsanslagen, fördelas slutligen om möjligt mellan vederbörande byggnadsanslag. Även styrelsens omkostnadsanslag fördelas på två omkostnadsstater på samma sätt som avlöningsanslaget.

Det nuvarande systemet för bestridande av avlöningar och omkostnader är komplicerat och svåradministrerat. Byggnadsstyrelseutredningen har därför i förenklande syfte föreslagit, att all byggnadsstyrelsens personal skall avlönas antingen från avlöningsanslag på driftbudgeten eller enligt en av Kungl. Maj:t fastställd förkottsstat. En följd härav skulle bl. a. bli att det särskilda utredningsanslaget skulle slopas och vederbörande kostnader bestridas från avlöningsanslaget.

I likhet med riksrevisionsverket finner jag en förenkling på detta område önskvärd. Jag förordar därför, att avlöningskostnaderna för generaldirektören, tekniske direktören och avdelningschefen, kostnaderna för de tvenne råden och kostnaderna för all personal på administrativa byrån, utredningsbyrån, intendentsbyrån, kulturhistoriska byrån, planbyrån och tekniska byrån bestrides från avlöningsanslaget, dock att avlöningskostnaderna för tre tjänster i Ae 9, Ae 10 och Ae 12 å intendentsbyrån alltjämt bör bestridas från fastighetsfondens utgiftsstat. Jag delar vidare uppfattningen, att kostnaderna för projektering och byggande bör belasta byggnadsverksamheten och förordar i enlighet härmed att kostnaderna för all personal inom projekteringsbyråerna, byggnadsbyrån, inklusive fast anställda tjäns-

temän som nu avlönas direkt från byggnadsanslag, och kalkylavdelningen bestrides enligt förskottsstat, vilken fastställs av Kungl. Maj:t. Förskottsstaten bör därvid kompletteras med en ordinariepost. De nuvarande posterna för avlöningar till icke-ordinarie personal och för avlöningar till biträdande ingenjörer och arkitekter m. fl. sammanslås till en förslagsvis beräknad post, som icke får överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande. Kostnaderna enligt förskottsstaten bör i bokslutet för vederbörande budgetår fördelas mellan tillgängliga byggnadsanslag eller, om byggnadsanslag ännu icke beviljats av riksdagen för visst objekt som är under projektering, det särskilda projekteringsanslaget under fonden för förslag till statsverket.

Jag delar däremot icke uppfattningen, att det nuvarande utredningsanslaget bör slopas och ersättas med en särskild post till tillfällig personal under avlöningsanslaget. Enligt min mening bör utredningsanslaget i stället bibehållas med sin nuvarande konstruktion men bör belastas endast med kostnaderna för utredningar, som utföres av experter och konsulter m. fl. utanför styrelsen. Härigenom erhålles en strikt uppdelning mellan avlöningar och omkostnader för styrelsens fasta personal å ena sidan och å den andra en lättöverskådlig särredovisning av kostnaderna för konsultuppdragen på utredningssidan. Jag förordar att utredningsanslaget upptages med oförändrat belopp av 700 000 kr. för nästa budgetår.

Mitt förslag innebär vidare, att endast en stat upptages under ettvart av anslagen till avlöningar och omkostnader och att personalförteckningen för byggnadsstyrelsen begränsas till att omfatta endast personal avlönad från avlöningsanslaget och personal avlönad av byggnadsmedel.

Den personaluppsättning för byggnadsstyrelsen, som jag förordat i det föregående, innebär att sammanlagt 307 tjänstemän kommer att avlönas från avlöningsanslaget jämfört med 202 f. n. Avlöningskostnaderna — inklusive rörligt tillägg — för denna personal beräknar jag till 6 724 300 kr. Härjämte tillstyrker jag byggnadsstyrelsens förslag om att sammanlagt 76 000 kr. ställs till styrelsens förfogande för att inom intendentsbyrån, planbyrån och tekniska byrån användas för särskilda utredningar och arvoden till viss expertis m. m. Jag biträder även förslaget om att 10 000 kr. anvisas för bestridande av ersättningar till icke statsanställda ledamöter av de rådgivande organen. Liksom hittills bör för arvode till organisationsföredragande beräknas 1 200 kr. Anslagsposten Kompensation för höjda folkpensionsavgifter beräknar jag till 103 500 kr. Vid bifall till mina förslag bör således avlöningsanslaget upptagas med 6 915 000 kr. innebärande en ökning med 2 197 000 kr. i förhållande till innevarande budgetår.

Från omkostnadsanslaget skall i fortsättningen bestridas omkostnaderna för de tjänstemän, som avses skola avlönas från styrelsens ordinarie avlöningsanslag.

Byggnadsstyrelsen har vid beräkningen av omkostnadsanslaget använt en schematisk beräkningsmetod, enligt vilken de olika anslagsposterna räknas upp i stort sett i direkt proportion till det ökade antalet tjänster. I de fall där

någon mera exakt beräkningsmetod icke står till buds har jag i princip intet att erinra häremot. Uppräkningsprocenten bör dock justeras med hänsyn till att jag förordat inrättandet av ett mindre antal tjänster än det av byggnadsstyrelsen äskade.

I enlighet härmed beräknar jag för sjukvård m. m. — inberäknat den tidigare särskilda anslagsposten för värmeledningspersonalen — ett belopp av 25 000 kr., vilket innebär en ökning med 8 300 kr. i förhållande till innevarande budgetår. Anslagsposten till reseersättningar bör höjas med 71 000 kr. till 190 000 kr. Av höjningen utgör 7 500 kr. en automatisk uppräknings till följd av höjda traktamenten.

Delposten till bränsle, lyse och vatten torde höjas med 5 500 kr. till 40 000 kr. på grund av utökade lokaler och höjda bränslekostnader.

Delposten till övriga expenser bör räknas upp generellt med 120 800 kr. för styrelsens ordinarie, löpande expenser. Härjämte beräknar jag dels ett engångsbelopp av 40 000 kr. för nyanskaffning av möbler m. m. för de 28 helt nya tjänster, som jag tidigare föreslagit till inrättande under avlöningsanslaget, dels ett belopp av 10 000 kr. som bidrag till statens betongkommitté, vilket tidigare bestritts av förskottsmedel. I enlighet med vad byggnadsstyrelsen föreslagit i särskild skrivelse — av vilken riksdagens vederbörande utskott torde beredas tillfälle att taga del — beräknar jag en ökning för särskilda anläggningar med 34 000 kr., varav 28 000 kr. utgör engångsbelopp. Ett för innevarande budgetår beräknat engångsbelopp av 49 000 kr., varav 45 000 kr. för särskilda anläggningar, utgår. Delposten ökar således enligt mitt förslag med 156 200 kr. till 543 000 kr.

Anslagsposten till publikationstryck bör i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag räknas upp med 6 000 kr. till 18 000 kr. Till följd härav bör posten Särskilda uppbördsmedel beräknas till 15 000 kr. eller 5 000 kr. högre än för innevarande budgetår, vilket medför en motsvarande minskning av medelsbehovet.

I enlighet med vad jag sålunda anfört torde byggnadsstyrelsens omkostnadsanslag böra uppföras med (559 000 + 242 000) 801 000 kr.

III. Hemställen

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

I. besluta om avveckling av djurgårdsnämnden från och med den 1 juli 1964 och överförande av dess kvarstående uppgifter till byggnadsstyrelsen i enlighet med vad jag föreslagit i det föregående;

II. godkänna av mig i det föregående föreslagna riktlinjer för omorganisation av byggnadsstyrelsen;

III. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för byggnadsstyrelsen som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

Kungl. Maj:ts proposition nr 98 år 1962

IV. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de övergångsarrangeringar som erfordras i anledning av omorganisationen;

V. godkänna följande avlöningsstat för byggnadsstyrelsen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 365 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	11 200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	3 884 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 549 900
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	103 500
	Summa kr. 6 915 000

VI. för budgetåret 1962/63 å driftbudgeten under sjätte huvudtiteln anvisa

a) till *Byggnadsstyrelsen: Avlöningar* ett förslagsanslag av 6 915 000 kr.,

b) till *Byggnadsstyrelsen: Omkostnader* ett förslagsanslag av 801 000 kr.,

c) till *Utredningar rörande tillämnade byggnadsföretag m. m.* ett reservationsanslag av 700 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

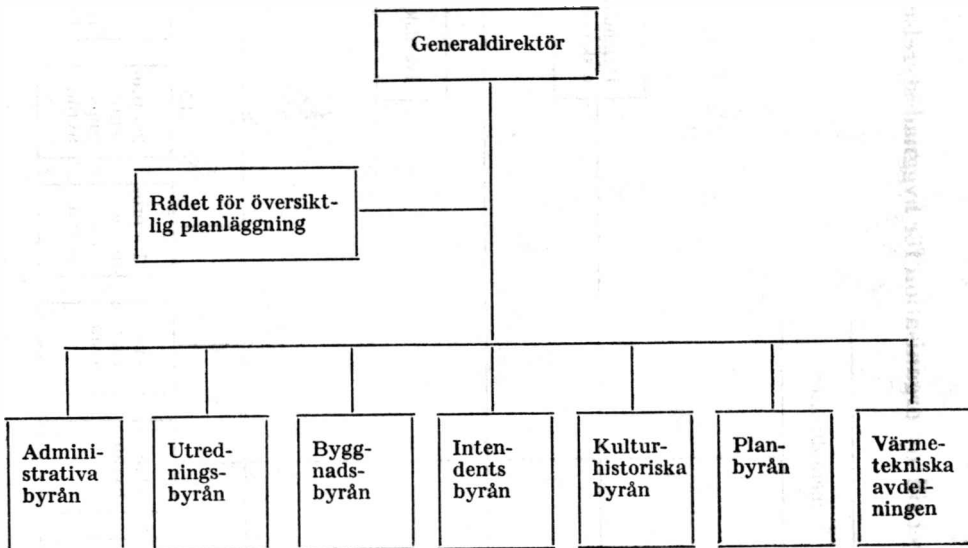
Ur protokollet:

Bo Järmark

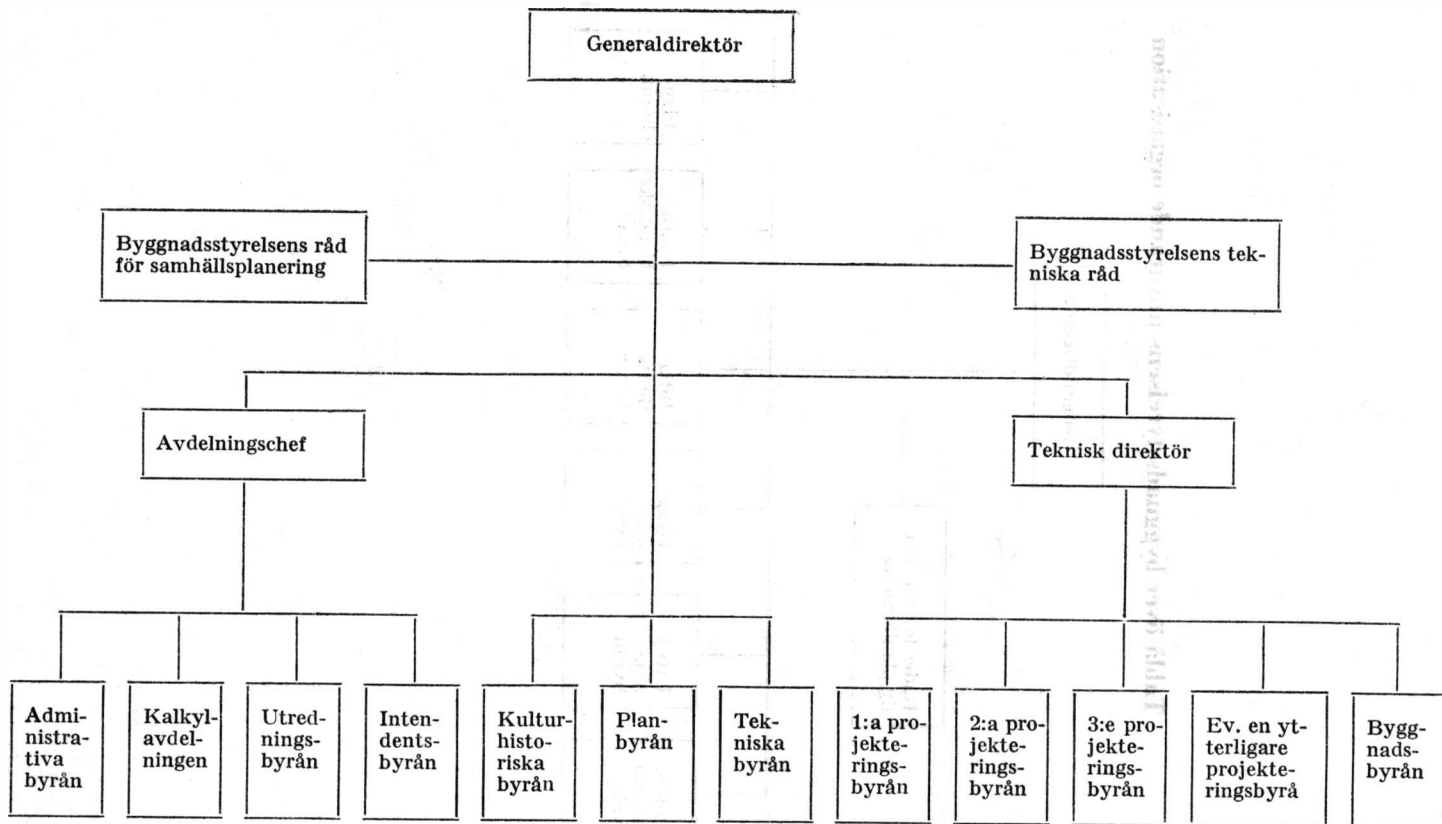

Bilaga 1

Tablå över byggnadsstyrelsens nuvarande organisation

Tablå över förslaget till ny organisation för byggnadsstyrelsen

**Tablå över tjänster hos byggnadsstyrelsen efter omorganisationen
(exkl. extra ordinarie och extra tjänster i A 1—20
på förskottsstat)**

Personal avlönad från avlöningsanslag

Antal och tjänstebenenämning	Lönegrad	Antal och tjänstebenenämning	Lönegrad
1 Generaldirektör	Bp 6	<i>Kostnadsbokföringssektionen</i>	
1 Teknisk direktör	Be 5 eller Bp 5	1 Förste revisor	Ae 21
1 Avdelningschef	Be 4 eller Bp 4	1 Kamrerare	Ao 17
Administrativa byrån		1 Kamrerare	Ae 17
1 Byggnadsråd	Bo 3	2 Bokhållare	Ae 15
<i>Allmänna avdelningen</i>		2 Kontorsskrivare	Ae 13
1 Avdelningsdirektör	Bo 1	1 Förste kansliskrivare	Ae 12
1 Byrådirektör	Ae 24	1 Kansliskrivare	Ae 10
1 Förste byråsekreterare	Ae 23	6 Kontorister	Ae 9
1 Förste byråsekreterare	Ae 21	1 Kanslibitråde	Ao 7
1 Byråingenjör	Ag 21	6 Kanslibiträden	Ae 7
1 Maskinchef	Ae 17	1 Kanslibitråde	Ag 7
1 Kontorist	Ao 9	3 Kontorsbiträden	A 1—5
1 Kontorist	Ae 9	<i>Kameralsektionen</i>	
1 Reparator	Ag 9	1 Byrådirektör	Ao 24
1 Kontorsbiträde	A 1—5	1 Förste byråsekreterare	Ao 23
<i>Personalavdelningen</i>		1 Förste byråsekreterare	Ae 21
1 Byrådirektör	Ae 26	1 Kamrerare	Ae 17
1 Byrådirektör	Ao 24	1 Kanslist	Af 9—Ae 13
1 Förste byråsekreterare	Ae 21	1 Kassör	Ao 12
1 Förste biblioteksassistent	Ae 13	1 Kansliskrivare	Ao 10
1 Förste kansliskrivare	Ae 12	1 Kontorist	Ao 9
1 Materialförvaltare	Ae 10	3 Kontorister	Ae 9
1 Kansliskrivare	Ao 10	1 Kanslibitråde	Ao 7
1 Kontorist	Ae 9	4 Kanslibiträden	Ae 7
2 Förste expeditionsvakter	Ao 9	6 Kontorsbiträden	A 1—5
1 Kanslibitråde	Ao 7	Utredningsbyrån	
4 Kanslibiträden	Ae 7	1 Byggnadsråd	Be 3
3 Expeditionsvakter	Ao 7	<i>Kansliet</i>	
7 Expeditionsvakter	Ae 7	1 Förste byråsekreterare	Ao 23
1 Expeditionsvakt	Ag 7	1 Amanuens	Af 15—Ae 19
23 Kontorsbiträden	A 1—5	1 Förste kansliskrivare	Ae 12
<i>Ombudsmannaavdelningen</i>		1 Kansliskrivare	Ae 10
1 Byrådirektör	Ae 26	2 Kontorister	Ag 9
<i>Ekonomiavdelningen</i>		1 Kontorsbiträde	A 1—5
1 Byrådirektör	Ae 26	<i>Planering</i>	
		1 Avdelningsdirektör	Be 1
		1 Byrådirektör	Ae 26

Antal och tjänstebenämning	Lönegrad	Antal och tjänstebenämning	Lönegrad
1 Byrådirektör	Ae 24	<i>Underhållssektion 4</i>	
1 Byrådirektör	Ag 24	1 Byrådirektör	Ao 24
1 Förste byråsekreterare	Ae 23	1 Förste byråingenjör	Ao 23
1 Ingenjör	högst Ae 15	1 Förste byråingenjör	Ae 23
1 Kontorsbiträde	A 1—5	2 Byråingenjörer	Ae 19
<i>Programmering</i>		<i>Underhållssektion 5</i>	
1 Avdelningsdirektör	Be 1	1 Byrådirektör	Ao 24
1 Byrådirektör	Ao 26	1 Intendent	Ae 23
1 Byrådirektör	Ae 26	1 Byråingenjör	Ae 21
2 Byrådirektörer	Ae 24	1 Byråingenjör	Ag 19
1 Byråingenjör	Ae 21	1 Kanslibitråde	Ae 7
1 Byråingenjör	Ag 21	<i>Planerings- och upphandlingssektionen</i>	
Intendentsbyrån		1 Byrådirektör	Ae 26
1 Byggnadsråd	Bo 3	1 Förste byråingenjör	Ae 23
<i>Kansliavdelningen</i>		3 Byråingenjörer	Ae 21
1 Förste byråsekreterare	Ae 23	1 Byråingenjör	Ae 19
1 Amanuens	Af 15—Ae 19	1 Ingenjör	Ae 17
1 Kansliskrivare	Ae 10	1 Kanslibitråde	Ao 7
1 Kontorist	Ao 9	1 Kontorsbiträde	A 1—5
3 Kanslibiträden	Ae 7	<i>Fastighetsavdelningen</i>	
2 Kontorsbiträden	A 1—5	1 Byrådirektör	Ae 26
<i>Underhållsavdelningen</i>		1 Förste byråingenjör	Ao 23
1 Avdelningsdirektör	Be 1	1 Byråingenjör	Ag 19
<i>Underhållssektion 1</i>		1 Bokhållare	Ae 15
1 Byrådirektör	Ae 24	2 Kansliskrivare	Ae 10
1 Förste byråingenjör	Ao 23	1 Kontorist	Ao 9
1 Byråingenjör	Ao 21	1 Kontorist	Ae 9
2 Byråingenjörer	Ae 21	<i>Bränslekontrollavdelningen</i>	
1 Byråingenjör	Ag 21	1 Avdelningsdirektör	Be 1
1 Byråingenjör	Ao 19	1 Inspektör	Ae 24
<i>Underhållssektion 2</i>		1 Förste byråingenjör	Ae 21/Ag 23
1 Byrådirektör	Ae 24	1 Byråingenjör	Ae 21
1 Förste byråingenjör	Ao 23	2 Underinspektörer	Ae 19
1 Byråingenjör	Ao 21	3 Underinspektörer	Ae 17
2 Byråingenjörer	Ae 21	1 Kontorist	Ao 9
1 Byråingenjör	Ao 19	2 Maskinchefer	Ao 13
1 Byråingenjör	Ae 19	1 Förste maskinist	Ao 11
<i>Underhållssektion 3</i>		2 Förste reparatörer	Ae 10
1 Byrådirektör	Ae 24	1 Förste reparatör ¹	Ae 10
1 Förste byråingenjör	Ao 23	4 Maskinister	Ao 9
2 Byråingenjörer	Ae 21	1 Maskinist	Ae 9
1 Byråingenjör	Ag 21	2 Reparatörer	Ae 9
1 Byråingenjör	Ao 19	2 Värmeskötare	Ae 8
1 Ingenjör	högst Ae 15	2 Eldare	Ae 7
		<i>Hyresavdelningen</i>	
		1 Fastighetsintendent	Ae 26
		2 Förste byråsekreterare	Ae 23

¹ Tjänsten omprövas vid uppkommande vakans.

Antal och tjänstebenenämning	Lönegrad	Antal och tjänstebenenämning	Lönegrad
1 Förste byråingenjör	Ae 23	<i>Avdelningen för samordning och information</i>	
1 Amanuens	Af 15—Ae 19	1 Avdelningsdirektör	Bo 1
1 Byråassistent	Ae 19	1 Byrådirektör	Ao 24
1 Kontorsskrivare	Ag 13	1 Byrådirektör	Ag 24
1 Förste kansliskrivare	Ae 12	1 Förste byråsekreterare	Ae 23
2 Kontorister	Ae 9	1 Förste byråsekreterare	Ag 21
2 Kanslibiträden	Ao 7	1 Byråingenjör	Ag 21
1 Kanslibitråde	Ae 7	1 Kontorsbiträde	A 1—5
2 Kontorsbiträden	A 1—5		

Utrikesavdelningen

1 Avdelningsdirektör	Bo 1
1 Byrådirektör	Ae 24
2 Byråingenjörer	Ae 21
1 Amanuens	Af 15—Ae 19
1 Bokhållare	Ae 15
1 Kontorsskrivare	Ae 13
1 Kontorist	Ae 9
1 Kanslibitråde	Ao 7
1 Kontorsbiträde	A 1—5

Kulturhistoriska byrån

1 Byggnadsråd	Bo 3
-------------------------	------

Expeditionen, arkivet

1 Kansliskrivare	Ao 10
1 Kontorist	Ae 9
1 Kanslibitråde	Ae 7
1 Kontorsbiträde	A 1—5

Avdelningen för utredning och information

1 Avdelningsdirektör	Bo 1
1 Byrådirektör	Ae 24
1 Intendent	Ag 23

Avdelningen för granskning

1 Byrådirektör	Ae 26
1 Byrådirektör	Ao 24
1 Intendent	Ag 23

Planbyrån

1 Byggnadsråd	Bo 3
-------------------------	------

Expeditionen, arkivet

1 Kansliskrivare	Ao 10
1 Kansliskrivare	Ae 10
1 Kontorist	Ae 9
2 Kanslibiträden	Ao 7
1 Kartbiträde	A 3—7
2 Kontorsbiträden	A 1—5

Avdelningen för översiktlig planläggning

1 Avdelningsdirektör	Be 1
1 Byrådirektör	Ao 26
1 Byrådirektör	Ae 26
1 Byrådirektör	Ae 24
1 Byrådirektör	Ag 24

Allmänna avdelningen

1 Avdelningsdirektör	Bo 1
1 Byrådirektör	Ao 26
2 Byrådirektörer	Ae 24
1 Intendent	Ae 21

Juridiska avdelningen

1 Byrådirektör	Ao 26
1 Byrådirektör	Ae 26
1 Förste byråsekreterare	Ag 21
1 Amanuens	Af 15—Ae 19

Tekniska byrån

1 Överingenjör	Be 3
--------------------------	------

Expeditionen, arkivet

1 Kontorist	Ae 9
1 Kanslibitråde	Ae 7
1 Kontorsbiträde	A 1—5

Allmänna avdelningen

1 Byrådirektör	Ae 26
1 Förste byråsekreterare	Ae 23
1 Ingenjör	Ae 17
1 Kanslibitråde	Ao 7

Konstruktionsavdelningen

1 Avdelningsdirektör	Be 1
2 Byrådirektörer	Ae 26
1 Byrådirektör	Ae 24
1 Förste byråingenjör	Ae 23

Antal och tjänstebenämning	Lönegrad	Antal och tjänstebenämning	Lönegrad
<i>Materialavdelningen</i>			
1 Avdelningsdirektör	Be 1	1 Byråingenjör	Ae 21
2 Byrådirektörer	Ae 26	1 Ingenjör	högst Ae 15
1 Förste byråingenjör	Ae 23	1 Institutionsbiträde	A 1—5

Personal avlönad från förskottsstat

Ordinarie tjänster samt extra ordinarie tjänster i lägst lönegrad A 21

Kalkylavdelningen

1 Avdelningsdirektör	Be 1
1 Byrådirektör	Ae 26
2 Förste byråingenjörer	Ae 23
2 Förste byråingenjörer/förste aktuarier	Ae 23
3 Byråingenjörer	Ae 21

Första projekteringsbyrån

1 Byggnadsråd	Bo 3
---------------------	------

Kansliet

1 Förste byråsekreterare	Ae 23
1 Förste byråsekreterare	Ae 21

Arkitektavdelningen

1 Avdelningsdirektör	Bo 1
1 Byrådirektör	Ao 26
8 Byrådirektörer	Ae 26
2 Byrådirektörer	Ae 24
1 Byrådirektör	Ae 21/Ag 24
1 Intendent	Ao 23
2 Intendenter	Ae 23

Byggnadstekniska avdelningen

1 Avdelningsdirektör	Be 1
3 Byrådirektörer	Ae 26
2 Byrådirektörer	Ae 24
1 Intendent	Ae 23
2 Förste byråingenjörer	Ae 23
5 Byråingenjörer	Ae 21

VVS-avdelningen

1 Avdelningsdirektör	Be 1
2 Byrådirektörer	Ae 26
1 Byrådirektör	Ae 24
2 Förste byråingenjörer	Ae 23
2 Byråingenjörer	Ae 21

El-avdelningen

1 Avdelningsdirektör	Be 1
1 Byrådirektör	Ae 24
1 Förste byråingenjör	Ae 23
1 Byråingenjör	Ae 21

VoV-avdelningen

1 Byrådirektör	Ae 26
----------------------	-------

Standardisering m. m.

1 Byrådirektör	Ae 26
2 Byråingenjörer	Ae 21

Andra projekteringsbyrån

1 Byggnadsråd	Be 3
---------------------	------

Avdelningen för programmering och projekteringsledning (mentalsjukvård)

1 Avdelningsdirektör	Bo 1
2 Byrådirektörer	Ae 26
1 Förste byråingenjör	Ae 23

Avdelningen för programmering och projekteringsledning (fångvård, ungdomsvård, alkoholistvård m. m.)

2 Byrådirektörer	Ae 26
1 Förste byråingenjör	Ae 23
1 Byråingenjör	Ae 21

Tredje projekteringsbyrån

1 Byggnadsråd	Be 3
---------------------	------

Byggnadsbyrån

1 Byggnadschef	Bp 4
(vid uppkommande vakans ändras tjänsten till byggnadsråd Be 3)	

Antal och tjänstebenenämning	Lönegrad	Antal och tjänstebenenämning	Lönegrad
<i>Allmänna avdelningen</i>		1 Förste byråingenjör	Ae 23
1 Avdelningsdirektör (tillika byggnadschefens stf)	Be 1	8 Byråingenjörer	Ae 21
1 Byrådirektör	Ae 24	<i>El-avdelningen</i>	
1 Kontorist	Ao 7/Ae 9	1 Byrådirektör	Ae 26
<i>Entreprenadavdelningen</i>		2 Byrådirektörer	Ae 24
1 Avdelningsdirektör	Be 1	3 Byråingenjörer	Ae 21
1 Byrådirektör	Ae 26	<i>Distriktsorganisationen</i>	
1 Byrådirektör	Ae 24	<i>Entreprenad</i>	
7 Byråingenjörer	Ae 21	3 Förste Byggnadsinspektörer . . .	Ae 24
<i>Egenregiavdelningen</i>		4 Byggnadsinspektörer	Ae 23
1 Byrådirektör	Ae 26	8 Byggnadsinspektörer	Ae 21
1 Byrådirektör	Ae 24	<i>Egen regi</i>	
3 Byråingenjörer	Ae 21	1 Byrådirektör	Ae 26
2 Kontorsbiträden	A 1—5	2 Arbetschefer	Ae 24
<i>VVS-avdelningen</i>			
1 Byrådirektör	Ae 26		
1 Byrådirektör	Ae 24		

Anm. 44 tjänster som kontorsbiträde i A 1—5, varav 33 under avlöningsanslaget, är placerade i Ao 5.

Innehållsförteckning

A. Avveckling av djurgårdsnämnden	3
I. Inledning	3
1. Utredningsuppdraget m. m.	3
2. Djurgårdsnämndens nuvarande arbetsuppgifter och organisation m. m.	4
II. Djurgårdsnämndsutredningen	6
1. Återstående arbetsuppgifter	6
2. Omorganisationens genomförande m. m.	7
III. Yttrandena	11
B. Byggnadsstyrelsens organisation	14
I. Inledning	14
1. Utredningsuppdraget m. m.	14
2. Byggnadsstyrelsens nuvarande arbetsuppgifter och organisation m. m.	16
II. Byggnadsstyrelseutredningen	20
1. Allmänt angående byggnadsstyrelsens arbetsuppgifter m. m.	20
2. Verksledning	22
3. Byråindelning m. m.	23
Permanenta byråer	23
Särskilda byråer	26
Rådgivande organ	27
Organisation för vissa arbetsuppgifter	29
Bokföring och ekonomisk kontroll	29
Framställningar till Kungl. Maj:t	31
Kostnadsberäkning och efterkalkylering	31
Sammanfattning	32
4. De olika byråernas organisation i stort	33
5. Personalfrågor	39
6. Anslagsfrågor	41
III. Yttrandena	42
C. Byggnadsstyrelsens anslagsframställning	56
1. Byggnadsstyrelsen: Avlöningar	57
2. Byggnadsstyrelsen: Omkostnader	73
D. Departementschefen	75
I. Avveckling av djurgårdsnämnden	75
II. Omorganisation av byggnadsstyrelsen	78
1. Vissa organisationsfrågor rörande samhällsplaneringen	78
2. Allmänt rörande byggnadsstyrelsens organisation	82
3. Byråorganisationen m. m.	84
4. Byggnadsstyrelsens ledning m. m.	89

5. Personalfrågor	91
6. Anslagsfrågor	93
III. Hemställan	95
Bilaga 1. Tablå över byggnadsstyrelsens nuvarande organisation ..	97
Bilaga 2. Tablå över förslaget till ny organisation för byggnadsstyrelsen	98
Bilaga 3. Tablå över tjänster hos byggnadsstyrelsen efter omorganisationen	99